

Baár-Madas Református Gimnázium,
Általános Iskola és Diákotthon

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalomjegyzék

Bevezetés

Az intézmény múltja

Az iskolai oktatómunka teljes szerkezete

I. Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon nevelési programja

I.1. A nevelés oktatás céljai

I.2. A nevelés és oktatás pedagógiai alapelvei, feladatai, eszközei

I.2.1. A lelki egészség gondozása

I.2.2. Felelősségtudat

I.2.3. A testi egészség védelme

I.2.4. Közösségtudat, hazaszeretet

I.2.5. Ítéliképesség

I.2.6. Példamutatás

I.2.7. Rend

I. 3. A gimnáziumi nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

I.3.1 Tanárok és tanulóifjúság

I.3.2. A gimnáziumi képzés szerkezete, a képzés szakaszai

I.3.3. A gimnáziumi nevelés szervezeti formái, színterei

I.3.3.1. Tanórai munka

I.3.3.2. Tanórán kívüli tevékenység

I.3.3.2.1. Sportélet

I.3.3.2.2. Szakköri munka

I.3.3.2.3. Művészeti élet

I.3.3.2.4. Könyvtár

I.3.3.2.5. Tanulmányi kirándulások

I.3.3.2.6. Külföldi kapcsolatok

I.3.4. Személyiség és közösségfejlesztés

I.3.4.1. A vallás és a világnézet gyakorlásával összefüggő feladatok

I.3.4.2. Diákélet, diákönkormányzat

I.3.5. A tehetséggondozás, a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

I.3.6. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fölzárkóztatása

I.3.7. Beilleszkedési nehézségekkel, magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenységek

I.3.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

I.3.9. Gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

I.3.10. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.

I.3.11. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke (1.melléklet)

I.4. Az általános iskolai nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

I.4.1 Tanárok és tanulóifjúság

I.4.2. Az általános iskola képzés szerkezete, a képzés szakaszai

I.4.3. Az általános iskolai nevelés és oktatás szervezeti formái, színterei

I.4.3.1. Tanórai munka

I.4.3.2. Tanórán kívüli tevékenység

I.4.3.2.1. Ünnepi alkalmak.

I.4.3.2.2. Napközi otthon és tanulószoba

I.4.3.2.3. Felzárkóztató foglalkozások, korrepetálás

I.4.3.2.4. Szakkörök, kórus

I.4.3.2.5. Sportkör

I.4.3.2.6. Együttműködés művészeti intézményekkel és sportegyesületekkel

I.4.3.2.7. Versenyek, vetélkedők

I.4.3.2.8. Iskolai könyvtár

I.4.3.2.9. Tanulmányi kirándulások, erdei iskolák

I.4.3.2.10. Múzeumlátogatás, művészeti előadások

I.4.3.2.11. Szabadidős foglalkozások

I.4.3.2.12. Étkezés

I.4.4. Személyiség és közösségfejlesztés

I.4.5. A tehetséggondozás, a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

I.4.6. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatása

I.4.7. Beilleszkedési nehézségekkel, magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenységek

I.4.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

I.4.9. Gyermekek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

I.4.10. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.

I.4.11. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke (2. melléklet)

I.5. A kollégium, a nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

I.5.1. A kollégium szerepe az oktatásban és nevelésben

I.5.2. Kollégium nevelési alapelvei, célkitűzései, eszközei

I.5.3. A tanulók életrendje, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

I.5.4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását elősegítő tevékenység elvei, eszközei

I.5.5. A hátrányos helyzetű diákok felzárkóztatása- gyermekvédelmi tevékenység

I.5.6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, a sportolási és kulturális tevékenység szervezésének elvei

I.5.7. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

I.5.8. Kapcsolattartás a szülőkkel

I. 6. Egészségnevelési program

I. 7. Környezeti nevelési program

II. A Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola, Diákotthon helyi tanterve

II. 1. A gimnázium helyi tanterve

- II.1.1. A kulcskompetenciákkal kapcsolatos alapelveink céljaink és kiemelt fejlesztési feladatok
 - II.1.1.1. A gimnázium órahálója – az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámjai
- II.1.2. Az előírt tananyag és követelményei – tantárgyi tantervek (3. melléklet)
- II.1.3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei
- II.1.4. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei
- II.1.5. Az iskolai beszámoltatás- az ismeretek számonkérése- követelményei és formái
 - II.1.5.1. Az ismeretek számonkérésének követelményei
 - II.1.5.2. Az ismeretek számonkérésének formái, rendje, korlátai; a tanulók tudása értékelésében játszott szerepe
- II.1.6. Az otthoni fölkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai
- II.1.7. A tanuló magatartása, szorgalma és rendszeret, minősítésének követelményei
- II.1.8. A tanulók teljesítményének (a számonkérés eredményeinek) minősítése
- II.1.9. A tanuló teljesítménye, magatartása, szorgalma és rendszeretete értékelésének és minősítésének formái
- II.1.10. A tantervi modulok kezelése, értékelése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe
- II.1.11. A középszintű érettségi vizsga témakörei (4. melléklet)
- II.1.12. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

II. 2. Általános iskola helyi tanterve

- II.2.1. Az általános iskola órahálója – az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak,*
 - II.2.1.1. A kompetencia alapú és nem szakrendszerű oktatás iskolánkban
 - II.2.1.1.1. A nem szakrendszerű oktatásra fordított órák számának éves elosztása
 - II.2.1.1.2 A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos alapelveink
 - II.2.1.1.3. A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos célok
 - II.2.1.1.4. Intézményünkben a nem szakrendszerű oktatás keretében fejleszteni kívánt kulcskompetenciák és az ezekkel kapcsolatos kiemelt feladatok
- II.2.2. Az előírt tananyag és követelményei – tantárgyi tantervek (5. melléklet)
- II.2.3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei
- II.2.4. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei
- II.2.5. Az iskolai beszámoltatás- az ismeretek számonkérése- követelményei és formái
 - II.2.5.1. Az ismeretek számonkérésének követelményei
 - II.2.5.2. Az ismeretek számonkérésének formái, rendje, korlátai; a tanulók tudása értékelésében játszott szerepe
- II.2.6. Az otthoni fölkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai
- II.2.7. A tanuló magatartása, szorgalma és rendszeretete minősítésének követelményei és formái
- II.2.8. A tanulók teljesítményének (a számonkérés eredményeinek) minősítése
- II.2.9. A tanuló teljesítménye, magatartása, szorgalma és rendszeretete értékelésének és minősítésének formái
- II.2.10. A tantervi modulok kezelése, értékelése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe

II.2.11. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

II.3. A Kollégium foglalkozási terve

II.3.1. Kötelező foglalkozások

II.3.2. Hitélet

II.3.3. Egészséges életmód

II.3.4. Kulturális program

III. Záró rendelkezések

III.1. A pedagógiai program nyilvánossága

III.1.1. A tájékoztatás, megismertetés formái és rendje

III.1.2. A hozzáférhető elhelyezés biztosítása

III.2. A pedagógiai program készítése, elfogadása, hatálya és felülvizsgálata

III.2.1. A pedagógiai program készítése és elfogadása

III.2.2. A pedagógiai program jóváhagyása

III.2.3. A pedagógiai program hatálya, hatályba lépése

III.2.4. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása

Mellékletek

Bevezetés

Az intézmény múltja

A XIX. század végén két tehetsős ember – Baár János budapesti polgár, és Madas Károly kismes – végrendeletében nagyobb összeget hagyományozott a református egyházra azzal a meghagyással, hogy abból leánynevelő iskola alapíttassék. Az 1907-ben megnyílt Baár-Madas Felsőbb Leányiskola és Leánynevelő Intézet 1930-ban, alapítása után 23 évvel költözött a Rózsadomb délkeleti lejtőjén elhelyezkedő jelenlegi épületébe, mely felavatásakor, 1930-ban Európa egyik legszínvonalasabb, példamutató célszerűséggel tervezett iskolakomplexuma volt. Az egyház az 1952-es államosítás után 38 évvel, 1990-ben indította újra a tanítást. Az eredeti leányiskolából ekkor lett koedukált rendszerű általános gimnázium. Fenntartója a Dunamelléki Református Egyházkerület. Az intézmény nagyszabású felújítást követően 1993-ban vette ismét birtokba a teljes épületet. A gimnázium működésének első évei után merült föl a Baár-Madason belüli általános iskola létesítésének igénye. Az általános iskola 1997 őszén indult, kezdetben hat, majd a 2010-2011-es tanévtől felmenő rendszerben nyolc évfolyammal. Iskolánk 1997-től többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény, melynek keretében általános iskola, gimnázium és diákotthon működik.

Az iskolai oktatómunka teljes szerkezete

A magyar iskolarendszer a változás idejét éli, s éppen napjainkban válik ugyanolyan sokszínű, laza szolgáltató hálózattá, amilyen Európa és az egész világ legtöbb országában kialakult. Ma az iskolának módjában áll választani, hogy milyen belső rend révén tagolódjon az országos oktatási hálózatba. Intézményünk törekvése, hogy a keresztyén világnézet iránt elkötelezett s ilyen szellemű oktatást-nevelést igénylőknek biztosítsa a közoktatás teljes időtartamára vagy a különböző gimnáziumi képzésekbe bekapcsolódva a tanulás lehetőségét. A Baár-Madas nyolc évfolyamos általános iskolája révén teljes körű nevelési, oktatási képzési célt tűz maga elé. Ezen lezárt képzési forma után választhatnak a tanulók képességeiknek megfelelő gimnáziumi formát intézményünkben vagy folytathatják tanulmányaikat más középiskolában.

A Baár-Madas a különböző gimnáziumi képzési formákat párhuzamosan működteti leendő tanulói számára. Az intézmény megvalósíthatónak tartja - főként a más iskolákból érkezők részére - a hat évfolyamos gimnáziumi képzést, amely a tehetséggondozás elmélyültebb, időben kiterjedtebb megvalósítását szolgálja. Ezért indít olyan osztályt is, amelynek egyik csoportja emelt szintű matematikai, a másik csoportja emelt szintű nyelvi-kommunikációs képzésben részesül.

A közoktatási törvénynek és törekvéseinek megfelelően fenntartja a négy évfolyamos gimnáziumi képzést is. A négy évfolyamos emelt óraszámú és szintű osztályokban - az életkori sajátosságokhoz igazodóan - intenzívebb formában történhet a tanulók nevelése, oktatása, képzése. E formára az iskola tágabb vonzókörzetéből, vidékről érkező növendékek jelentős számban tartanak igényt, akiket tizennégy esztendőskoruk előtt hosszabb időre nem szívesen engednek el otthonról.

Az intézmény ezen kívül, alkalmazkodva az új szakmai és pedagógiai törekvésekhez, igény és lehetőségek szerint nyelvi előkészítő évfolyamot is indít. Ez az ötéves képzés első évében igen magas óraszámú idegen nyelvvoktatást, informatikai képzést és képesség és készségfejlesztést foglal magába. Az előkészítő évet követően kisebb változásokkal a négy évfolyamos gimnáziumi tanterv valósul meg.

Az osztályok száma és a képzési formák az igényekhez és a lehetőségekhez alkalmazkodóan változhatnak.

A fentiek értelmében az iskola működésének rendje – a teljesen kifejtett állapotot figyelembe véve – a következők szerint alakul. Az általános iskola évfolyamonként egy-egy tanulócsoporttal működik. A törvényi szabályozásnak megfelelően általános iskolánk tanulói automatikusan folytatják tanulmányaikat az általános tagozatú és emelt óraszámú gimnáziumi képzésben, de az emelt szintű/tagozatos/ csoportokba kerülés feltétele a felvételin való sikeres szereplés. A más iskolákból érdeklődők valamennyi induló osztályunkba sikeres felvételi után juthatnak be. A sikeres vizsgázókkal indítjuk a hat évfolyamos képzési rendű és a négy/öt évfolyamos osztályokat. Ennek eredményeképpen a kilencedik évfolyamtól három /négy csoporttal folytatódik a gimnáziumi oktatás, nem túllépve az Alapító okiratban maximált tanulói létszámot. (lásd a következő ábrát). A diákotthoni elhelyezést az ezt igénylő gimnazistáinknak biztosítjuk.

iskolaféle / évfolyamok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.
általános iskola													
hat évfolyamos (emelt nyelvi óraszámú) gimnázium						*							
hat évfolyamos (emelt szintű matematika /nyelvi-kommunikációs) gimnázium						*							
négy évfolyamos (emelt szintű biológia) gimnázium							*						
négy évfolyamos (emelt nyelvi óraszámú) gimnázium							*						
nyelvi előkészítő+ négy évfolyamos gimnázium							*						
diákotthon	* felvételi vizsga												

I. Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola és Diákotthon nevelési programja

I.1. A nevelés és oktatás céljai

A Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye szerint minden egyházi köznevelési intézmény célja, „hogyan

- tanulóit művelt, jellemes keresztyén emberekké, az egyetemes emberi értékek tisztelőivé, a magyar haza és nemzet hűséges és áldozatkész polgárává formálja, akik mindenkor készek az örökölt és jelenkori kultúra valódi értékeit befogadni, megőrizni, gyarapítani és közvetíteni;
- református tanulóit egyházuk hitvalló tagjaivá, nem református tanulóit – vallásuk szabad gyakorlásának biztosítása mellett – saját felekezeti és a református egyház értékeinek megbecsülésére nevelje.”

A fentiek értelmében a református iskola nevelő-oktató munkájának célja az, hogy növendékei életüket tudatosan megélni képesek és a közösséget szolgálni kész emberekké váljanak, azaz

- a Szentírás útmutatásai, a kálvinizmus szellemisége és nevelői példája alapján Istennek tetsző és Krisztust követő életet éljenek,
- lelki és testi egészségük alkalmassá tegye őket termékeny és áldozatos élet folytatására, az ezzel járó örömek hálás elfogadására és terhek türelmes elhordozására;
- képzettségük elegendő legyen ahhoz, hogy valamely választott területen munkába álljanak vagy tovább tanuljanak;
- műveltségük révén elkötelezett, hűséges és tudatos gyarapítói és védelmezői legyenek szűkebb és tágabb gyakorlati és eszmei környezetüknek (otthon, lakóhely, haza, természet / család, gyülekezet és más közösségek, nemzet).

I.2. A nevelés és oktatás pedagógiai alapelvei, feladatai és eszközei

I.2.1. A lelki egészség gondozása

Az isteni törvényektől és szabályoktól gyarló természeténél fogva eltávolodó embernek szüksége van rá, hogy saját magát és cselekedeteit rendszeresen szembesítse a Szentírás mércéjével. A szembesítés lelki erőt és alázatot követel, elviselésére hosszú és türelmes munkával kell fölkészülni. E munka részfeladatait nem lehet időrendben felsorolni, mert – az életkori sajátosságoknak megfelelően más és más módon – mindenik ismételt megjelenik az általános iskola és a gimnázium nevelő munkájának különböző szakaszaiban. Alapvető elemei: A *bibliaválasztás*, melynek révén a növendékek megismerkednek az isteni kijelentés gazdagságával és bölcsességével. Az *imádság*, mely a benne foglalt köszönetek és kérések révén személyessé teszi a kijelentésekből megismert Istenhez fűződő viszonyt. Az *önvizsgálat*, melynek eredményeképpen a fogékony ember saját magára nézve a mértékletesség, másokra nézve a türelmes keresztyéni szabályait tanulhatja meg. Az így megtanult szabályokon épülhet föl az *erkölcsi érzék*, mely eligazodni segít az élet hétköznapi vagy rendkívüli helyzeteiben egyaránt. Az előzők értelmében a lelki egészség a cselekedeteink és igazságérzetünk, illetve erkölcsi érzékünk közötti harmónia állapota. Ennek a harmóniának a másik neve: istenfélelem.

I.2.2. Felelősségtudat

A tudás hatalom. A hatalom felelősség; azaz: a tudás felelősség. Az iskola számára ezért létfontosságú, hogy a tudás, az ismeretek átadásához azonnal páru adja az abból fakadó hatalom felelősségének tudatát is. E felelősség súlya azonban erős jellemeket is könnyedén roppant össze. A református iskola tanára (és növendéke) számára a kálvini jelmondat ad támaszt a súly elbírására: „*Az Úrnak félelme a bölcsesség kezdete*”, azé a bölcsességé, mely megmutatja, miképpen használjuk az okosságunkkal szerzett tudást. Ez a mondat ígéret és felszólítás: az Úr Isten egyik kezével leveszi vállunkról a tudás felelősségének terhét, a másikkal viszont parancsolón mutatja meg cselekedeteink, munkánk szükséges irányát és minőségét.

I.2.3. A testi egészség védelme

Az előbbiektől alig választható el, de külön említést érdemel a testi egészség óvásának, alkalom adtán helyreállításának kötelezettsége (hiszen az egészség maga sem más, mint az élő testnek az isteni rend szerinti tökéletes működése). Látni való, hogy az emberi művelődés évezredek során kialakult és általánossá vált gyakorlata egyre természet-ellenesebb testi (alkalmanként lelki) magatartást kényszerít minden fölnövekvő ember-palántára. Az élet eredményes viteléhez szükséges ismeretek megszerzése széken- és padban-ülő életmódra kényszeríti az emberi testet, mely a természettel való együttélésre lett csodálatosan megszerkesztve. A

föntiek tudatában minden nevelő alapvető kötelessége – érdeke is – hogy féltő gonddal őrkdjön a növendékek testi állapotán: ügyeljen a lehetőség szerint legkedvezőbb testtartásra, számoljon a korosztálynak megfelelő mozgásigénnyel, s azt lehetőség szerint aknázza ki, vagy adjon módot annak kielégítésére. Az őrkdésnek e felelőssége nem lehet egy-egy tantárgy vagy tevékenységi forma (testnevelés, sportolás) „belügye”.

I.2.4. Közösségtudat, hazaszeretet

Nevelődése során az ember fokozatosan sajátítja el a tájékozódást egyre tágabb környezetében, (otthon – iskola – környék, kerület, város stb. – . . . – ország) / s ezzel egy időben apránként megtanul eligazodni az egyes – szűkebb vagy tágabb – közösségek (család – osztály – sportcsapat, gyülekezet stb. – . . . – nemzet) szövevényében is. Minden nevelő közösségnek és nevelési helyzetnek meg van szabva a cselekvési és hatási köre. Másra és másként tanítja meg a gyermeket a család, a diákok az iskola vagy az egyént a társadalom, s mindezek nevelő hatásának minősége és iránya az érintett személy életkora szerint ismét más és más. Az elemi iskolába kerülő kisdíák először kényszerül rá, hogy tudatosan alkalmazkodjék egy mesterségesen létrehozott csoporthoz. Az alkalmazkodás során nevelődik rá, hogy megismerjen és elfogadjon játékszabályokat, s hogy fölismerje és magáénak ismerje el a közösen szerzett tapasztalatok és élmények révén kialakult közösséget. E fölismerés birtokában fejlődését gyorsítja, tanulási és egyéb teljesítményét megnöveli, ha tudatában van a mellette/mögötte álló csoport támogatásának, vagy ha úgy érzi, hogy éppen ő maga tehet valamit a közösségért. Az életkor és a nevelési helyzet sajátosságai messzemenően indokolják, hogy az iskola gonddal ápolja diákjaiban a haza iránti elkötelezettség történelmi hagyományainkon alapuló erényét. Azaz: komolyan kell vennie a rá törvényben is mért feladatot, hogy tanulóit „. . . a magyar haza és nemzet hűségese és áldozatkész polgáraivá formálja”, elmélyítse bennük a hazaszeretet érzését és megértesse az azzal összefüggő kötelességeket. Minden egészséges lelkű embernek szüksége van arra, hogy közösséghez-tartozásában az általános, spirituális rendező elvek mellett (Krisztust követő, keresztyén gondolkodásmód, tolerancia stb.) szűkebb, átláthatóbb kötődést jelentő sajátos vonásokat is megjelölhessen. A mindennapi munka jó elvégzésével nemcsak az Úr Istennek tartozunk, hanem a haza és a nemzet gyarapodását is szolgáljuk. E „földi”, hétköznapi felelősség, elkötelezettség tudata nélkül ama másik, magasabb elkötelezettség is gyökértelenné, bizonytalanná válhat.

Egy-egy kisebb, szűkebb közösséghez való tartozás tudata a felsorolt kötelezettségek és felelősségek mellett a biztonság, a védettség érzetét is megadja a közösség tagjának, amikor nagyobb, tágabb közösségbe lép át: az egymagában gyöngye egyén számára a közös sors és a közös értékek tudata oltalmat jelent a konfliktusokkal vagy ellentétekkel megterhelt közegekben. (Egy idősebb testvér jelenléte megkönnyíti az iskola új, idegen világában való elhelyezkedést; ugyanúgy, ahogy könnyebben boldogulunk egy idegen országban, ha egy – akár ugyanolyan tájékozatlan – másik magyar is velünk van. . .)

I.2.5. Ítéloképesség

Az iskolai nevelő- és oktatómunka egyaránt akkor nevezhető eredményesnek, ha a növendékek a nevelésből kivilágló *eszmények* és az oktatásból nyert *ismeretek* birtokában képessé válnak mindennapjaikban is, életük fordulóin is helyes döntéseket hozni. Az iskola feladata végső soron a társadalom nevelése. Értékes társadalomalkotóvá csak a világos elvekkel bíró ember válhat, aki fölismeri, mi a jó és mi a rossz, választ a kettő közül és ki is áll választása mellett. Aki ilyen ítéloképességgel nem bír, az nem alkothat nemzetet, csupán lakossággá, kritikátlan tömeggé válhat.

I.2.6. Példamutatás

Köztudomású, hogy minden nevelés – az iskolai is – elsősorban példamutatás, azaz: neveltjeink sokkal többet tanulnak cselekedeteinkből, mint szavainkból. Ezért okozhatunk komoly, néha helyrehozhatatlan károkat tanítványaink lelki egészségének, ha tetteink és szóbeli megnyilvánulásaink között ellentmondás van. A lelki egészség építményének alapjait – erkölcs, jellemsszilárdság, az Isten szeretete, a bűn kerülése – a családnak kell leraknia a kisgyermek lelkébe, de az alapokra az egyháznak és a vele együttműködő iskolának éppen az ifjúkor idején kell föl húznia a szilárd falakat. Kálvin a református keresztyén emberről ezt mondja az első helyen: „Isten színe előtt él”. A református iskola minden tanárának tudnia kell, hogy növendékeit ő is tanítja – vagy elmulasztja tanítani – az erény szeretetére, a bűn gyűlöletére és a gondviselés parancsainak hívó és engedelmes elfogadására. Ebből következik, hogy a tanár minden megnyilvánulásában – református keresztyén emberként is, tanárként is – Isten színe előtt él. A jámbor, istenfélő ételle való példamutatásnak e felelőssége nem korlátozódhat egy tantárgy (például a hit- és erkölcsan) körére.

I.2.7. Rend

Az iskolának, miként minden eredményességre törekvő közösségnek, olyan világot kell föl építenie, melyben rend uralkodik. Ez a jól végzett munka szükséges (és nem is mindig elégséges) föl tétele. Olyan, mint az imádsághoz készülő ember elcsöndesedése: lehetővé teszi a tenni- vagy mondanivalókra, föl adatokra való odafigyelést. A rend fogalmában az iskola környezetének, épületének, helyiségeinek tisztasága, dolgozóinak,

tanárainak és növendékeinek kulturált, ápoltság megjelenése és fegyelme éppen úgy benne foglaltatik, mint az intézmény munkájában, működésében érvényre juttatandó időbeli és tartalmi szervezettség, pontosság és céltudatosság. Ez utóbbi vetületében a rend azt is jelenti: jusson időnk mindenre, amire szükséges, s végezzünk el mindent a maga idején. Az egyén számára ez többnyire – kisebb vagy nagyobb – áldozat, hiszen a megkövetelt rend a közösség eszmei céljaiért beleavatkozik az egyén gyakorlati létébe. Ezért indokolt és hasznos, ha a közösség minden tagja számára világos a közösségi cél, hogy olyan rend jöjjön létre, melyhez érdemes igazodni.

I. 3. A gimnáziumi nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

I.3.1. A tanárok és a tanulóifjúság

A református iskola a felvázolt nevelési elveknek megfelelően szakmai és erkölcsi téren egyaránt hiteles, elsősorban református vagy evangélikus vallású tanárokat kíván, de bármely keresztyén felekezethez tartozó pedagógust elfogad munkatársul. Felvett tanárait véglegesítés előtt próbaidőre bocsátja. A véglegesített tanártól elvárja, hogy életével és egyházhoz való hűségével is példát állítson növendékei elé. Megkívánja és a tőle telhető módon elősegíti a pedagógusok folyamatos szakmai előmenetelét, önálló tudományos tevékenységét. Számít rá, hogy a tanárok a mindennapi nevelő- és oktatómunka mellett felelős alkotó tagként vesznek részt szaktárgyuk munkaközösségének munkájában, s az egyenlő teherviselés elve alapján vállalják az intézmény rendszeres működéséből fakadó külön feladatokat (osztályfőnöki munka, ügyelet, szervezés). A fenntartó egyháznak a tanárokkal szemben támasztott követelményeit, illetve a tanároknak a munkájuk elvégzésével kapcsolatos jogait az iskola működési szabályzata részletesen is megfogalmazza. A tanárok alkotta nevelő testület a vonatkozó törvények által meghatározott esetekben és módon dönt, javaslatot tesz vagy véleménye nyilvánít az iskola ügyeivel kapcsolatban. Döntéseit vagy véleményét testületileg vagy saját kebelén belül létrehozott bizottságok útján alakítja ki. A nevelő testület állásfoglalásaiban, döntéseiben, határozataiban, közösen szerkesztett vagy elfogadott dokumentumaiban foglaltak egyetemlegesen kötelezőek a testület valamennyi tagjára nézve. Ez az egység adhatja meg a nevelő testület megnyilatkozásainak, egész munkájának hitelét és hatékonyságát.

Az iskola elsősorban református vagy más protestáns felekezethez tartozó diákokat vár tanuló sorába, de a református iskolák hagyományos nyitottságát követve szívesen fogad bármely más keresztyén vallású gyermeket. A hat, négy illetve nyelvi előkészítő+négy évfolyamos gimnáziumba jelentkezők elfogadásánál figyelembe vesszük az addigi iskolájukban elért legutóbbi eredményeiket, továbbá egy kétféle szintfelmérő végeredményét, melynek része egy írásbeli (magyar nyelv és irodalom, illetve a matematika) és egy szóbeli vizsga (humán és reál ismeretek, hitbéli tájékozottság). Az iskola diákjainak mindennapi életére vonatkozó szabályokat, a tanulók jogait és köteleseit az iskolai Házirend rögzíti. Diákjainktól elvárjuk, hogy ki-ki képességeinek megfelelően, legjobb tudása szerint végezze köteletségét, és részt vegyen az iskola közösségi életében, és az intézményen kívüli viselkedése méltó legyen iskolánkhoz és a református egyház szellemiségéhez.

I.3.2. A gimnáziumi képzés szerkezete, a képzés szakaszai

A gimnáziumi képzés a sikeres érettségire-felvételre készít fel. A hat évfolyamos gimnáziumi képzés első szakasza 7-8. évfolyam az alapozás, majd 9-10. évfolyamon széleskörű képesség és készségfejlesztés, 11-12. évfolyamon a sikeres felvételre építő orientáció biztosítása. A négy évfolyamos képzés az előbb említettek utolsó két szakaszát foglalják magukba. A nyelvi előkészítő első évének célja az idegen nyelvi és informatikai tudás alapos elsajátítása és az anyanyelvi, matematikai, természettudományos készségek, kompetenciák erősítése elmélyítése. Ezt követően a négy évfolyamos képzés rendje szerint halad az oktatás.

A középfokú oktatásban - az oktatás második nagy szakaszában - egyre nehezebb és összetettebb feladatok elvégzése révén – a megszerzett alapkészségek alkalmazása, összekapcsolása, továbbfejlesztése, valamint további ismeretek és készségek megszerzése történik. Ennek kereteit adja a középfokú oktatás. A sportból vett hasonlat mélyértelműen világít a tanító folyamatok egymásra-épülésének törvényeire. Az elemi iskolában történik „a test erőnlétének megalapozása és az alapmozdulatok megtanulása”, a középiskolában „a sportág szabályainak és fogásainak elsajátítása”, a felsőbb iskola pedig a „barátságos edzőmérkőzések” színhelye (a hasonlat rámutat arra is, hogy a jó iskolarendszer – miként a jó sportegyesület – minden szakaszba beépíti az egész folyamat más részeinek erre alkalmas elemeit: erőnléti edzésre a legmagasabb szinten is állandóan szükség van, de ugyanígy fontos már a legalacsonyabb szinten is a „mérkőzés”, a „küzdelem” próbája).

A hasonlatnál maradva: a testedzéssel, sporttal foglalkozó embernek soha nem szabad végső célul csupán azt kijelölni, hogy a kemény edzések, gyakorlás révén képes legyen megnyerni egy-egy mérkőzést vagy legyőznie egy-egy ellenfelet. Az igazi cél az egészséges, testét, fizikai teljesítményét uralni képes ember. Ugyanígy határozhatjuk meg az iskola tanító munkájának végső célját is: a szellemi adottságait, készségeit, valamint a

megtanult ismereteket alkalmazni tudó, mérlegelésre és önálló döntésre képes személyiség, felelős társadalomalkotó ember kibocsátása.

1.3.3. A gimnáziumi nevelés szervezeti formái, színterei

Az Istentől ajándékkal kapott talentumok megsokszorozásának egyik fő színtere az iskola, ahol a nevelési-oktatási folyamat tanórán és tanórán kívüli tevékenységek keretében zajlik.

Az iskola oktatási tevékenysége a tanév elején összeállított 5 napos órarend alapján történik. Az órarend tartalmazza az egyes szaktanárok, illetve osztályok/csoportok heti tantárgyi és terembeosztását. A szakórák 45 percesek, közöttük 15 perc szünet van. Az órarendi beosztás figyelembe veszi a nevelési-oktatási célokat és az egyes szaktanárok terhelését. Minden osztálynak saját tanterme van, de bizonyos szakórákon a – a csoportbontások miatt is – más-más helyszíneken (szaktantermekben) tanulnak.

Az órarend készítésénél arra törekszünk, hogy az óratervező óraszámait a napi órarend első 6 órájában (7.45–13.30 óráig), a nem kötelező órakeret foglalkozásai (emelt szintű képzés, szakkörök, korrepetálások, diákkörök stb.) a 6. óra után kerüljenek sorra. A napi időbeosztást, a szakórák kezdetét és végét rögzített csengetési rend tartalmazza. Az óráközi szünetek időtartama biztosítja a szakórák közötti felfrissülést, az új helyszínekre érkezést, illetve a tízórai és az ebéd nyugodt elköltését.

1.3.3.1. Tanórai munka

Az iskolai nevelés-oktatás egyik legkoncentráltabb szervezeti formája a tanóra, illetve a tanórán folyó tanítás és tanulás.

Törekszünk tanulóinkban tudatosítani, hogy a tanítás-tanulás során tanár és diák nem „ellenfél”, hanem „csapattárs”, az ismeretátadás és ismeretszerzés folyamatában a két fél célja közös: a tudás kerüljön a diák birtokába. A folyamat sikeréhez mindkét fél részvétele szükséges, ezért diákjainktól elvárjuk a tanórákon való fegyelmességet, érettséget, aktív részvételt. Az ilyen attitűd követése lehetővé teszi, hogy a tanórák nyugodt, derűs légkörben folyjanak, ahol mindkét fél tudása legjavát adja, legyen az bármely típusú óra: ismeretszerző vagy alkalmazó: az ismeretet gyakorló, számonkérő óra.

1.3.3.2 Tanórán kívüli tevékenységek

1.3.32.1. Sportélet

Az iskola a testi és lelki egészségre nézve a jelen programban is megfogalmazott alapelveinek megfelelően nevelőmunkájában a sportnak is biztosítani kívánja az őt megillető fontos helyet (1Kor 3, 16-17; 6, 19). A sport különböző formái változatos módon járulnak hozzá az ember testi és lelki gazdagodásához. A fizikai terhelés révén némiképpen enyhítik az iskolai életforma sokféle egészségkárosító hatását (testtartási hibák, idegrendszeri zavarok). A kisebb-nagyobb testi megpróbáltatásokkal való szembesítés pedig neveli az önfegyelmet, a kitartást, erősíti a tűrőképességet, a küzdőszellemet. Az adott helyzetben nem lehet célunk, hogy sokféle sportágban törekedjünk kiemelkedő teljesítmények elérésére. Az iskolai hagyományokhoz hűen és környezeti és személyi feltételek figyelembe vételével azon *csapat sportoknak* – labdarúgás, röplabda, kosárlabda – biztosítunk előnyt, melyeknek hatása észrevétlenül (játékosan) vagy tudatosan válik a közösségépítés, illetve közösségnevelés alkotó elemévé. A lehetőségekhez mérten törekszünk arra, hogy az iskolai testnevelés, illetve az iskolai testnevelés-oktatással párhuzamosan folyó *gyógytestnevelés* programjának része maradjon az *úszás*, minden sportok legegészségesebbje.

1.3.32.2. Szakköri munka

Az iskolában folyó szaktárgyi oktatást egészítik ki az érdeklődő diákok, csoportok részére indított különféle szakkörök és érdeklődési körök. Ezek munkája mind a tananyag mennyiségében és merítésében, mind a feldolgozás mélységében, mind pedig a képzési terv rugalmasságában szükségszerűen eltér az iskolai tantárgynál megszokottól. A szakkör feladata, hogy teret adjon a kiemelkedő képességű és kellő ambícióval is rendelkező növendékek speciális érdeklődésének; egyik lehetséges eredménye pedig, hogy hozzájáruljon teljesítményük – rövidebb távon iskolai és országos tanulmányi versenyeredményeik, hosszabb távon a tudományág ismeretanyagának – növeléséhez. A színvonalas szakköri tevékenység ezen felül mind a részt vevő diákok, mind az irányító tanár révén termékenyítőleg hat vissza a szaktárgy körében végzett tanórai munkára is. Emiatt az iskolának törekednie kell arra, hogy az intenzívebb érdeklődést mutató diákoknak minden törzstantárgy körében lehetőséget biztosítson szakköri munkára.

1.3.3.2.3. Művészeti élet

A „művészet”-ről tudni való, hogy eredetileg nem szórakoztató vagy örömszerzési célokat szolgált, hanem szerves részét képezte az ember és az általa még ki nem ismert környező világ közötti kapcsolatnak. E kapcsolat fokozatosan lett egyre lazább, elvesztette természetességét, s ezzel egyidejűleg vált idegenné, természetellenessé a „művészetekhez” – a tánchoz, a zenéhez vagy a rajzoláshoz – fűződő viszonyunk. Aki fölismeri a természettől való teljes eltávolodás veszélyét, az belátja a művészet-oktatás – más néven *érzelmi nevelés* – jelentőségét is. Értelmi és érzelmi viszonylatok ilyen együtthatása miatt fontos a művészetekkel való foglalkozás a gyermekek ízlésének, jellemének és erkölceinek nevelésében is: az ellentétek – szép és rút, igaz és hamis stb. – fölismerését és a közöttük való helyes választást minden magyarázkodás nélkül személyesen átélhetővé teszi. Ez utóbbi ok miatt a művészeti szakkörök komoly részt vállalhatnak az iskola erkölcsi nevelő munkájából, különösen egy olyan oktatási rendszerben, amely a tananyag és a nevelés kérdéseiben hozandó döntéseket a haszonelvű és mennyiségi szempontok kényszerpályájára állította. A művészeti csoportok, előadóegyüttesek (szavalókör, diákszínpad, énekkar) és szólisták, valamint az alkotókörök (festők, rajzolók, írók, újságkészítők) sajátos helyzetükből fakadóan többféle további feladatot is kapnak az iskola életében. Leginkább megszokott tennivalójuk, hogy egy-egy ünnepnapon valóságosan vagy lelkileg ékesítsék az iskolát – dekoráció, ünnepi műsor stb. formájában. Ezen túl jelentős szerep jut a szakkörök a világ felé mutatott iskolai arculat kialakításában is, hiszen a kiváló szaktárgyi eredmények elsősorban a inkább szakmai körökben mondanak sokat, az iskolára figyelő magánembert azonban hamarabb lebilincseli egy-egy sikeres, szép művészi teljesítmény. Fentiek figyelembe vételével és saját hagyományainak megfelelően az iskola továbbra is támogatja az *anyanyelvi klub*, a *szavalókör* és a szavalóversenyek, a *diákszínpad* és a *diákújság*, a *képzőművész szakkör*, a *néphagyomány-őrző szakkör*, az *énekkar* és az iskola növendékei közül kikerülő *hangszeres és énekes szólisták* munkáját.

1.3.3.2.4. Könyvtár

A könyvtárban folyó olvasáspedagógiai munka egyik célja a szövegértő, örömet jelentő olvasás igényének felkeltése. A könyvtárosok munkája arra irányul, hogy a fiatalokban kialakuljon a jövőbeli életvitelükhöz szükséges információk elérésének, kiválasztásának, kritikus értékelésének, feldolgozásának képessége. A fenti célhoz a könyvtárhasználati ismeretek oktatása révén juthatunk el, mely az informatika-, illetve az irodalomtanításhoz kapcsolódva zajlik.

A könyvtárosok másik fontos pedagógiai tevékenysége, hogy tananyagot kiegészítő órákkal és vetélkedők szervezésével segítik a szaktanárok tevékenységét.

A könyvtár rendjével, csendjével, a könyvtáros tanár pedig közvetlen kommunikációval vesz részt a személyiséget formáló nevelési munkában.

1.3.3.2.5. Tanulmányi kirándulások

Az osztályok évenkénti kirándulásai átgondolt előkészítés révén szervesen kapcsolódhatnak az iskolai nevelés és oktatás legkülönbözőbb szakterületeinek munkájához. Az egyes magyarországi tájegységeknek a magyar történelemben vagy a magyar református egyház történetében játszott szerepe éppen úgy az úticél-választás szempontja lehet, mint a természeti kincsekben, ipari jelentőségben, néprajzi hagyományokban vagy építészeti emlékekben való gazdagság.

1.3.3.2.6. Külföldi kapcsolatok

A gimnázium újraindulása óta törekszik arra, hogy testvériskolai kapcsolatokat építsen Európa országainak egy-egy iskolájával. E kapcsolatok felvételének egyik szempontja, hogy a másik intézmény lehetőleg saját hazája protestáns egyházi iskolai rendszerének tagja legyen, a másik, hogy a kapcsolatból fakadó tanulócsoporthoz-cserék beépülhessenek az idegen nyelvek iskolai oktatásának tervébe. Európa nyugati részében – gyakorlati okokból (utazási lehetőségek) – elsősorban német nyelvterületen működő iskolákkal tartunk fenn kapcsolatot.

Külön említést érdemel a határon túli magyar területeken lévő református gimnáziumok kérdése. A Baár-Madas Gimnáziumnak a maga eszközeivel kell vállalnia – és növendékeivel megosztania – azt a felelősséget, amely az anyaországi iskolákat a határokon túli magyar református intézményekkel összefűzi. Az eszközök a lehetőségeknek és az igényeknek megfelelően váltakozhatnak a kisebb vagy nagyobb tárgyi segítségtől (tankönyvek, taneszközök, térképek, gépek stb.) a módszertani tapasztalatcseréken keresztül (tantervek, tanmenetek összehangolása, szakmai ismeretek megosztása) egy-egy kiemelkedő külhoni magyar növendék továbbtanulásához nyújtott hathatós támogatásig. A határon túli magyar iskolákkal fölvetett vagy fölveendő kapcsolat azonban csak a felületes szemlélő számára jelent egyoldalú támogatást. A testvériskolák között rendszeressé váló csereutazás olyan történelmi és társadalmi tapasztalatokkal és élményekkel gazdagíthatja az anyaországban felnőtt diákokat, amilyenekkel a hivatalos tananyag elsajátítása során nem találkozhatnak.

I.3.4. Személyiség- és közösségfejlesztés

Az iskolai nevelésben e két – egymástól alig elválasztható – munkatípus folyamatosan keveredik. A hétköznapi tanító munka elsősorban tömeges, azaz, csoport-szintű, ám az egyes részfeladatok pillanatról-pillanatra igényelnek olyan nevelői megnyilatkozásokat, melyek a közösség tagjait, mint egyéneket veszik figyelembe. A magyar nyelv szóhasználatára pedagógiai tekintetben is rendkívül világos. A tudatos nevelőmunka során a különféle sajátos tulajdonságokkal rendelkező egyéniségek lassanként személyiségekké válnak, ezzel egyidejűleg az egyének alkotta csoport lassan személyekből álló közösséggé alakul. A nevelőmunka fő célja ennek értelmében nem az egyéni sajátosságok eltüntetése vagy erőszakos elfojtása, hanem az, hogy megtanítsa az egyes embert: a különbözőség nem szükségszerűen különállás, és a helyesen kezelt egyéni tulajdonság nem szembefordít a közösséggel, hanem színesíti, gazdagítja azt.

I.3.4.1. A vallás és a világnézet gyakorlásával összefüggő feladatok

Iskolánk a református egyház iskolája. Ennek értelmében első rendű feladata, hogy növendékeit a Szentírás ismeretére tanítsa és követésére készítse. A vallás gyakorlásával összefüggő oktatómunka a kötelező hetenkénti hittanórákon folyik, melyeken a 8. évfolyam végéig felekezetre való tekintet nélkül minden diák együtt vesz részt. A 9-12. évfolyam nem református keresztyén diákjai a református hittanórákkal egy időben saját felekezetüknek megfelelő hittanórán vesznek részt. A tanórák mellett a vallásgyakorlás rendszeres alkalmi az iskola hetenkénti diák-istentiszteletei, amelyeken – ismét csak felekezetre való tekintet nélkül – minden diák kötelezően részt vesz. Emellett ünnepi istentiszteleteket és időszakonként úrvacsorai előkészítő áhítatokat tartunk az egyházi év jeles ünnepei (karácsony, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösd) és a reformáció napja emlékére. A világnézetű nevelés része a fentiek mellett az iskola esztendőnkénti két csendesnapja, amelyeknek feladata egy-egy társadalmi témakör vagy probléma keresztyén szempontból való vizsgálata.

I.3.4.2. Diákélet, diákönkormányzat

A diákság önszerveződése, az önálló diákélet (diákönkormányzat, diáktanács) két jogon nyer említést a pedagógiai program pontjai között:

- A diákélet az azt mozgató, illetve benne részt vevő különféle intézményekkel és tevékenységekkel a csoportos szerveződés társadalmi szokásának és kötelezettségének gyakorlóterepe, így szerves kiegészítője az iskola nevelőmunkájának. A maga sajátos módján és eszközeivel az „állampolgári ismeretek” elsajátításához adhat értékes segítséget a növendékek számára. Ha helyesen és célszerűen kíván működni, kötetlensége – a hatékonyság követelő igényének nyomására – észrevétlenül változik át önként vállalható és vállalandó kööttségek laza, de összetartó rendszerévé. Így hozzájárulhat minden nevelés egyik legnemesebb céljának betöltéséhez: olyan személyiségek kifejlődéséhez, akiket cselekedeteikben a rájuk erőszakolt külső kényszerek helyett a fölsimert kíváncsi rend vágyának belső kényszere irányít.
- A diákságnak a legkülönbözőbb okkal és céllal szerveződő csoportjaiban az iskola valamennyi osztályának tagjai „összekeverednek” és valamely más rendező elv – érdeklődés, tehetség stb. – szerint alakíthatnak újabb közösséget, ezúttal olyat, melyet maguk választanak maguknak, nem „belecsöppentek” és nem „fölülről kényszerítettek rájuk”. Ez a döntési szabadság jó esetben mérlegelésre tanít, a választott közösségekben pedig olyan nevelődés indulhat meg, amely az internátusokban természetes: a csoport tagjai – idősebbek, fiatalabbak, sok egyéb szempont szerint különbözők – egymást csiszolják, alakítják. Öntudatlanul teszik teljessé azt a nevelési folyamatot, melynek eredményeképpen a társadalomban helyüket megtalálni képes és ott megállni kész személyiségekké válnak.

Az iskolai diákság élete, különféle típusú, stílusú és méretű csoportos tevékenységei a növendékek mindennapos, sokszor igen kemény munkájának eredményességéhez szükséges lelki erőforrások egyikéül is szolgálnak. Egyéb körülmények mellett ez teszi indokolttá azt is, hogy e tevékenységek között nagy szerepet lehet és kell szánni a játéknak és a mozgásnak is.

Mindegyik alapindok kíváncsi teszi, hogy az iskola vezetője és nevelőtestülete gondos figyelemmel kísérje az iskolai diákélet kezdeményezéseit, működését és problémáit. Szükség esetén nyújtson alkalmi támogatást azokban a kérdésekben, melyeknek megoldása meghaladja a diákság cselekvési lehetőségeit, állítson tanácsadó tanárt a diák-önkormányzat mellé, ugyanakkor törekedjen arra, hogy mélyebben ne avatkozzék be az önállóan szervezett csoportok munkájába. Beavatkozásra olyankor kerüljön sor, ha a diákmozgalom önkormányzata vagy valamely csoportja tudatlanul vagy – rosszabb esetben – szándékolatlan szembe kerül az iskola rendjével, esetleg elveivel.

A diákélet leggyakoribb megnyilvánulási formái, működési területei: szakkörök, önképző körök, diákújság, iskolarádió, sport, természetjárás stb. Valamennyit befolyásolhatja, érdekeit s az iskola egész növendékseregének érdekeit képviselheti a diákönkormányzat. Ez a – diákok köréből és általuk választandó –

testület egyben a diákság hivatalos képviselői szerve, melynek az oktatási törvény és az iskola szervezeti és működési szabályzata által megjelölt kérdésekben, döntésekben véleményezési, tanácskozási vagy szavazati joga van. A diákságnak e fóruma szolgáltatja a legnyilvánvalóbb lehetőséget a benne részt vevőknek a „felnőtt” társadalmi életben való eligazodás edzésére. E testület minden évben vezetőt választ, aki felelős szervezője és irányítója magának a szervezetnek. Egyebek között az ő átgondolt – és alkalom szerint tanácsadó tanárokkal összehangolt – munkája adhat valódi értelmet olyan rendszeres programoknak, mint a diákok körében szervezett bibliakörök vagy, például, az évenkénti „fordított nap”. Az előbbiekből világosan következik, hogy a diákönkormányzat tisztségeit csak olyanok viselhessék, akik erre magukat rendszeres iskolai munkavégzésük színvonalával minősítették.

1.3.5. A tehetséggondozás, a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

E tevékenységek fajtáit az előzőekben vázolt munkamódszerekhez hasonlóan csoportosíthatjuk. A képességek, a tehetség kibontakoztatásának a teljes tanulócsoporttal együtt végzett formái különféle mértékben veszik figyelembe a csoporttal együtt dolgozó kiemelkedő adottságú növendékek igényeit (differenciált oktatás): mód van arra, hogy a csoporton belül mennyiségi (több megoldandó feladat) vagy minőségi (bonyolultabb feladattípusok) többletkövetelményeket támasszunk. Ha ragaszkodunk a tanterv diktálta anyagfeldolgozási tempóhoz, akkor a kiemelkedő diákok a feldolgozás mélységében, alaposságában nyújthatnak többletet (kiselőadások, házi dolgozat). A tehetséggondozás kiemelkedő területe a szakköri munka, illetve a tanulmányi versenyekre vagy egyetemre felkészítő foglalkozások. Ennek tematikáját befolyásolják a verseny- vagy vizsgakövetelmények, módszereit és intenzitását azonban uralkodó mértékben a tanár és a diákok személyes adottságai és érdeklődése határozza meg.

1.3.6. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fölzárkóztatása

A fölzárkóztató munka az előző két szakaszban alkalmazott eljárások vegyítését igényli. Egyrészt szükség van a hiányosságok gondos fölmerésére. Ezt szolgálja első szűrőként az iskolába jelentkezők fölvételi vizsgálója is, majd a sikeresen bekerült tanulócsoportok tantárgyi fölkezdtségének az első tanítási évük kezdő heteiben történő fölmerése. Másodrészt a fölmerülő igények, illetve hiányosságok mértékének megfelelően el kell dönteni, hogy a megoldásra elegendő-e a biztosított tantárgyi óraszám intenzív kihasználása, vagy a hátrányok eltüntetéséhez külön foglalkozásra van szükség. Harmadrészt minden egyes tanuló esetében mérlegelni, s ha mód van rá, kezelni kell a tanulási kudarc veszélyének érzelmi, mentális vagy szociális okait.

1.3.7. Beilleszkedési nehézségekkel, magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenységek

A párhuzamos személyiség- és közösségfejlesztő nevelőmunka egyik különleges területe a különféle születési vagy szociális okokból beilleszkedési és magatartási zavarokkal küszködő diákoknak a közösségbe, tanulócsoportba való integrálása. Bár e tevékenységek lényege az egyediség, néhány jellemző munkatípust mindenképpen ki kell emelni. A tevékenységek egyik fajtája ismét a csoportmunkába ágyazódó differenciálás: a zavar súlyosságától függően alkalmazható olyan eljárás, mely egy-egy feladat megoldásában észrevétlenül az integrálandó személy(ek)nek megfelelő oktatói eszközöket részesíti előnyben. Ehhez hasonló, ha a tanítandó ismeretet nemcsak értelmi, hanem érzelmi oldalról is megközelítjük. Nehezebb esetekben indokoltá válik a csoporttal párhuzamos egyéni foglalkozás és az ehhez csatlakozó egyéni értékelés. A beilleszkedési, magatartási nehézségek kezelését szolgáló nevelőtevékenységek másik fajtája egyéni jellegű: az egyes tanulók iránt tanúsított figyelem legegyszerűbb – sokszor váratlanul hatékony – kinyilvánítási módja a személyes beszélgetés. Ezt indokolt esetben kiegészítheti a háttérközösségek, a család megismerése. A fölzárt problémák kezelésének harmadik útja az iskola egyházi, keresztyén mivoltából adódik: a Szentírás segítségét igénybe vevő lelkipásztori munka. Megjegyzendő, hogy az egyszemélyes nevelőmunka eredményességének előfeltétele a diák bizalma és a nevelő alapos pszichológiai, katechetikai fölkezdtsége. A beilleszkedési, magatartási zavarokkal küzdő tanulók segítségével, támogatásában aktívan részt vesz az iskola - pszichoterapeuta szakvizsgáját végző- orvosa, aki az érintett tanulóknak szükség esetén egyéni illetve csoportos foglalkozásokat tart. Munkáját segíti a hátrányos helyzetű és a fogyatékkal élő tanulók gondozásában gazdag ismeretekkel rendelkező - ifjúsági védőnői szakképesítésű- iskolai védőnő.

1.3.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Az ifjúságvédelem fontos területe a társadalom szociális problémáival való együttélés előkészítése, illetve az e téren fölmerülő problémák kezelése. E tekintetben az iskolai ifjúságvédelmi felelős munkatársainak tekintendők azok a szaktanárkollégák is, akiknek szakterületébe a „társadalom- és emberismeret” – tantervi modul anyagát beépítették. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős számon tartja mindazokat az iskolai diákokat, akik hátrányos, kedvezőtlen anyagi, szociális vagy egészségügyi körülmények, illetve súlyos állandó, vagy váratlanul föllepő családi gondok között, vagy ezekkel kapcsolatos veszélyhelyzetben élnek. Az anyagi támogatással föloldható

problémák kezelése érdekében az ifjúságvédelmi felelős alkotó tagja az iskola segélyek és ösztöndíjak elosztásával foglalkozó bizottságának, a nem anyagi természetű kezelést igénylő kérdésekben pedig állandó kapcsolatot tart az osztályfőnökökkel, a hittantanárokkal, az internátusi nevelőkkel, az iskolaorvossal és a védőnővel, illetve a szülőkkel.

Az iskolai nevelés ezen a téren is a személyiség- és közösségfejlesztés együttes és összehangolt munkájára támaszkodhat. A szociális hátrányok enyhítéséhez a hátrányban élőknek a csoport többi tagja közé történő problémamentes beilleszkedése (integrálódása) vezet. Ez igényli egyfelől a csoporttagok, mint közösség szemléletének alakítását, másfelől a hátrányban élő(k) gátlásainak szeretettel végzett föloldását. A munka jelentékeny része az osztályfőnökökre marad, de az integrálás feladatában komoly szerepet kaphatnak az érdeklődés alapján szerveződött szakkörök, a különféle művészeti foglalkozások és a sporttevékenységek (elsősorban a csapatjátékok) vezetői. Az ő munkájuk egyszerre függ össze a tehetséggondozással, a tanulási kudarcnak kitett diákok fölzárkóztatásával és az ifjúságvédelemmel.

Az iskola-egészségügyi szolgálat feladatának része a tanulók testi fejlettségének, egészségének ellenőrzése mellett a pszichomotoros, mentális és szociális fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, a krónikus betegséggel, tanulási magatartási, viselkedési zavarokkal, illetve bármilyen hátrányos helyzettel küzdők életvitelének segítése. Az egészségügyi, illetve szociális helyzet miatt fokozott gondozást igénylő tanulókról nyilvántartást készít és jelenti évente az ÁNTSZ-nek és az Országos Módszertani Központnak. Az iskola-egészségügyi szolgálat munkáját a hatályos jogszabályok, etikai normák, személyiségi-, betegjogi, adatvédelmi és titoktartási szabályok betartása mellett végzi.

1.3.9. Gyerme- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

A gyermek- és ifjúságvédelem feladatai két fő típust alkotnak: a lehetséges veszélyhelyzetet megelőző tevékenységeket, illetve a már kialakult zavarok kezelésének formáit. Szerencsés esetben az iskola feladatainak túlnyomó része az első tevékenységi körbe tartozik. Föl kell azonban készülni a várhatóan kedvezőtlen társadalmi változásokra is: A tanulási zavarok szaporodása hosszabb távon indokolhatja fejlesztő pedagógus alkalmazását. A viselkedési zavarok, illetve lelki problémák helyes kezeléséhez egyrészt szükség van az egész nevelőtestület pedagógiai szemléletének frissítésére, másodrészt a hittant tanító tanár- és lelkész kollégák mentálhigiénés továbbképzésére, akik szakmai és etikai szempontból egyaránt hozzáértőként és diszkréten kezelik az esetleg fölmerülő súlyosabb problémákat.

Az iskolaorvos és a védőnő feladata is felismerni a diákoknál a szakember bevonását igénylő tüneteket (növekvő szorongás, teljesítményszorongás, depresszió, identitászavar), melyek kezelés nélkül hátrányos helyzetet eredményezhetnek.

1.3.10. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.

Az iskolai nevelésben és oktatásban részt vevő tanulók és tanárok, illetve nevelők együttműködése maga az iskola. Minden, ami az iskolában történik, ennek az együttműködésnek a kereteiben történik, formáit az iskolai létszámos különféle színtere és alkalma szolgáltatja. A szülők és az iskola pedagógusai közötti együttműködés formái között vannak egyéni és közösségi jellegűek, vannak továbbá rendszeres és alkalmi formák. Az együttműködés legtermészetesebb módja annak tudomásul vétele, hogy a nevelés nem az iskola belügye, hanem az iskola és a szülői ház közös munkája, s hogy az egymásba vetett bizalom és a feladatok számon tartása e közösen végzett munka sikerének egyik biztosítója. Ezért kell komolyan vennie mind a pedagógusnak, mind a szülőnek az információszolgáltatás és -kérés kötelezettségét. E személyes együttműködési forma mellett továbbra is működnie kell olyan szervezetnek, amely a szülők kéréseit, kérdéseit, igényeit és javaslatait általánosságban, a szülők egész közössége nevében fogalmazza meg és juttatja el az iskola tanári közössége elé. Emiatt van létjogosultsága az iskolában működő szülőtanácsnak. A szülői közösség fóruma – természeténél fogva – olyan szempontokkal járulhat hozzá az iskolai munka tervezéséhez, irányításához és értékeléséhez, amelyek esetleg elkerülnék a pedagógusok vagy az iskolavezetés figyelmét. A szülői közösség és az iskola, szülők és pedagógusok közötti együttműködés továbbfejlesztésének lehetősége egymás igényeinek még gondosabb figyelembe vételében, a kölcsönös segítségnyújtásban és a közös ügy érdekében vállalt őszinte összetartásban áll.

1.3.11 A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke (ld. 1. melléklet)

I.4. Az általános iskolai nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

Meggyőződésünk szerint egyre fontosabb, hogy a gyerekek minél kisebb koruktól életük minél több színterén kapjanak keresztyén hiten alapuló nevelést. Az egyik ilyen korai színtér az általános iskola. Iskolánk református elkötelezettségű intézményként része a magyar oktatási rendszernek. Működésünk igazodik az állami és egyházi törvényekhez. Tevékenységünk támaszkodik a múlt ismeretére, tiszteletére, értékálló hagyományaira, valamint magában foglalja a modern kor követelményeinek való ésszerű megfelelés igényét is. Iskolánk szellemisége szerint célunk a ránk bízott gyermekeket úgy formálni, hogy tudásuk mellé mindig párosuljon az evangéliumi hit és erkölcs alapján álló lelkiismeret és felelősségvállalás. Szeretnénk, ha erre az általános iskolára úgy lehetne gondolni, mint erős várra, ahol a gyerekek a külvilág romboló hatásaitól védve élnek, dolgoznak. A falak mögött azonban megtanulnak ezen hatások ellen védekezni is. Erre akkor lesznek képesek, ha megtanítjuk őket különbséget tenni értékes és értéktelen, fontos és lényegtelen között. Ezt szilárd istenhiten alapuló, belsővé tett erkölcsi tulajdonságokkal és tudásuk lehetőségeihez mért maximális gyarapításával tudjuk elérni. Gyermekeinknek hitet nem taníthatunk, de a felnőttek példamutató magatartása – mely világnézettől és intézménytől függetlenül minden pedagógusra vonatkozik – intézményünkben kiegészül az istenhít felé utat mutató magatartás felelősségével. Iskolánk nemcsak a református szellemiség területén tekinti feladatának növendékeinek identitástudatának formálását, kötelességünknek tartjuk elmélyíteni a ránk bízott gyermekek hazánk iránti elkötelezett szeretetét, magyarságtudatát. Mindezt oly módon, hogy kerüljük a vallási-felekezeti türelmetlenséget és a szélsőséges megnyilatkozásokat.

Sajátos helyzetünkől adódóan foglalkoznunk kell a gimnázium és az általános iskola kapcsolatának kérdésével. Általános iskolánk különösen szerencsés helyzetben van, hiszen ha növendékei sikeresen mérettetnek meg, a hasonló szellemiségben formálódhatnak tovább az általuk már ismert gimnáziumban. A gimnázium helyzete is kedvező, mert – ha az általános iskola jól végzi munkáját – kilencedik évfolyamába olyan gyerekek kerülhetnek, akik formálódó hitükkel, jellemükkel, szorgalmukkal, tudásukkal erős pozitív hatást gyakorolhatnak a „kívülről” bekerülő osztálytársakra. Így mintegy éltető folyamatokat elindító „kovászként” funkcionálhatnak a gimnázium életében.

Súlyt helyezünk a gimnáziumi és az általános iskolai pedagógusok, munkaközösségek együttműködésére. Az általános iskola elsősorban a gimnáziumi munkára készít föl, és nevelőink egyértelmű célokat láthatnak maguk előtt, ha ismerik a gimnáziumi körülményeket és viszonyokat. Ez összehangolt munkával valósulhat meg, melynek egyik lehetséges módja például a tankönyvek egyeztetése a felső tagozatos és a gimnáziumi kollégák között. A gimnáziumhoz történő alkalmazkodás egyrészt megkönnyíti, másrészt még felelősségteljesebbé teszi az általános iskolai nevelők munkáját, mert eredményessége a gimnáziumba lépő hetedik osztályosok viselkedése és tudása terén azonnal ellenőrizhető. Szeretnénk, ha a gimnáziumi kollégák meglegedéssel vehetnék át az általános iskolából kikerülő gyerekek nevelését, és hosszú távon bebizonyosodna, hogy az általános iskolát érdemes volt elindítani. A differenciált képességfejlesztés területén a gyengébb képességű gyerekek számára is biztosítani kell a meghatározott minimumkövetelmények teljesítésének lehetőségét annak érdekében, hogy az iskolánkból más intézménybe lépők is megfelelő alapokkal hagyhassák el eddigi nevelésük színterét. Ezért kiemelt feladat a felzárkóztatás, illetve a hozzá tartozó személyi-szervezeti feltételek biztosítása. Ugyanakkor a megnyilvánuló tehetség kibontakozásának is szükséges lehetőségeket teremteni.

I.4.1. A tanárok és a tanulóifjúság

A tantestület tagjainak kiválasztásánál azokat a keresztyén értékeket elfogadó, hitben elkötelezett személyeket részesítjük előnyben, akik fent vázolt alapelveinket vallják. Ugyanakkor alapvető elvárás, hogy tantestületünk tagjai *szakmai rátermettséggel és magas színvonalú képzettséggel, tárgyi tudással* végezzék munkájukat.

Célunk, hogy részt vegyünk a magyar keresztyén nevelői társadalom megeremtésében. Ezért fontos feladatunknak érezzük a pályakezdő nevelők és gyakorló hallgatók támogatását. Őket kitartásra buzdítjuk: szeretnénk, ha az óhatatlanul előforduló kudarcok miatt nem veszítenék el kedvüket, lelkesedésüket a pálya iránt, hanem sikerek és kudarcok átélésével fokozatosan tanulhatnának bele munkájukba. A kudarcoktól nem óvhatjuk meg őket – és nem is lenne helyes –, de segíthetünk nekik azok fölismerésében, az okok földerítésében és a hibák kijavításában. Úgy véljük, hogy növendékeink alkalmazkodóképességét, életismeretét is növeli a gyakorló hallgatók fogadása.

A nevelés és oktatás területén az általunk elismert értékek közvetítésére csak jó hangulatban együtt dolgozó tantestület képes. A derűs légkör a jó munkavégzés feltétele és következménye; ezt a nyugodt körülmények, az áttekinthető feladatok, a kiszámítható tanévi események és a tisztázott határidők teremthetik meg. Fontosnak tartjuk anyagi és erkölcsi támogatásban részesíteni nevelőink továbbképzését, szakmai tudásának fenntartását, növelését. Súlyt helyezünk a gimnáziumi és az általános iskolai pedagógusok, munkaközösségek együttműködésére.

A tanulóifjúság tagjai elsősorban a református gyülekezetekbe tartozó családok gyermekei. Bizonyos arányban fölveszünk más vallású tanulókat is, ha iskolánk alapelveit elfogadják. Az első osztályosok felvételét és a felsőbb évfolyamokra való átvételt, a továbbhaladás feltételeit, a tanulói jogviszony megszűnésének lehetőségeit az oktatási törvény alapján készített szervezeti és működési szabályzatunk tartalmazza.

I.4.2. Az általános iskolai képzés szerkezete, a képzés szakaszai.

Valamennyi évfolyamunkon egy osztályunk van, ez kezdetben hat, majd a 2010-2011-es tanévtől felmenő rendszerben nyolc tanulócsoportot jelent. Az 1-4. évfolyamokon nagy felmenő rendszerben tanítunk. A gyerekeket négy éven át egy osztályfőnök vezeti egy napközis nevelő segítségével. Bizonyos esetekben egy-egy tantárgyat (hittan, ének, idegen nyelv, néptánc) szaktanár tanít. A felső tagozaton (5-8. osztály) egy osztályfőnök négy évig vezet egy osztályt és szaktanárok tanítanak. A délutáni munka tanulószobai keretben történik. Oktatómunkánk a helyi tanterv elején található óraháló szerint folyik.

Az 1-4. osztály az *alapozás* időszaka. Ezen időszak fő feladata az alapképességek és -készségek – beszéd, olvasás, írás, számolás, mozgás – fejlesztése. Az első osztályban igyekszünk biztosítani az óvodai és az iskolai élet közötti gördülékeny átmenetet. Az olvasás tanítását a szótagoló – analízáló vagy szintetizáló – módszerrel végezzük. Az 5-8. évfolyam a továbbtanulásra való *főlkészítés* ideje. Ebben a szakaszban az alapkészségek megszilárdítása mellett egyre több teret kell kapnia az önálló tananyagfeldolgozásra való készség és az önművelésre való igény formálásának. Emellett súlyt helyezünk arra, hogy tanítványaink önállóan és folyékonyan el tudják mondani ismereteiket és gondolataikat. Célunk, hogy az általános iskola elvégzése után minden tanulónk sikeresen folytathassa tanulmányait a neki leginkább megfelelő intézményben.

I.4.3. Az általános iskolai nevelés és oktatás szervezeti formái, szinterei

Minden tanítási hetet hitoktatónk által tartott áhítattal kezdünk – 1-2. és 3-6. osztály közösen. Tanóráink 45 percesek. A munkanapok is közös igeolvasással, ehhez kapcsolódó rövid beszélgetéssel, közös imádsággal kezdődnek. Csöngetési rendünk megegyezik a gimnáziuméval. A harmadik órát követő szünetet minden osztály kötelezően az udvaron tölti levegőzéssel, mozgással, az időjárástól függően..

I.4.3.1. Tanórai munka

A tanóra az iskolai munka elsődleges szintere. A tanítási órák tervezésénél, szervezésénél és megtartásakor a fegyelmet, alaposságot, differenciálást, életkornak való megfelelést tartjuk alapkövetelménynek.

I.4.3.2. Tanórán kívüli tevékenységek

I.4.3.2.1. Ünnepi alkalmak.

Tanévnyitónkat a gimnáziummal közösen tartjuk a Pozsonyi úti templomban. Tanévzáró és karácsonyi istentiszteletünknek immár hagyományosan a Torockó téri református egyházközség temploma ad helyet. Ezeket diákjainak szolgálnak az alkalomhoz illő műsorral. Egyházi ünnepeinken is közös istentiszteleten vesz részt tantestületünk és diákságunk. Ilyenkor rendszerint egy-egy lelkész-szülő szolgál, ezzel is erősítve az iskola és a családok kapcsolatát. A nemzetünk történelmi eseményeiről való méltó megemlékezés elengedhetetlen része a magyar múlt, hagyományok és kultúra megismertetésének. Kiemelten fontosnak tartjuk, hogy egyházi és nemzeti megemlékezéseink valóban a gyerekek életkorának megfelelő, érthető, tartalmas és szemléletes módon folyjanak és így maradandóan rögzüljenek emlékezetükben. A tanév utolsó tanítási napján elbúcsúztatjuk 8. osztályosainkat. A búcsúztatás rövid áhítattal kezdődik, majd kinek-kinek névre szólóan olvassuk föl az útravalóul számára választott Igét. Ezután a búcsúzó a hetedikesek jóvoltából feldíszített osztályterembe vonulnak, ahol szeretetvendégség várja őket.

I.4.3.2.2. Napközi otthon és tanulószoba

A közoktatási törvény előírásainak megfelelően iskolánkban – a szülők igényeinek megfelelően – napközi otthon és tanulószoba is működik. Mindkettő az utolsó tanítási óra után kezdődik; a napközi otthoni foglalkozás délután fél ötig, a tanulószobai foglalkozás négyig tart, és magában foglalja az ebédelést, a levegőzést, a közös játékot és a házi feladatok elkészítését, megtanulását. A napközi otthoni és tanulószobai foglalkozások szervezésénél figyelembe vesszük az egyéni elfoglaltságokat is (zeneiskola, sportkör stb.)

I.4.3.2.3. Felzárkóztató foglalkozások, korrepetálás

Valamennyi alsó tagozatos osztályfőnök óraszámába korrepetálást építettünk. Ezt az alkalmat nevelőink saját belátásuk szerint használhatják föl diákjaik képességeinek, készségeinek fejlesztésére. A tanulási zavarokkal, rész-képesség-zavarokkal küzdő gyerekek támogatására a pedagógiai szakszolgálat segítségét vesszük igénybe. A szakszolgálat munkatársai nevelőinkkel együttműködve készítik el a fejlesztési tervet rászoruló diákjaink számára. Első osztályos diákjainkat logopédus vizsgálja meg, aki szükség esetén további logopédiai foglalkozásokat ír elő.

I.4.3.2.4. Szakkörök, kórus

A különféle (művészi, szaktárgyi, technikai) szakkörök a tehetséggondozást és a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. A szakkörök indításáról valamennyi év elején a nevelőtestület dönt a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek igénybe vételével. Az iskola „Cérnahang” kórusa gyakran vendégeskedik fővárosi és Budapest környéki gyülekezeteknél, illetve szeretetotthonokban.

I.4.3.2.5. Sportkör

Az iskolai sportkör a testnevelés órákkal együtt biztosítja a mindennapos testedzést, a gyerekek mozgásigényének kielégítését és érdeklődésük fölkelését egy-egy sportág iránt.

I.4.3.2.6. Együttműködés művészeti intézményekkel és sportegyesületekkel

A 2004/2005-ös tanévtől kezdve elindulhatott iskolánkban a zeneiskolai keretek között végzett zenei képzés. Ebben együttműködő partnerünk a kerületi Járdányi Pál Zeneiskola.

I.4.3.2.7. Versenyek, vetélkedők

Ezek a munkaformák tehetséges és érdeklődő tanulóink fejlesztését segítik. Legrátermettebb növendékeinket iskolán kívüli versenyekre is fölkelésztjük. Iskolánk immár hagyományosnak tekinthető rendezvénye a tavaszi műsoros délután. Ennek alkalmával társaik, nevelőik és a szülők előtt tanulóink olyan oldalukról is bemutatkozhatnak, melyet iskolai körülmények között nem ismerhetünk meg. A műsoros délutánon föllep Cérnahang kórusunk, bemutatják tudásukat iskolánk zenét tanuló diákjai, néptáncosai, szavalói, prózamondói és valamennyi osztályunk színpadi jelenetet ad elő.

I.4.3.2.8. Iskolai könyvtár

Könyvtáros kollégáink kezdeményezésére a korosztálynak megfelelő könyvekkel külön általános iskola könyvtár-részleg alakult, amely a kisdíjak egyéni tanulását, önképzését, olvasóvá nevelését, valamint szabadidejének hasznos eltöltését segíti. A „Prücsök-könyvtár” jótékony hatásának kifejtéséhez a tanteremben szabad polcon elhelyezett, önállóan használható könyvek elérhetősége is hozzájárul. Alsó és felső tagozatunk magyar nyelv és irodalom tantervébe a könyvtárhasználati ismeretek tanítását is beillesztettük. Könyvtár szakos tanáraink valamennyi osztályban rendszeresen tartanak magyarázókat, melyek keretében gyerekeink könyvtárhasználati és irodalmi ismeretei is bővülnek – életkoruknak megfelelő, játékos, motiváló formában.

I.4.3.2.9. Tanulmányi kirándulások, erdei iskolák

Nevelő-oktató munkánk gazdagítása céljából valamennyi osztályunk számára minden tanévben szervezünk tanulmányi sétákat, kirándulásokat. Tanév végén pedig minden osztályunk részt vesz 3-5 napos erdei iskolai táborozáson. A kirándulások és táborok programja kapcsolódik az adott évfolyam tananyagához, így komplex nevelési feladatok megoldását teszik lehetővé.

I.4.3.2.10. Múzeumlátogatás, művészeti előadások

Egyes tantárgy bizonyos témaköreinek feldolgozását, növendékeink művelődését, értelmi-érzelmi fejlődését múzeumok, kiállítások, művészeti előadások látogatásával segítjük elő. Az ilyen alkalmak a személyes tapasztalatszerzésre adnak lehetőséget.

I.4.3.2.11. Szabadidős foglalkozások

A fölmerülő igényekhez és a szülők anyagi lehetőségeihez alkalmazkodva különféle, szabadon választható programokat szervezünk. Ezek a programok – kézműves foglalkozások, hangszeres bemutatók, filmvetítés, kiállítás a gyermekek munkáiból stb. – diákjaink és családjaik szabadidejének értelmes eltöltését célozzák.

I.4.3.2.12. Étkezés

Igény szerint minden diákunk ebédet kaphat az iskolában. Alsó tagozatos diákjaink emellett igény szerint reggelit és uzsonnát is kapnak, tanulószobás felső tagozatosainknak uzsonnát biztosítunk.

A föl sorolt színterekre, szervezeti formákra vonatkozó viselkedési szabályainkat házirendünk, illetve iskolánk szervezeti és működési szabályzata részletesen tartalmazza.

I.4.4. A személyiség- és közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Az iskolai nevelés-oktatás alapvető célja a személyiség sokoldalú fejlesztése. A tanítás és a nevelés nem különálló tevékenység, a tanítás a nevelés körébe tartozik. „A kettőnek különválasztása... ha tudatos, akkor erőltetett, ha öntudatlan, akkor bizonyos felületességből vagy tudatlanságból, mindenesetre a nevelői gondolkodás fogyatékoságából származik.” (Imre Sándor) Ahhoz, hogy a gyermeki személyiséget hatékonyan tudjuk formálni, mindenek előtt tisztában kell lenni annak sajátosságaival. A sikeres nevelő-oktató munkához elsősorban az e sajátosságoknak megfelelő közeget kell az iskolában megteremteni.

Az általános iskolai életkorban rendkívül fontos, hogy a gyermekek szeressenek iskolába járni. Legyen az iskola életkoruknak megfelelően játékos, derűs közeg, ahol gyermeki tulajdonságaik megnyilvánulhatnak. Tudniuk kell, hogy itt szeretetet kapnak, értékes emberként kezelik őket, és nevelőik képességeik legjavát igyekeznek kibontakoztatni bennük. Ehhez az iskola biztosítja azokat a körülményeket, melyek között lehet, sőt érdemes teljesíteni, de ahol nem csak a teljesítmény, hanem az erőfeszítés is elismerésre talál.

Ám nem elég, ha a gyerekek otthon érzik magukat az iskolában – az iskola nem lehet egyszerűen játszadózás színhelye. Ez a hely a helytállás első színtere is, ahol a későbbi munkavégzéshez szükséges képességeket elsajátíthatják és gyakorolhatják. Mindezekért úgy gondoljuk, hogy az igazán értékes jellemet formáló iskola azt a fajta szeretetet képviseli, melynek része a követelés, következetesség, határozottság, egyszerűen a szigor.

Valljuk, hogy a tanítás nem kárhóztathatja tétlenségre a gyereket, akinek szerepe nem korlátozódhat csupán a befogadóéra. A tevékenység vágya a gyerekkor alapvető sajátossága. Lényegesen nehezebb egy tétlenségre kárhóztatott, izgó-mozgó gyereket fegyelmezni, mint egy olyat, akinek energiáit (gyűjtőszenvédeljét, játékos kedvét, versengési vágyát) testi-lelki fejlettségének megfelelő feladatok megoldására használjuk.

Végezetül tudatában kell lennünk annak, hogy a pedagógus az ismeret átadásakor érzelmi, értelmi, erkölcsi és esztétikai mintákat is nyújt. Ezek a gyerek személyiségébe beépülve meghatározó módon befolyásolják fejlődésének későbbi lehetőségeit. Ezért a nevelő viselkedésének olyannak kell lennie, hogy megfelelő mintául szolgálhasson növendékei számára.

A személyiség fejlesztése konkrét szervezési feladatokat is ró ránk. A kisiskolás korban igen erős a külső elvárásoknak való megfelelés igénye. Ezért tartjuk helyesnek, ha minél kisebb egy gyerek, annál kevesebb személy vesz részt a nevelésben, mert így biztosítani tudjuk, hogy a gyerek huzamosan jól ismert, egyöntetű pedagógiai elvárásoknak feleljen meg. Ahogyan életkorával együtt alkalmazkodóképessége is növekszik, úgy nőhet nevelőinek, tanárainak száma is. Ugyanezen okok miatt nem tartjuk helyesnek a gyakori tanárváltást sem az általános iskolás életkorban. Mindezek miatt szervezzük meg az alsó tagozatos oktatást nagyfelmelő rendszer szerint.

Elengedhetetlen személyi feltétel az is, hogy a felső tagozaton a korosztályra kiképzett, megfelelő pedagógiai tudással rendelkező tanárok tanítsanak, így tanítványaink nem kerülnek szembe megoldhatatlan feladatokkal, életkoruknak meg nem felelő elvárásokkal. Gyerekeink a felső tagozaton sem maradhatnak magukra, a kialakult közösségek nem hullhatnak szét. Az alsó tagozat négy éven át biztosított fészék-meleget a felső tagozatos osztályfőnököknek kell megtartani és kiegészíteni – az életkornak megfelelően egyre nagyobb önállóságra szoktatással.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok szoros kapcsolatban állnak a személyiségfejlesztéssel.

Mint minden ember, úgy a hozzánk járó gyerekek sem önmagukban, hanem egy – sőt több – közegben léteznek. A közösség fejlesztése két területen tűz feladatokat elének. Egyrészt jelenti az egyén fejlesztését afelé, hogy közösségben megtalálja a helyét, másrészt az iskolai keretek között véletlenszerűen összekérülő emberek csoportjának közösséggé formálását. Vizsgáljuk meg, mi tesz késszé valakit arra, hogy közösségi ember legyen: életkori fejlettsége, készsége és bizonyos tanult, kifejlesztett magatartásformák. Feladatunk valamennyi nevelési-oktatási szintéren az életkori sajátosságoknak megfelelően folyamatosan alakítani a közösségi magatartásformákat (empátia, kommunikáció, konfliktuskezelés, együttműködés stb.). Ezzel egy időben feladatunk a különféle szinterek tanulói közösségének alakítása. Minden közösségnek megvannak a többi közösségtől eltérő, csak rá jellemző szokásai. Ezek a szokások a hagyományok, melyek a közösségi élet széles területeire kiterjednek és együttesen, egymást kiegészítve jelentik és sugározzák magát a közösséget. Ezek tartanak meg egy közösséget sajátosan annak, ami. Ezért hagyományainkat meg kell teremteni és ápolni kell őket. Iskolánk hagyományait, szokásrendjét tükrözik a nevelés-oktatás szervezeti formái, éves rendünk, különböző alkalmaink, az ünnepi és hétköznapi egyenruhánk és az iskolaélet más elemei. Iskolai munkánk valamennyi területén az alábbi magatartásformákat kívánjuk kialakítani (a megfogalmazásban a gyermek szemével pillantunk a feladatokra):

- a másik embert – gyereket vagy felnőttet – türelmesen végighallgatjuk;
- társainkkal nem erőszakoskodhatunk – sem lelki, sem fizikai értelemben;
- a másik tévedéseit, hibáit, ízlését, nézeteit nem nevetjük ki és nem minősítjük;
- csak szeretetteljesen, tapintatosan figyelmeztetjük társunkat az esetleges hibákra;
- lelki vagy fizikai segítséget adunk annak, aki rászorul;
- nem árulkodunk; először mindenkit figyelmeztetünk és csak ezután vesszük igénybe felnőtt segítségét;
- ha valaki veszélyes dolgot tesz, minden esetben felnőtt segítségét kérjük;

Ezen magatartásformák elsajátítását változatos módszerekkel valósíthatjuk meg. A leghatékonyabb módszernek magát a közösségben való tevékenykedést tartjuk, mert ez a közvetlen tapasztalatszerzés eszköze.

Az egyes területeken létrehozott közösségek (osztály, iskola, szakkör stb.) számára értelmes és jól szervezett motiváló tevékenységeket biztosítunk. Ezen tevékenységek fölkeltek a gyerekek kedvét ahhoz, hogy az iskola közösségéhez tartozzanak, és fejlesztik közösségi magatartásukat. Közösségi szabályainkat a gyerekek számára érthetően megfogalmazva részletesen tartalmazza az általános iskola házirendje.

Egy közösség fejlődőképes, ha önkormányozó, önszabályozó képessége is kialakul. Ezért célunk, hogy a gyerekek életkoruk növekedésével egyre inkább képesek legyenek közösségeik ügyeit önállóan intézni. Ehhez a

szükséges mértékű nevelői segítséget mindig megkapják. Szeretnénk a tanuló ifjúság figyelmét arra is ráirányítani, hogy iskolán túli, nagyobb közösségeknek is tagjai. Így, például, részei a keresztyén emberek közösségének és tagjai a magyar nemzetnek. Ezekhez – és bármely méltó közösséghez – tartozni feladat és felelősség is egyserre.

I.4.5. A tehetséggondozás, a tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek

Harmonikusan alakul a személyiség, ha a benne szunnyadó képességek, tehetségek megnyilatkozhatnak, kifejlődhetnek. Mindenek előtt feladatunk (meg)keresni kiben-kiben a neki ajándékkul adott talentumokat, és hordozóját megtanítani ezek használatára. Ezért igyekszünk biztosítani, hogy a különböző képességű gyerekek önmagukhoz mérten folyamatosan fejlődjenek. Ezzel kapcsolatos hitvallásunk Szent-Györgyi Albert nyomán: az iskola arra való, hogy az ember megtanuljon tanulni, hogy felébredjen tudásvágya, megismerje a jól végzett munka örömeit, megízlelje az alkotás izgalmát, megtanulja szeretni, amit csinál és megtalálja azt a munkát, amit szeretni fog. E hitvallás megvalósításának egyik feltétele a jól képzett, szuggesztív személyiségű pedagógus, aki motiváló erővel mutathat utat a megfogalmazott szándékok eléréséhez. A másik feltétel az iskolai munka részterületeinek gazdagsága (a tanórai és tanórán kívüli tevékenységek sokfélesége), amely lehetőséget biztosít a legkülönbözőbb tehetségek, érdeklődési körök fölismerésére és kibontakoztatására, végső soron pedig ötleteket ad a pályaválasztás első lépéseihez. Az iskola tanácsolhatja a szülőnek a tehetség iskolai szinten túlmutató, szakemberrel történő fejlesztését. Egyidejűleg iskolánk egyre bővíti kapcsolatait művészeti és sportintézményekkel, ezzel elősegítve a szülők, családok és az iskola együttműködését a tehetséggondozásban.

Minden tehetség jellemzője a kreativitás. Ennek tudatában törekszünk arra, hogy a kreativitás alapvető, elfogadott és elvárt érték legyen a tanulási és nevelési folyamatokban – akár a nevelő, akár a tanuló részéről.

Említettük, hogy szeretnénk utat mutatni a talentumok használatához is. Ezért tanítványainkkal meg kell értetnünk, hogy a tehetség használata nem csak annak kimunkálását és alkalmazását jelenti. A helyes használat része az alázatban való szerény elhordozás és a kimunkáláshoz hozzáadott kitartás, munka.

I.4.6. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fölzárkóztatása

A) Megelőzés

Évről-évre szomorúan tapasztaljuk, hogy egyre több az olyan gyerek, aki különféle okok miatt tanulási nehézségekkel küzd. Annak ellenére van ez így, hogy az iskolába való felvételtől kezdve van azokat a gyerekeket választani, akik előre láthatóan leginkább alkalmazkodnak majd iskolánk elvárásaihoz. Tapasztalataink szerint a tanulási nehézségek egyik fő oka az iskolaéretlenség. Ezért az első osztályosok felvételénél a kognitív képességek mellett alaposan megvizsgáljuk a jelentkezők fizikai, intellektuális, érzelmi és szociális érettségét. Ezzel megelőzhető, hogy az iskolai élet megterheléseinek elviselésére még nem alkalmas gyereket sorozatosan olyan helyzeteknek tegyük ki, amelyekben – önhibáján kívül – biztosan nem tud megfelelően teljesíteni. Első osztályosainkat a tanév elején a kerületi pedagógiai szakszolgálat logopédusa vizsgálja meg és szükség esetén a gyermeket logopédiai fejlesztő foglalkozásra küldjük.

A tanórai tanulást a lehetőségekhez mérten az egyéni képességekhez alkalmazkodva, differenciált foglalkoztatással szervezzük meg valamennyi évfolyamon. A differenciált foglalkoztatás a tanulási zavarok megelőzése, a felzárkóztató fejlesztés és a tehetség gondozása. Ez a felzárkóztatás során jelenti egyrészt a gyengébb területek személyre szabott fejlesztését, másrészt olyan körülmények megteremtését, melyek között a gyerek tudása a leginkább megmutatkozhat.

B) A problémák kezelése

Kiváló kognitív képességű gyerekeknél is egyre gyakrabban jelentkeznek részképesség-zavarok, tanulási nehézségek. Ilyenkor a szülőkkel együtt szakembereket (pszichológust, fejlesztő pedagógust) kérünk a pontos diagnózis megállapítására. A kerületi szakszolgálat munkatársai készséges partnereink. A diagnózis megszületése után az iskola és a szakszolgálat összehangolt, egyénre szabott fejlesztési terv szerint foglalkozik tovább az érintett gyerekekkel. Ennek alapján rászoruló gyerekeink a tanórákon kívül egyéni fejlesztő foglalkozásokon és korrepetálásokon vesznek részt, a szakszolgálat munkatársai pedig külön foglalkoznak velük. A rászorulóok számának várható növekedése miatt megfontolandó, hogy az iskola fejlesztő pedagógust alkalmazzon önálló munkakörben.

Annak kimondása, hogy valaki részképesség-zavaros, csak alapos vizsgálat eredménye lehet. Ügyelni kell arra, hogy a „divatos” problémákra való hivatkozás ne szolgálhasson arra, hogy a tényleges – esetleg korántsem annyira súlyos – problémát elfedjük vele. Lehet, hogy a gyerek nem diszlexia miatt nem tud folyamatosan olvasni, hanem egész más okokból – például fáradt az éjszakába nyúló tévézésétől.

Ha egy gyereknek tanulási nehézségek jelentkeznek, nem ezek enyhítése a egyedüli pedagógiai feladat. Ugyanilyen fontos a gyerek integrálása a közösségbe. Valamennyien ismerjük azt a jelenséget, mikor a kevésbé jól tanuló gyerekek népszerűtlenebbé válnak, perifériára kerülnek. Ennek megakadályozására a nevelőnek megfelelő

pedagógiai érzék és képzettség birtokában mindent meg kell tennie. Valamennyi gyermek számára világossá kell tenni, hogy nem a tanulás az egyetlen olyan terület, amelyen az eredmények értékeseknek tekintendők. Ezért a gyenge tanulmányi eredményű gyerekek nevelésében különleges fontossága van az ilyen „más” területek (sport, kézügyesség, gyakorlatias gondolkodás, szervezőkészség stb.) megkeresésének. Semmiképpen sem történhet meg, hogy a tanulási kudarcnak kitett gyerekek életkedve, személyisége az állandó frusztrációk következtében deformálódjék.

Az iskolánkban jól bevált gyakorlat szerint – ha ez a gyermek érdekét szolgálja- osztályismétlést javasolunk, amely lehetőséggel a szülők élhetnek. A tanév megismétlése akkor is szerencsés lehet, ha a tanulmányi eredmény elérése aránytalanul nagy erőfeszítésbe került, vagy, ha egy-egy gyerek szellemi vagy érzelmi érésének tempója ezt indokolta. Nagy örömeinkre az érintett szülők többsége nem érti félre és ezért örömmel fogadja ezt a megoldási lehetőséget.

Felsőbb évfolyamokon minden megelőzési törekvésünk ellenére időnként szembe kell nézni azzal, hogy egy erős gimnáziumra főkészítő általános iskola esetleg nem megfelelő közeg valamennyi növendéktípus számára. Ilyenkor kérdéssé válik a továbbhaladás iránya. A sorozatos kudarcok a gyerek érdeklődésének, temperamentumának megfelelő iskolaváltással gyakran megszüntethetők.

I.4.7. Beilleszkedési nehézségekkel, magatartási zavarokkal összefüggő pedagógiai tevékenységek

E tevékenység első lépése a megelőzés. Az óvodából az iskolába lépő első osztályosaink beilleszkedését nyugodt, biztonságot adó légkör megteremtésével alapozzuk meg. A gyerekek mozgásigényének kielégítését és az életkoruknak megfelelő tevékenységrendszer kialakítását módszertani és szervezési feladatok során át valósítjuk meg. Szem előtt tartva, hogy a túlzott korlátozás önállótlanáshoz és önbizalomhiányhoz, a kevés korlát ésszerűtlen szabadossághoz vezet, valamennyi növendékünk elé kiszámítható, megismerhető elvárásokat állítunk. A magatartási problémák jelentkezését azonban megelőző munkánk ellenére sem tudjuk kiküszöbölni. A probléma észlelésekor mindenekelőtt az okokat, a gyerek belső indítékait kell megkeresnünk. Megfigyeléseink szerint a magatartási zavaroknak négy alapvető oka lehet. Ha *tanulási nehézségből* adódó magatartási zavart észlelünk, annak kezelését az előző részben leírt módon végezzük. Az e területen jelentkező gondok mögött a legtöbb esetben föllelhető a *problematikus szülői, családi háttér*. Sajnos nem egy esetben figyelhetjük meg, hogy az addig kifogástalan viselkedésű, jól tanuló gyerekek a biztonságos családi háttér fölborulásával rohamosan hanyatlani kezdenek magatartás és tanulás terén. Szintén a családi háttér zavaaraiból fakadó, de kevésbé súlyos eset, ha az iskola és a család nevelési elvárásai nem egyeznek, és ez okozza a magatartási zavarokat. Ezekben az esetekben az iskola csak a szülővel és esetleg szakemberrel szorosan együttműködve érhet el eredményeket. Ha az iskola-szülő partneri viszony nem alakul ki, és a gyerek otthoni háttere nem rendeződik, a probléma nem kezelhető eredményesen. Az *idegrendszeri problémák* okozta magatartási zavarok (pl. hiperaktivitás) is pedagógus, család és szakember összefogását kívánja. Egy-egy gyerek *visszahúzódo*, magának való *természete* is okozhat zavarokat.

Valamennyi esetben elmondható, hogy a pedagógus munkájában kiemelt szerepet kap az egyéni, leleményes módszerek alkalmazása és a végtelen türelem, nevelés és oktatás területén egyaránt. Gyerek és nevelő kapcsolatának a bizalom kell alapulnia és személyes beszélgetések során át elmélyülnie. Minden elfogadhatatlan gyermeki megnyilvánulás esetében érvényesnek tekintjük, hogy a gyerek a szeretetünket nem veszítheti el. Nem őt, hanem a megengedhetetlen viselkedésmódot kell elutasítanunk.

Egyén és közösség érdekeit összehangolni azonban nem könnyű feladat. Gyereket nem küldünk el közösségünkől, ameddig lehet. Nagyon nehéz kijelölni a határt, amikor egy növendék eltávolításáról szolgáló gépezetet be kell indítani. Minél kisebb egy gyerek, minél kevésbé fogja föl tettei következményét, annál nehezebb. De ha egy gyerek viselkedése többszöri megoldási kísérlet ellenére is romboló, a közösség és a társak kárára szolgál; akkor a törvény adta lehetőségek szerint ki kell emelni őt a közegből és megnyugtató módon, számára jobban megfelelő közösségben elhelyezni. Iskolánk szellemiségéből adódóan a problémák kezelésénél eszközünk a gyermekekkel a gyermekekért hangzó rendszeres ima és a gyülekezetekkel, lelkipásztorokkal való együttműködés.

I.4.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Ez a feladat tájékozódással kezdődik. Valamennyi tanév elején fölmérjük és év közben folyamatosan figyeljük, hogy melyik tanulónk és családja szorult segítségre szociálisan hátrányos helyzete miatt. A szülőkkel való kapcsolatunkat a bizalom légkörében alakítjuk, így a családok őszintén feltárhatják szorult helyzetüket a nevelők és a többi szülő előtt. Nem ismeretlen iskolánkban a kinőtt ruhák, cipők cseréje.

Iskolánk többféle módon biztosít lehetőséget a szülők anyagi és egyéb természetű terheinek csökkentésére:

- kulturális intézmények, művészeti előadások kedvezményes látogatásának megszervezése,
- kapcsolat a zeneiskolával, sportegyesülettel

- ösztöndíjak, segélyek
- mindennapos iskolaorvosi ellátás
- kapcsolattartás a gyermekeket küldő egyházközségekkel

Segítséget jelent emellett, hogy az iskolában szervezett különfoglalkozások (fejlesztő foglalkozások, szakkörök, napközi és tanulószoba, diákétkeztetés, az iskolai könyvtár és más iskolai létesítmények használata) hozzájárulnak a szülők anyagi és időbeli tehermentesítéséhez. Feladatunknak tekintjük, hogy növendékeinkben az önzetlenséget, szociális érzékenységet kialakítsuk. Minden módon törekszünk kiküszöbölni, hogy szociális helyzete miatt bárki kiszoruljon a közösségből.

I.4.9. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Ezen a területen valamennyi pedagógusunk felelősen részt vesz a gyerekek fejlődését veszélyeztető hatások megelőzésében, feltárásában, enyhítésében vagy megszüntetésében. Iskolánk szellemiségéből adódóan számos jelenséget nagyobb aggodalommal kezelünk, mint a közvélekedés. Így mi fejlődést veszélyeztetőnek tekintünk egy-egy divatos szellemi irányzatot (pl. New Age, mágiák), könyvet (ifjúsági divatkönyvek), és tiltakozunk a média által általánosan alakított világkép ellen. Ugyanígy veszélyeztetettnek tekintjük azt a gyereket is, aki családjában a vele való törődést csak a testi szükségletek terén tapasztalja. Ezen veszélyek kiküszöbölését segíti a családokkal kialakult bizalmas, szoros kapcsolat, a személyes beszélgetés, tanácsadás. Szintén munkánk részének tekintjük a szabadidő értelmes eltöltésének szervezését növendékeink számára, mert nem elég tiltani a gyereket valamitől, az általunk nem elfogadhatónak tartott dolog helyett más lehetőséget kell nyújtanunk.

Intézményünkben gyermek- és ifjúságvédelmi felelős tevékenykedik, akinek feladata elsősorban a pedagógusok gyermekvédelmi munkájának segítése.

Ezen kívül, gyermekvédelmi felelősünk

- tájékoztatja a tanulókat és szülőket azokról a lehetőségekről, személyekről, intézményekről, akikhez, illetve amelyekhez fordulhatnak gondjaik megoldása érdekében;
- a tanulók anyagi veszélyeztetettsége esetén kezdeményezi gyermekvédelmi támogatás megállapítását;
- az osztályfőnökök véleménye ismeretében javaslatot tesz szociális segélyek, céltámogatások elosztására.

Gyermekvédelmi területen együttműködő partnereink:

- egyházközségek,
- pedagógiai szakszolgálat (ezen belül egyéb területek mellett a nevelési tanácsadó)
- iskolaorvos, védőnő
- családsegítő és gyermekjóléti szolgálatok

I.4.10. A szülő, tanuló, pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei

Az iskola nem helyettesíti, hanem kiegészíti a családi nevelést. Iskola és család együttműködése mindkét félnek segítség közös feladatában, a rájuk bízott gyermekek felelősségteljes formálásában. A formálás akkor lesz hatékony, ha mindkét fél, egymás elvárásait erősítve, azonos nevelési elveket, célokat vall. Ez az elképzelés nem valósul meg, ha a szülő tájékozatlan, nincs tisztában alapelveinkkel, amikor gyermekét beírta hozzánk. Ezért fontosnak tartjuk, hogy az első osztályba jelentkező gyerekek szüleit alaposan tájékoztassuk iskolánk hitbéli, oktatási és nevelési célkitűzéseiről. Valamennyi szülőnek módja van meglátogatni iskolánk nyílt tanítási napját, amelynek része a tájékoztató és közös vagy igény szerint egyéni beszélgetés. Ezen kívül a jelentkező gyerekek iskolaérettségi vizsgálatok minden szülővel elbeszélgetünk.

A hozzánk járó gyerekek megismerésének része a családlátogatás. Ennek alkalmával a családi környezet megismerése révén teljesebb képet kapunk növendékünkről, és mód van nyugodt körülmények között keresni a választ személyes kérdésekre. Az így alakuló kapcsolat lehetővé teszi, hogy az esetleg felmerülő problémák időben kiderülhessenek és időben megoldást kereshessünk rájuk.

Alsó tagozatunkon a szülők és nevelők napi kapcsolatban állnak egymással, szükség esetén nevelő és szülő bármikor válthat néhány szót. Első osztályosainknak szülei a szükséges ideig segítséget adhatnak előkészülni a napi munkához, és ez alatt velük együtt tehetnek rendet a padban a tanítás végén; a szülő láthatja, hogy gyermeke mivel foglalkozott és mit végzett aznap. Mindez része a kicsik harmonikus beszoktatásának. A későbbiekben gyerekeink fokozatosan önállósodnak, de a szülőket szükség esetén továbbra is szívesen látjuk.

Valamennyi osztályunk évente több alkalommal rendez olyan programot, melyen szülők, gyermekek, nevelők együtt vesznek részt. Jó példa erre a karácsonyi műsoros délután, az anyák napi köszöntés, vagy az évi közös istentiszteletek.

Természetes, hogy a szülők tudni szeretnék, milyen az iskola, ahova gyerekük jár, és milyenek az ott tanító tanárok. Kíváncsiak gyermekük tanórai viselkedésére is. Iskolánk évente egy-egy nyílt napot tart első és ötödik osztályos diákjaink szüleinek. Így láthatják gyermeküket iskolai körülmények között.

A szülőkkel való kapcsolattartás formái közé tartozik a fogadóóra, a szülői értekezlet, valamint az előzetes időpont-egyeztetés alapján folytatott személyes megbeszélés. A tanulók előmeneteléről és viselkedéséről az ellenőrzőkönyv útján adunk írásbeli tájékoztatást. Az esedékes programokról is írásban – levélben vagy az üzenőfüzetben – tájékoztatjuk a szülőket. Az iskolában működő szülőtanácsba minden osztály szülői közössége két tagot küld.

I.4.11. a pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések (II. melléklet)

I.5. A kollégiumi nevelőmunka gyakorlati munkaterületei, feladatai, eljárásai

Mivel internátusunk nem önálló, hanem a gimnáziummal egybeszervezett, egy épületben, közös tantestület irányításával működik, ezért programunkat is a gimnázium helyi programjára építve, érték- és célrendszerét figyelembe véve kell megalkotnunk.

Az internátus pedagógiai programja – az iskola pedagógiai programjára építve – tartalmazza:

- a) a kollégium szerepe az oktatásban és nevelésben
- b) a kollégium nevelési alapelvei, célkitűzései, eszközei
- c) a tanulók életrendje, szabadideje szervezésének elvei
- d) a tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását elősegítő tevékenység elvei
- e) a kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei
- f) a kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének elvei

I.5.1. A kollégium szerepe az oktatásban és nevelésben

A Köznevelési Törvény 32.§-a így fogalmaz a kollégiumok feladatáról: *azoknak*

- a) akiknek a tanuláshoz, a szabad iskolaválasztáshoz való joguk érvényesítéséhez, nemzeti vagy etnikai kisebbségi nyelven, illetve gyógypedagógiai nevelési-oktatási intézményben való tanuláshoz a lakóhelyükön nincs lehetőségük, illetve
- b) akiknek a tanuláshoz megfelelő feltételeket a szülő nem tudja biztosítani.

A törvényből egyértelműen kiolvasható, hogy az a kollégiumokat, internátusokat feltételteremtő intézményekként határozza meg. Az internátus társadalmi alapfunkciója megteremteni a megfelelő feltételeket azoknak a gyerekeknek, akiknek nincs lehetőségük hozzájutni a számukra megfelelő oktatási intézményhez a lakóhelyükön, illetve biztosítani a szabad iskolaválasztáshoz való jogot. Ezekhez a feltételteremtő és szociális funkcióhoz csatlakoznak még a kollégiumpedagógiai funkciók. Az internátus pedagógiai tevékenysége során kiegészíti a családon belüli és az iskolai nevelést, egyben kulturális és érzelmi biztonságot nyújt. Az internátus fontos társadalmi funkciója, hogy a diákok számára – területi és szociális helyzetüktől függetlenül – biztosítja a tudáshoz jutás esélyét, így részt vesz az internisták társadalmi mobilitási lehetőségeinek javításán.

I.5.2. Kollégium nevelési alapelvei, célkitűzései, eszközei

A kollégiumi nevelés alapelvei:

- a.) az alapvető emberi jogok és szabadságjogok, a gyermekeket megillető jogok tiszteletben tartása, érvényesítése;
- b.) demokratikus, humanista, nemzeti és európai nevelési elvek alkalmazása;
- c.) a diákok iránti felelősség, szeretet és tapintat;
- d.) alapvető erkölcsi normák betartása;
- e.) az egyéni és életkori sajátosságok figyelembevétele;
- f.) intellektuális igényesség;
- g.) a nemzeti, etnikai kisebbségi azonosságtudat tiszteletben tartása;
- h.) építés a tanulók öntevékenységre;
- i.) az iskolával és a szülőkkel való együttműködés

Az erkölcsi, lelki nevelés

Multikulturálissá váló társadalmunkban, ahol általánossá vált a hagyományos értékek leértékelődése, kiemelten fontos a Biblia kinyilatkoztatásain alapuló keresztyén értékrendszerünk közvetítése diákjaink. A diákok norma-, érték-, attitűdkereső megnyilvánulásai együttesen indokolják ennek az értékrendszernek egyértelmű, világos felmutatását. Ha ezek az értékek tapasztalati igazságként ivódnak be diákjaink gondolkodásába, magatartásába és mindennapi életébe, akkor az internátus által közvetített értékek, normák átélte saját értékekké válnak. Nem beszélhetünk azonban értékközvetítésről lelki alapvetés nélkül. Pedagógiai tevékenységünk elvei, eszközei abból a hitünkben ered, hogy mindezt a lelki nevelésre való törekvés hatja át, előzi meg. A szentírási nevelés maga is lelki indíttatású. Nevelési munkánk annyira érheti el célját, amennyire akár személyre szabottan, akár közösségben lelkivé tud válni. Ez a garanciája az értékek valódi, tartós beépülésének a személyiségbe. Kizárólag erre épülhet a tudatos pedagógiai tevékenység.

Iskola és internátus közösen alakítja ki mindazon lehetőségeket, amelyek alkalmat nyújtanak a lelki tartalmú együttlétekre a teljes tanulói közösség, valamint kisebb létszámú csoportok számára. Lelki neveléshez adottak egyrészt azok a keretek, melyek az iskola működésébe épülve részben a tradíciók továbbélésében (heti istentiszteletek, iskolai evangélizációk), részben újabb alkalmak (csendes napok, lelki témájú előadások, SDG, reggeli alkalmak) beiktatásával léteznek. Ezek mellett vannak még kizárólag internátusi alkalmak, amelyek ugyancsak a lelki nevelést szolgálják: minden hónap első vasárnapján hókezdő internátusi bibliaóra, keddi internátusi alkalom és a diákok önszerveződésének eredményeképpen elindult a csütörtöki alkalom (ez már nem kizárólag internátusi).

Külön kiemelkednek ünnepi alkalmaink, melyek felemelő hangulatokkal és tartalmi változatosságukkal nevelnek életre, öröme, hazafiasságra, valamint tanítanak együtt érezni, azonosulni.

Az erkölcsi, lelki nevelés másik – pedagógiaiilag legértékesebb – színtere a személyes nevelés. Ez egyben a kollégiumi közösségi nevelés egyedülálló lehetősége és egyben kiváltsága is. A család után talán ez az egyetlen olyan környezet, ahol funkcionálisan minden pedagógiai elképzelés, valamint eszközrendszer maradéktalanul megvalósítható. A személyes nevelés állandó, folyamatos lehetőségeit vagy korlátait csak a nevelő személyisége határozza meg.

Az egészséges életmódra nevelés

A lelki nevelés mellett hangsúlyos feladatként kell kezelnünk az egészséges életmódra nevelést. Minden ember közvetlen érdeke a testi-lelki egészség, a jó közérzet. Tanulóink testi-lelki egészségének érdekében meg kell teremtenünk a lehetőségeket a sportolási tevékenységek folytatására. Fontos, hogy a szellemi munka után aktív pihenéssel töltsék szabadidejüket. A sport biztosításán kívül az egészséges életmódra nevelés keretében figyelni kell a higiéniai szabályok betartására, a kiegyensúlyozott életritmus kialakítására, a helyes táplálkozásra, a mentális egészségre. A káros szenvedélyek kialakulásának megelőzésére fokozott hangsúlyt kell helyeznünk.

A kollégisták képességeinek kibontakoztatása

Gimnáziumunk tudásra, tanulásra, versenyekre való felkészítéssel, egyetemi továbbtanulásra helyezi a hangsúlyt. Intézményünkbe jelentkező diákok szinte kivétel nélkül pályáznak felsőoktatási intézménybe a gimnázium befejezése után. Ez nagy kihívás az internátusunk számára, mi feladatunk, hogy támogassuk a gimnázium céljait ezen a téren is. A mi részünkről a diákok motiválása, az önálló tanulás, az önművelés kialakítása és a rendszeres készülés begyakorlása a feladat.

Közösségépítés

Internátusi diákjaink egészséges közösséggé való alakítása több szempontból is fontos célkitűzése a kollégiumi nevelésnek. A jól működő közösség alapfeltétele annak, hogy tanulóink teljesíteni tudják a gimnázium által felállított tanulmányi elvárásokat, hogy hatékonyan tudjuk motiválni diákjainkat és hogy, egy jobb teljesítményre sarkalló versenyszellem alakuljon ki. A lényeges szempont az is, hogy a diákönkormányzat nagyobb szerepvállalásával a tanulóink magukévá tehetnek olyan készségeket az internátusi közösségben, amiket az iskolát elhagyva hasznosíthatnak. Az érdekérvényesítés, a demokratikus minták elsajátítása nagyban hozzájárulhat ahhoz, hogy diákjaink az állampolgári jogokat aktívan gyakorló, így társadalmunk hasznos (állam)polgáraivá váljanak.

Hazaszeretet

Kollégiumi nevelés során lényeges feladat a hazaszeretetre való nevelés, főleg a mi korunkban, amikor nagy szerepet kap az egyén érvényesülése, az egyéni érdek hangsúlyozása. Országunk, népünk múltjának megismerése, értékeinek elismerése, a hazánkat jelképező szimbólumok és nemzeti nagyjaink tisztelete rá kell hogy ébressze tanulóinkat, hogy az egyén mellett van még egy nagyon fontos egység, a nemzet.

I.5.3. A tanulók életrendje, szabadideje szervezésének pedagógiai elvei

A kollégium belső életének szervezésének során biztosítjuk a gyermekek testi-lelki fejlődésének feltételeit, figyelembe véve a speciális tanulói, szülői, iskolai igényeket, valamint az intézményi szokásokat. A kollégium életrendjének kialakításában a kollégiumi diákok is részt vesznek.

alapelvek:

-Nyugodt tanulás biztosítása

Iskolánk hagyományosan magas tanulmányi elvárásai, folyamatos készülést igénylő, valamint az egyetemi felvételre felkészítő tanulmányi munka szükségessé teszi a nyugodt tanulás körülményeit biztosító úgynevezett szilenciumi órák kollégiumunk életrendjében hangsúlyos szerepeltetését.

-Keresztyén nevelés

Egyházi intézmény lévén az életrendünk kialakításánál fontos szerepet kap a hitéletünket szolgáló alkalmai feltételeinek megteremtése. Ezen alkalmak között van olyan, amelyiken a részvétel kötelező, és van olyan, ami szabadon választható. Ezek az alkalmak teremtik meg a lehetőséget az internisták testi, lelki egészségének védelmében a prevenciók előadások számára is.

-Tehetséggondozás, felzárkóztatás

Kollégiumunkba egyaránt érkeznek diákok kisvárosból és faluból, ez általában jelentkezik tudásbeli különbségben is. Ez a különbség szükségessé teszi a differenciált képességfejlesztést.

-Egészséges életmód, sport

A tanulóink egészséges fejlődéséhez elengedhetetlen a tanulmányi munka és a lelki nevelés mellett a rekreációs programok biztosítása. A sport, főleg a csapatsport a testi egészség megőrzése mellett a közösségépítés egyik jelentős eszköze.

-Kultúra fogyasztás lehetőségeinek biztosítása

Intézményünk egyik fontos nevelési célja, hogy diákjainkat igényes, művelt emberekké neveljük. E cél eléréséhez szükséges a kollégiumi rendjébe beilleszteni a színház-, valamint a múzeumlátogatásokat és egyéb kulturális tevékenységeket.

-Honismeret

A kollégium életének szerves részét képezik a kollégium által szervezett kirándulások. Ezek a kirándulások lehetővé teszik a tanulók részére, hogy megismerjék országunk kulturális, történelmi és természeti értékeit ezzel is erősítve a hazához való ragaszkodást.

I.5.4. A tanulók fejlődését, tehetséggondozását, felzárkóztatását elősegítő tevékenység elvei, eszközei

I.5.4.1. Tehetséggondozás

A kollégiumi munka egymástól távol eső, de azonos fontosságú feladata a felzárkóztatás és a tehetséggondozás. A felzárkóztatás a lemaradót védi a lemorzsolódástól, míg a tehetséggondozás a tehetséges, kreatív képességű tanulók motiválása, minél nagyobb sikerek elérésére való serkentése.

A tehetségnek kell az a közeg, amiben kibontakozhat képessége, kell az ingerdús környezet, kellenek tehetséges társak, akik húzóerőt, versenytársakat jelentenek, akik szellemi partnerek. Szükséges stabil, harmonikus kapcsolatrendszer szülővel, családdal, iskolával, tanárral. Elengedhetetlen a belső harmónia. Fontos megjegyezni, hogy nem igaz, hogy a tehetség utat tör magának!

Fontos a folyamatos motiváció, elkötelezettség a feladataik, tanulásuk, kiválasztott tudományuk iránt, mert ez a teljesítmény alapja. Hiába van általános képesség, kreativitás, ha nincs a feladat iránti elkötelezettség, kitartás, saját energiák mozgósítása, akkor a tehetséges diák nem teljesít elegendően.

Teljesítményrontó tényezők lehetnek:

-irreális énkép vagy nem reális önértékelés

-valamilyen érzelmi labilitást előidéző tényező (családi probléma, személyes kapcsolat, iskolai kudarc, pedagógussal való konfliktus)

-szociális értetlenség (nincsenek stabil kapaszkodói, értetlenséget tanúsít szabályokkal)

- agresszív magatartás

I.5.4.2. Felzárkóztatás

A felzárkóztatás feladata főleg az elsősök és az újonnan érkezők esetében szükséges. Az iskola tanárai előtt általában már november elejére egyértelművé válik, hogy az adott osztályból mely diákok szorulnak felzárkóztatásra, hogy kik milyen tudásanyagot hoztak régi iskolájukból.

Sajnos kiveszőben van a „kikérdezés” intézménye, a tanulópárok, a közös tanulás sem jellemző már. Pedig ezek a lehetőségek mind az ellenőrzést szolgálnák, hogy vissza tudják-e adni a megtanulandó tényanyagot, látják-e az összefüggéseket.

Meg kell győznünk tanulóinkat, hogy a kikérdezés az ő érdeküket szolgálja.

A felzárkóztatást addig kell folytatni a diáknál, ameddig be nem éri a diáktársait, ha ez hosszabb időt vesz igénybe, akkor hosszabb ideig kell folytatni a külön foglalkozást. Fontos a diákok teljesítményének folyamatos figyelése.

Kollégiumunkban a nevelő szaktanárok kiscsoportban, valamint egyénenként is foglalkoznak a felzárkóztatásra szorulókkal.

I.5.5.A hátrányos helyzetű diákok felzárkóztatása- gyermekvédelmi tevékenység

Növendékeink között egyre nagyobb számban található olyan gyermek, aki hátrányos helyzetű vagy veszélyeztetett, akinek a szülei elváltak, akinek a szülei munkanélküliek. Kollégiumunkban nagy gondot kutatjuk a hátrányos helyzetű tanulókat, igyekszünk hátrányaik csökkentésére, helyzetük javítására.

Intézményünkben vannak olyan növendékek is, akik az élet és nem utolsósorban a kollégista lét nehézségeivel nem tudnak megbirkózni.

Az esetek többségében a mi kollégiumunkban a hátrányos helyzetűekkel és a veszélyeztetettekkel találkozunk és kell foglalkozunk. A veszélyeztetettek közé sorolhatjuk azokat, akik a nehezen nevelhetőség illetve a deviancia egyes, általában enyhébb jegyeit is magukon viselik.

Kollégiumunkban a szociális, anyagi, a kulturális, műveltségi, a földrajzi, lakókörnyezeti hátrányokat, illetve ezek együttes megjelenési formáit, a halmozottan hátrányos helyzet mutatóit találjuk meg. Ezek nevelési és oktatási problémaként jelentkeznek.

A kollégiumba bekerülő gyerekek eleve hátrányból indulnak, hiszen a stabilizáló funkciót betöltő családtól el kell szakadniuk.

A kollégisták legnagyobb részénél kimutatható a felkészültségben bizonyos tudáshátrány, - elsősorban az idegen nyelvekben, a magyar nyelvtanban - a tapasztalatok szerint. Sok esetben ha a felkészültség meg is van, annak „megmutatása” az iskolai feleletekben, felmérésekben, dolgozatokban, azaz iskolai eredményességben nem jelenik meg. A kifejezőkészség alacsonyabb szintje, a gyengébb szókincs, az új helyzetből eredő státuszkeresés, a beilleszkedés az új környezetbe, ugyanakkor a városi értelmiségi származásuk magabiztos kiállásának, könnyed fellépésének, jó kifejezőkészségének megtapasztalása gyakran oka lehet a visszahúzódnak, az önbizalomhiánynak, sőt a szorongásnak is a vidéki kistéleplőléről érkező jó képességű kollégistáknál.

A kollégista, a kollégium és a kollégiumi tanár is az iskola kontrollja alatt van. Az iskola magas tanulmányi követelménye, órarendje meghatározza a kollégista tanulási ritmusát, időbeosztását. Éppen ezért tekintettel kell lenni a kapcsolódó osztályok belső rendjére, követelményeire.

A hátrányos szociális helyzet megszüntetése érdekében alapvető dolog, hogy felmérjük azt, hogy ki tartozik a hátrányos helyzetűek közé. Itt nem csak a szociális problémákat kell felmérni, hanem a többi, fent említett is.

Fontosnak tartjuk, hogy az anyagilag rászoruló kollégisták étkezési költségeihez az iskola hozzájáruljon. Segélyt adhat még a növendék lakóhelyi önkormányzata is.

A hátrányos helyzetű tanulók egy része veszélyeztetett is. A hátrányos helyzet nem jelent automatikusan veszélyeztetettséget, de gyakran jár együtt, vagy könnyebben lesz veszélyeztetett egy hátrányos helyzetű kollégista.

A veszélyeztetettség a kollégiumban azt jelenti, hogy a növendékünk normális fejlődése erkölcsi, szociális, értelmi, tanulmányi vagy egészségi szempontból nem biztosított.

Veszélyt jelentenek a kistéleplőléről érkező diákok esetében a fővárosban a következők:

- 1.-szabados életforma, csavargás, bandázás
- 2.-dohányzás, italozás
- 3.-drogfogyasztás
- 4.-különböző szélsőséges politikai csoportok
- 5.-szekták, sátánizmus

Az 1. és 2. alatt felsoroltak sajnos velejárói a nagyvárosi életmódnak, „természetesnek tünnek”. A jellemében labilis, életcéljában kevésbé biztos kollégista könnyen magáévá teheti ezeket a „nagyvárosi” viselkedési mintákat. Ezek önmagukban is veszélyeztetik a kollégista személyiségét, meghatározzák a szüleikhez, iskolához és a tanuláshoz való viszonyát. A nagyobb gondot a következmények jelentik: a kollégiumi fegyelem megsértése, kapcsolataik elhanyagolása, egyre nagyobb késések, italbehozások, benti dohányzás. Mindez gyakran megelőzhető, szisztematikus munkával megoldható.

Az utolsó veszélyforrásokat az előbbieknél is súlyosabbnak érezzük. Ezek hatása ellenőrizhetetlen. Nem elhanyagolható az sem, hogy a diákok sokszor otthonról hozzák a negatív mintákat, a dohányzást, alkoholizálást és az antiszociális magatartási mintákat.

Két alapvető feladata van a kollégiumnak ezen a téren: megelőzni a testi vagy lelki károsodást, másrészt a meglévő problémákat orvosolni. A két szakasz nehezen választható el egymástól, mégis a megelőzést tartjuk elsődleges feladatunknak, hiszen időben beavatkozva a nevelés folyamatába, védelmet tudunk nyújtani a negatív hatások ellen. Hogy ezt megtehesük ismerni kell a szülőket, a családok helyzetét, és ismerni kell a kollégisták baráti, „kortárs” környezetét, külső kapcsolatait, valamint az osztályközösségét, az ott elfoglalt státuszhelyzetét is.

Alapvető, hogy felmérjük, feltérképezzük, felkutatjuk (családi kérdőív, szociokulturális körülmények vizsgálata) azt, hogy ki tartozik a hátrányos helyzetűek közé, ki milyen hátrányokat hozott magával.

A gyermekvédelemben munkánkat igen tapintatosan, nagy empátiakészséggel kell kezelnünk, hiszen olyan ismeretek birtokába juthatunk, amelyek senki másra nem tartoznak.

I.5.6. A kollégiumi közösségi élet fejlesztésének módszerei, a sportolási és kulturális tevékenység szervezésének elvei

A közösségi élet fejlesztésének módszerei, eszközei

Közösséget formálni a gyerekek csoportjából az egyik legfontosabb feladata a kollégiumunknak, a jó közösségi légkör elengedhetetlen a hatékony tanításhoz-tanuláshoz, a biztos tudás megszerzéséhez, valamint a társadalmi szerepek helyes elsajátításához. Azért is fontos a kollégiumba való beilleszkedés segítése, a jó közösségi légkör kialakítása, mert az állandó szülői ellenőrzés alól kikerülve más orientációk felé fordul a diák Budapesten. Ezeket a kilengéseket úgy lehet megelőzni, ha a diák minél előbb normakövetővé válik a kollégiumi közösségben. Törekednünk kell, hogy a diákban minél hamarabb kialakuljon a közösséghez való tartozás érzése.

közösségi élet fejlesztésének eszközei:

- gólyatábor
- közös ünnepi alkalmak
- hagyományos iskolai, kollégiumi rendezvények (érzelmi kötődés kialakítása a kollégium hagyományaihoz)
- kollégiumi kirándulások
- sporttevékenység

A sportolási tevékenység szervezésének elvei

Az állandó tanulás, a folyamatos felkészülés az órai feleletekre, dolgozatokra meglehetősen egyoldalú szellemi tevékenység. Az egészséges életmódhoz hozzátartozik, hogy rendszeresen sportoljanak, kiránduljanak, mozogjanak.

A sportolási tevékenységnek három fontos funkciója is van: az egyik az, hogy a testi egészség védelmét szolgálja, valamint az állandó sportolással a diákjainkban kialakulhat az egészséges életmódra való igény, a harmadik funkciója pedig az, hogy segít a közösségi érzés kialakulásában.

A kollégisták hajlamosak manapság a szabad perceiket inkább az ágyon fekvé, zenét hallgatva tölteni. Ösztökélni kell őket, hogy inkább az aktív pihenést válasszák. Idejüket aktív sportolással, mozgással töltsék. Az aktív sportolás jobban is esik a szellemi megterhelés után.

A kollégiumi házibajnokság szervezése népszerűsíti a sportot, illetve lehetőséget teremt a sportot annyira nem kedvelő társak bevonására is. Népszerű a diákok körében, ha a tanárok is bekapcsolódnak a „versengésbe”.

A kulturális tevékenysége szervezésének elvei

A kulturális, a művészeti, az esztétikai nevelés, a szabadidő kulturált eltöltésének megszervezése összetett feladat. Kapcsolódik a tanulmányi munkához, a jól szervezett életrend kialakításához, a szabadidő értelmes eltöltéséhez éppúgy, mint az etikai, a világszemléleti, a testi nevelésben megnyilvánuló értékekhez, de a szerepekre nevelés sok részlete is idetartozik.

Tudatosítjuk tanulóinkban, hogy a műalkotások, az irodalmi művek, a zeneművek, a táncok, népművészeti hagyományok értékrendszerének ismerete hozzátartozik az értelmiségi ember általános műveltségéhez.

A magas tanulmányi elvárások sajnos nem teszik lehetővé a gyakori színház-, múzeum- és mozi látogatásokat, de a havi egy-két színházlátogatási lehetőséget mindig biztosítjuk diákjainknak.

A művészeti, valamint kulturális nevelés fórumai fellelhetők az iskola falain belül is: filmklub, énekkar, rajz szakkör.

I.5.7. A kollégium hagyományai és továbbfejlesztésének terve

A kollégium hagyományai

A közösségek életében a hétköznapi sorát ünnepeknek kell megszakítani, hogy biztosítható legyen a feltöltődés. Az ünnepek emelkedettsége erősíti az összetartozás érzését. A kollégiumi hagyományokat tekintve a mi kollégiumunk esetében meghatározó, hogy viszonylag fiatal az intézményünk. Az újraindítás óta eltelt évek alatt kialakultak hagyományaink:

- szeptemberi ismerkedési est az újonnan érkező diákoknak
- közös egynapos kirándulás szeptemberben, ez is még az ismerkedés jegyében
- öregdiákok élménybeszámolója, ez is segíti áthagyományozni a kollégium írott és íratlan szabályait
- negyedévenként az összevont születésnapok megtartása
- Mikulás-est
- karácsonyi műsoros est, ajándékozás
- a ballagó kollégisták májusi búcsúztatása ünnepi műsorral

A hagyományok továbbfejlesztésének terve

A hagyományteremtés folyamatában egyedül a nevelőtanár keveset tehet. A diákokkal közösen kell megteremtünk azokat a műsoros esteket, ünnepekhez kapcsolódó alkalmakat, sportversenyeket, amelyek később hagyományossá, hagyománnyá válhatnak.

1.5.8. Kapcsolattartás a szülőkkel

A kollégium nevelőtestülete törekszik a szülőkkel, gondviselőkkel való jó együttműködésre. A szülők tájékoztatását szolgálja az augusztusban postázandó beköltözéssel kapcsolatos kiértesítő levél, továbbá a tanév kezdetén és a félév zárása után tartandó szülői értekezletek. Ezeken a kollégium nevelőtestülete teljes létszámban van jelen. A szülők a szülői értekezleten, de bármikor, amikor gyermekükről érdeklődnek személyre szóló információt kapnak a diák nevelőtanárától, illetve a kollégium vezetőjétől. A tanév során az iskola által tartott fogadóórakkal párhuzamosan a kollégiumi nevelők szintén fogadják a szülőket. A kollégiumvezető, illetve a nevelőtanár szükség esetén köteles a kollégista szüleit írásban is értesíteni – magatartás, tanulmányi eredmény, rendszeret, szorgalom baleset vagy valamilyen veszélyeztetettség kialakulása valamint a diák részéről történt károkozás esetén. Kapcsolattartás formája: ellenőrzőben történt beírás, levél útján, telefonon, faxon és e-mailben. A beszélgetések során elhangzott bizalmas információk szolgálati titokként kezelendők. Tájékoztatja a szülőt, illetve a gondviselőt kiemelkedő eredmények vagy iskola részéről történő megbízás felkérés esetén.

1.6. Egészségnevelési program

1.6.1. A program jogi háttere

Az egészségfejlesztés az a nevelési folyamat, mely képessé teszi az embereket arra, hogy saját egészségüket felügyeljék és javítsák. Ennek a nevelődésnek legfontosabb színtere az iskola, melynek az elsődleges megelőzésben van jelentős szerepe. Az egészségfejlesztő iskola egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatásokat biztosít. Ezeken belül fontos szerepet tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad továbbá a lelki egészségfejlesztést és tanácsadást szolgáló programoknak is.

Az iskolaegészségügyi szolgáltatások rendszerét jogszabály írja elő, e szerint minden iskola alkalmaz orvost és védőnőt, és biztosítja a tanulók fogászati szűrését.

1.6.2. Az egészségnevelés alapeladatai

Viszonylag jól körülhatárolható – bár óriási – terület a tanulók testi egészségének védelme, megóvása, fogyatkozásainak kezelése. Az évenkénti rendszerességgel végzendő iskolaorvosi szűrővizsgálatok során felderíthetők a gyakori testtartási rendellenességek, a rendszerben vezetett törzslapon pedig követhetők a tanulók betegségei, illetve rendszeres kezelést igénylő idült egészségi zavarai (epilepszia, cukorbetegség stb.). Az iskolaorvosi munka e téren kiegészítője a társadalom jelentékeny részére érvényes általános egészségügyi felügyeletnek. A fogászati szűrővizsgálatok fontosságát aláhúzza, hogy a magyar társadalom fogegészségügyi és fogápolási igényessége még alacsonyabb szintű, mint az általános egészségi kultúra.

- A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata

Erre a vizsgálatra minden páratlan évfolyamban kerül sor (7. , 9. , 11. o.). Magában foglalja a testi fejlődés követését (testsúly, testmagasság), az intellektuális fejlődés felmérését, az érzékszervek vizsgálatát (látás-, hallás vizsgálat) és egy belgyógyászati szűrést (száj- és torokképletek, pajzsmirigy, tüdő, szív, hasi szervek, külső nemi szervek, vérnyomás). A vizsgálat célja a tanulók fejlődésének követése, a kóros elváltozások korai felismerése, kezelése, szükség esetén szakorvosi ellátása, illetve a krónikus betegségek ellenőrzése. Minden tanulóról egészségügyi törzslapot vezetünk, tanulmányaik befejeztével pedig „zárójelentéssel” bocsátjuk el őket.

- Ortopédiai szűrés

A tanév elején iskolánk összes tanulója átesik ezen a szűrésen, melynek része a testsúly- és testmagasság mérés, illetve a mozgásszervek vizsgálata. Szükség esetén szakorvosi rendelésre irányítjuk a tanulókat. A szűrés, illetve a szakorvosi vélemények eredményeképpen kialakul a testnevelési besorolás, amely tartalmazza, hogy a tanuló normál vagy gyógytestnevelési órán vehet részt. Nagyon jó és hatékony, hogy iskolánk biztosítani tudja a gyógytestnevelést. Ezt továbbra is kiemelten fontosnak tartjuk. Az órákat rendszeresen ellenőrzi az iskolaorvos, a gyógytestnevelésre utalt tanulókkal kapcsolatban a gyógytestnevelő és az iskolaorvos között folyamatos a konzultáció.

- Oltások szervezése, lebonyolítása

Az életkorhoz kötött kötelező oltásokon (dt, MMR, Hepatitis B) kívül fakultatív oltásokat szervezünk (influenza-, illetve kullancs-enkefalitisz ellen).

- Ambuláns rendelés

Az ambuláns ellátás több részből tevődik össze, mert a bentlakó diákok miatt 24 órás ügyeleti rendszer működik. A tanítás és a délutáni foglalkozások ideje alatt (08.30 – 16.30) orvosi ügyeletet tartunk, rendelés – szerda kivételével – a szünetekben, illetve a délutáni órákban, védőnői tanácsadás minden nap 13.30-ig van. Az iskolaorvos az ambuláns rendelésen látja el az iskolában balesetet szenvedett tanulókat, illetve foglalkozik az éppen aktuális panaszokkal. A bentlakó diákok megfelelő gyógyszerrel való ellátását, betegszobán történő elhelyezését, ápolását is az iskola biztosítja. Az ügyeleti időn kívül (16.30 – 08.30) betanított ápolónők biztosítják az ügyeletet, az iskolaorvos 24 órás telefonos elérhetősége mellett.

- Tisztasági szűrés, általános ápoltság vizsgálata

Év elején az iskola összes tanulója részt vesz ezen, az év folyamán pedig az általános iskolásokat kb. 3 havonta, a gimnazistákat pedig az osztályszűrések keretében ellenőrizzük.

- A környezeti higiénia ellenőrzése

Az általános tisztasági szabályok elsajátítása az elemi iskolában alapeladat, ismételt és rendszeres számonkérése pedig az orvos mellett minden tanár kötelessége a gimnáziumban is. Emellett az iskolai rendelő kéthetente ún.

„védőnői bejárást” tart, melynek során ellenőrizni kell a takarítást (iskola, kollégium), az esetleges hiányokat, rongálásokat, és föl kell mérni az esetleg balesetveszélyes állapotokat. A bejárás során kiemelten ellenőrizendő mindkét kollégium, különös tekintettel a közegészségügyi állapotokra (hűtők, konyhák, mellékhelyiségek stb.). A felfedezett hiányosságokról értesíteni kell a kollégium vezetőjét, illetve a nevelőtanárokat. Annak érdekében, hogy a figyelmeztetések nyomán azonnal megtörténjen a szükséges intézkedés, a programmal egyeztetni kell a kollégiumi házirendet és szabályzatot.

- Közreműködés a táplálkozás-egészségügyi feladatok ellátásában

Az iskolaorvosnak folyamatos kapcsolatot kell tartania az iskolai ételmezésvezetővel, hogy a konyha – lehetőségeihez mérten – törekedjék biztosítani a tanulók egészsége és fejlődése szempontjából leginkább megfelelő ellátásra (több zöldség, gyümölcs, tejtermék). Folyamatosan vizsgálni kell az iskolai büfé választékát is, s szükség esetén módosítási javaslatokat kell tenni, hogy a büfé is teljes mértékben az egészséges táplálkozást és a tanulók szükségleteit szolgálja. Fentiek betartásának eredményeként iskolánk büféje elnyerte a gyermekbarát büfé címet.

- A mindennapi testedzés feladatainak végrehajtása

Az iskolai tanulók mindennapi testedzésének biztosítását számos gyakorlati körülmény – tárgyi feltételek, időkorlátok stb. – nehezíti, a gimnáziumi növendékek esetében majdnem lehetetlenné teszi. Az iskola ennek ellenére elvszerűen törekszik figyelembe venni és kielégíteni az erre vonatkozó igényeket:

- A vonatkozó törvény adta lehetőséget megragadva a testnevelés tantárgy heti óraszámát – a kerettantervek ajánlásaitól függetlenül – az iskola minden évfolyamán háromra emeltük.
- A *gimnázium* növendékeinek tanrendje feszes. A mindennapi testedzés számára az ő esetükben csak a kereteket és a lehetőséget biztosíthatjuk az iskolai sportkör fenntartásával. Ennek keretében mindkét nembeli növendékeink – érdeklődésüknek megfelelően – választhatnak a két legnépszerűbb csapatsport között, azaz jelentkezhetnek a kosárlabda- és a labdarúgócsapatba. Testnevelőink emellett – igény szerint és elegendő jelentkező esetén – indítanak foglalkozást az atlétika, a talaj- és szertorna, a röplabda és a kézilabda iránt érdeklődők számára is.

- Egészségnevelő előadások megtartása, szervezése

A gimnázium idején esedékes a mindkét nembeli szexuális fölvilágosítás és az egészséges életmóddal kapcsolatos alapszabályok tisztázása. (Ez utóbbi tekintetben gyermek- és ifjúságvédelemnek számít az átgondolt testnevelés oktatás is!) Gondos tájékoztató- és megelőző tevékenységgel kell figyelmeztetni a diákokat a különféle szenvedélybetegségek, kiemelten a drogfogyasztás veszélyeire. Utóbbira az iskolának az ezzel megbízott munkatársak folyamatos továbbképzése és saját drogstratégiájának kidolgozása és megtartása révén különösen is figyelnie kell. Fentiek miatt az iskolaorvosi és védőnői szolgálat jelentékeny részét az előbbiek mellett a különféle egészségügyi és higiéniai fölvilágosító és tájékoztató feladatok képezik. Az egészségnevelő előadások megtartására alkalmas lehet egy-egy egészségtan óra (7–8. évfolyamok), vagy osztályfőnöki óra (a 7–12. évfolyamok osztályfőnöki óráinak keretében folyó, kötelezően egészségfejlesztési témákat feldolgozó, tanévenként 12-13 órás órakeret terhére). Az előadások fő céljai, témái:

- a serdülőkori változások ismertetése,
- szexuális fölvilágosítás,
- az egészséges táplálkozásra nevelés,
- a dohányzás, a szeszesital- és drogfogyasztás megelőzése, illetve visszaszorítása (pl. drogprevenációs mozielőadások, országos szervezetek tájékoztatói)

Törekszünk arra, hogy az előadásokon megszerzett tudást maguk a diákok is továbbítsák társaik felé.

I.6.2. Az iskolai egészségnevelési program az általános iskolában

Az iskolai életmódból fakadó egészségkárosító hatások csökkentése, egészségfejlesztés, a mindennapi testedzés feladatainak végrehajtása

Az iskolába kerülő kisgyerek életformája drasztikusan megváltozik. Tegnap még szinte egész nap szabadon mozoghatott, ma pedig naponta legalább három-négyszer 45 percet ülnie kell. Tegnap még lepihenhetett otthon vagy az óvodában, ma már ezt az iskolában nem teheti, pedig testi-lelki igényei nem változtak. Erre tekintettel vagyunk az óvoda és iskola közötti átmenet megkönnyítésével. Annyi *mozgási lehetőséget* biztosítunk a gyerekeknek, amennyit lehet – nem csak első osztályban:

- Az 1. osztályosok – igény szerint a felsőbb évfolyamosok – tanóráit mozgásos feladatok beiktatásával szervezzük.
- Különösen 1. osztályban, a szoktatás időszakában nevelőinket nem kötelezzük a csöngetési rendhez való igazodásra. A tanítási óra – szünet napi ritmusát legjobb belátásuk szerint kezelhetik.
- Szünetekben lehetőséget biztosítunk gyerekeinknek mozgásra, levegőzésre.
- A nagyszünetben minden tanulónknak kötelező az udvaron tartózkodni – ha ezt az időjárás engedi.
- A tanítási délelőttöt minden nap követi egy olyan időszak, amikor a gyerekek huzamosabb ideig szabad levegőn vannak.
- Elvünk, hogy inkább vigyen haza a gyerek néha házi feladatot a napköziből, tanulószobából, de ha szükségesnek látjuk, meghosszabbítjuk a levegőzés idejét.
- Valamennyi évfolyamunkon heti 3 testnevelés-óra van. Sajnos, előfordul, hogy elegendő tornaterem hiányában a tornaórát a folyosón vagyunk kénytelenek tartani. Ennek elkerülésére keressük a megoldást.
- Hetente több alkalommal tartunk játékos tornát, kosárlabda- és fociedzést, és lehetőség van részt venni két vívás-órán is.
- Harmadik osztályban tíz alkalommal úszni visszük a gyerekeket.
- Lehetőséget biztosítunk arra, hogy tanulóink szervezett formában korcsolyázzni tanuljanak.
- Kirándulásaink, erdei iskoláink idejének nagy részét mozgásos foglalkozások teszik ki.

Az iskolai életformához tartozik az *iskolatáska* cipelése. Sajnos, Magyarországon még nincs elfogadott válasz arra kérdésre, milyen nehéz lehet a kisdíákok iskolatáskája (és nincs rendelet ennek a szabályozására sem). A német szakemberek által javasolt válasz: A gyerekeket legfőljebb a testsúlyuk 10 %-ával terhelhetjük a károsodás veszélye nélkül. Ez a terhelés az életkorhoz tartozó átlagos súlyra vonatkozik, tehát egy nagyobb súlyú gyerek sem cipelhet többet, mint átlagos testsúlyú társa, mert a testförlépítése neki sem alkalmas erre. Az iskolatáska cipelése többféleképpen károsíthatja az egészséget: nyaki és hátfájdalmak, a szív- és érrendszer túlterhelése, tartáshibák, gerinc deformitás; közvetve lúdtalp- és légzésproblémák. Ennek elkerülésére a jövőben elsősök szüleit minderről jó előre tájékoztatjuk, felhívjuk a figyelmet megfelelő táskatípusra és a helyes táskaviselési szokásokra. A táskába kerülő taneszköz mennyiség meghatározása a mi felelősségünk. Igyekszünk minél kevesebb taneszközt cipeltetni gyerekeinkkel.

I.7. Környezeti nevelési program

I.7.1. Törvényi háttér

- Az Alkotmány környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsődrendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghöz.

- Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

– **Környezetvédelmi törvény** (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „*minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére*”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a NAT-ot, a *Nemzeti Környezetvédelmi Programot* (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

– A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

– Az 1997. évi XLI. **Törvény a halászatról és a horgászatról** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

– A **géntechnológiai tevékenységről** szóló XXVII. **Törvény** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással. Ennek értelmében „*Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázata*”.

– Az **állatok védelméről és kíméletéről** szóló 1998. évi XXVIII. **Törvény** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

– A **Nemzeti Környezetvédelmi Program** (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „*A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemtől, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.*”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

– 1999-ben elkészült a **Nemzeti Biodiverzitás Stratégia**, a Globális Környezeti Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett *Környezet és Fejlődés Konferencián* aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká. E szerint minden államnak joga és kötelezettsége megőrizni saját természeti értékeit, gazdaságát, és az abból szerzett tudást. Ez csak társadalmi összefogással valósítható meg.

– A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról** szóló XLIII. **Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati

intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

- Köznevelési jogszabályok

- A **köznevelésről szóló** 1995. évi LXXIX. Többször módosított **törvény** szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsőrendű jelentőségű. A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

A 41. § 6. pontja szerint az iskola „felderíti a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek, a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez”.

Az iskolai munkát tartalmi alapjaiban szabályzó közös követelményei között találjuk a környezeti nevelést. „A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.”

- A **Nemzeti Alaptanterv** kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést. Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése. A felsőfokú oktatásban a program időszakának végére (2003) el kell érni, hogy minden hallgató részesüljön környezetvédelmi, természetvédelmi oktatásban.
- 1998-ban tizenhárom környezeti neveléssel foglalkozó társadalmi szervezet összefoglalta a környezeti nevelés eddig elért eredményeit és a **Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia** c. kiadványban megfogalmazta a közeljövő fontosabb feladatait. 2003-ban megjelent a kibővített, átdolgozott kiadás.

- Önkormányzati jogszabály

- Az 1990. évi LXV. **Törvény a helyi önkormányzatokról** kiemeli az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítését, a lakosság önszerveződő közösségei tevékenységének támogatását.

1.7.2. Helyzetkép –adottságaink, sajátosságaink bemutatása

Az iskola környezetének (földrajzi, természeti, szociális), építési és berendezési adottságainak, irányítási- és életviteli, szokásbeli sajátosságainak, illetve hagyományainak bemutatása.

Megvalósult környezeti nevelési tevékenységeink

- Terepgyakorlat, nyári táborok, tanulmányutak, laborlátogatás a biológia fakultációs csoportok számára.
- Szelektív hulladékgyűjtés és komposztálás
- Jeles napok alkalmából az iskola egészét érintő akciók, tevékenységek
- Állatház működtetése diákgyakorlattal
- Az érdeklődő diákok számára természetvédő szakkör működtetése
- Téma napok szervezése
- Aktuális jubileumi ünnepségek tartása
- Az iskolaújságban környezetvédelmi témák megjelenítése
- Tanulmányi versenyekre felkészítés, versenyzés

- Erőforrások

Személyi erőforrások

Belső:

- tanárok: programok szervezése, lebonyolítása, dekoráció
- diákok: tantermek, zöld területek havonkénti rendezése, hulladékgyűjtés; zöld felelős tanulók: hulladékátvitel, tisztasági ellenőrzések
- technikai dolgozók: szelektív gyűjtés segítése, programok segítése, beszerzések
- iskolaorvos, védőnő

Külső: szülők, a környék lakói, civil szervezetek

Anyagi erőforrások

- Iskolai tanulói keret
- Alapítványi támogatások
- Pályázatok

I.7.3. Alapelvek és célok

- Általános alapelvek

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink a felnőtt életre megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészének fennmaradása érdekében cselekedjenek. Ennek eléréséhez a következő célok megvalósítását tartjuk szem előtt az iskolai élet valamennyi színterén, valamennyi tevékenységünket áthatva.

- a teremtet Világnak (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése

- Pedagógiai célok

- az általános célokra vonatkozó érték- és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése
- rendszerszemléletre nevelés
- holisztikus és globális szemléletmód kialakítása
- a szerves kultúra megvalósítása a környezeti nevelésben
- fenntarthatóságra nevelés, az elveivel való azonosulás elősegítése
- a környezetetika hatékony fejlesztése
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- tapasztalaton alapuló, kreatív környezeti nevelés
- tolerancia és segítő életmód kialakítása
- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése
- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése
- a helyzetfelismerés, az ok – okozati összefüggések felismerése képességének kialakítása, fejlesztése
- problémamegoldó gondolkodás, döntésképeség fejlesztése
- globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése

- Gyakorlati feladatok

A pedagógiai program tervezetének megfelelően javasolt évente részletesen kidolgozni az iskola környezeti nevelési munkatervét. Érdemes az alábbi tervezési táblázatos technikát alkalmazni.

Tartalom	Tevékenység	Célcsoport	Idő-skála	Módszer	Helyszín	Ellenőrzés, értékelés módja	Várható eredmények	Feltételek	Felelősök

I.7.4. A célok, feladatok megvalósításának szervezeti formái, módszerei, munkaformái

a) Tanórai keretek

Minden tantárgy tanításához a szaktanárok (munkaközösségek) kidolgozzák a helyi tanterv, illetve a tanmenetek mélységében a környezeti nevelési tartalmakat és azok megvalósítására használt tevékenységi formákat, módszereket. A részletes kidolgozások nem feltétlenül képezik a fenntartóhoz benyújtott dokumentáció részét, de a munkaközösségeknél illetve az igazgatónál a tervezet letétbe kerül, hogy megvalósítása nyomon követhető legyen. Összeállításához a sok segédkönyv mellett segítséget nyújt az alábbi két alapkiadvány:

- NAT, MKM, 1995
- Kerettantervi útmutató a környezeti nevelés helyi szintű tervezéshez (szerk.) Czippán Katalin (Internet: www.konkomp.hu)

-A tantárgyak lehetőségei

Magyar nyelv és irodalom

A tanulók

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását
- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat! (meséket, mondákat, népdalokat és verseket)
- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük
- tudatosan készüljenek az anyanyelv védelmére, a „nyelvi környezetszennyezés” elkerülésére
- sajátítsák el a médiumok elemzésének technikáit

A tanulóknak

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés, a jó problémafelvetés, vitakészség, véleményalkotási képesség
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelmi témájú könyvek feldolgozásával
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével

Történelem

A tanulók

- értsek és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül
- értsek meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékennyé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit
- tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projekt-munkában választ keresni

- állampolgári felelősségtudatuk fejlődjön

A tanulóknak

- alakuljon ki és fejlődjék a nemzetközi felelősség a környezettel szemben
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikáció képessége, és fedezzék fel ennek lehetőségeit

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni
- legyenek képesek reális becslésekre
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni

A tanulóknak

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket

Környezetismeret

A tanulók

- ismerjék meg a környezetet megfigyelésekkel, vizsgálatokkal
- ismerjék meg az élővilág sokszínűségét, az élőlények egyedi, megismételhetetlen voltát, az ember felelősségét az élővilág megőrzésében
- ismerjék meg saját testük alapvető felépítését és működését, az egészség megőrzéséhez szükséges életviteli jellemzőit

Természetismeret

A tanulók

- váljanak képessé a természet jelenségeinek elemi szintű értelmezésére
- érzékenyen reagáljanak a környezet állapotára

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá
- ismerjék meg az alternatív energiahordozókat és forrásokat

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére
- ismerjék a környezetüket legjobban szennyező anyagokat, törekedjenek ezek használatának csökkentésére
- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit
- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodásmódjukat, világszemléletüket
- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult fogyasztás a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet
- ismerjék meg a globális problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék, szeressék és őrizzék a természeti és az épített környezet szépségeit

A tanulóknak

- a környezet értékeinek megismerésével erősödjön a környezettudatos életmód iránti igény
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére
- fejlődjön közösségük, lakóhelyük, országuk, régiójuk és a világ problémáinak megoldásában való aktív részvételi készség

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket
- legyenek tájékozottak a földi élővilág sokféleségét, valamint az emberek és biológiai környezetük közötti kapcsolatrendszerrel illetően
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat

A tanulóknak

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód
- alakuljon ki a természeti és az épített környezet iránti felelősség

Egészségtan

A tanulók

- ismerjék meg szervezetük sajátosságait és az életkorral kapcsolatos változásait
- sajátítsák el az elsősegély-nyújtási technikákat
- ismerjék fel az empátia szerepét a másik ember megítélésében

A tanulókat

- ösztönözze a helyes viselkedésmódok és a környezet-egészségvédő szokásrendek kialakítására
- segítse az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában
- segítse az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi tényezők és azok elhárítási módjainak felismerésében

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapiakban egyaránt akusztikus élményt jelentenek
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni

Rajz -művészettörténet

A tanulók

- ismerjék meg a természet sokszínűségét, formagazdagságát
- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére
- tudjanak példákat említeni a népi építészeti, díszítőművészet hazai előfordulásaira
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni, melyek a természetről szólnak
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket

Filozófia

A tanulók

- értsék meg, hogy a filozófia történetén keresztül megmutatható az ember és természet egységének megbomlása
- lássák, hogy milyen módon alakult ki az ember természet feletti uralomra- jutása
- érzékeljék, hogy hogyan alakult ki a mai társadalmak manipulált fogyasztása
- legyenek képesek követni az értékek alakulását a különböző történelmi korokban
- véleményezze az értékrend-változás negatív következményeit
- értsék meg, hogy csak akkor őrizhetők meg környezetünk életfeltételei, ha észszerűen használjuk azokat, és tisztelettel közelítünk hozzájuk

Technika és életvitel

A tanulók

- ismerjék meg az emberi alkotásokban megtestesülő használati, esztétikai, formai és etikai értékeket
- ismerjék meg a technika okozta környezeti károsodásokat és azok megelőzésének módjait
- értsék meg a fenntartható fejlődés összefüggéseit és követelményeit
- ismerjék meg a problémák rendszerét és a lényegét átlátó környezetgazdálkodást
- sajátítsák el az alapvető biokertészeti ismereteket

- ismerjék meg az egészséges táplálkozás alapelemeit
- sajátítsák el a gyógynövények alapvető ismeretét és felhasználási módjait
- ismerjék meg a komposztálás folyamatát és hasznát
- ismerjék meg a környezetbarát technikákat és technológiákat
- ismerjék meg a felhasznált természetes anyagok, az épített környezet jellemzőit
- sajátítsák el az egészséges táplálkozás, kertészeti alapismeretek, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés alapvető ismérveit

A tanulóknak

- alakuljon ki az egészséges életmód iránti igény
- a civilizáció társadalmi és környezeti vonatkozásainak feltárása révén erősödjön a felelős, környezettudatos beállítottság
- alakuljon ki a kritikus fogyasztói magatartás

Informatika (számítástechnika és könyvtárhasználat)

A tanulók

- legyenek képesek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására
- ismerjék meg az informatikában (pl. az internet-használatban) rejlő környezetvédelmi lehetőségeket
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre
- futtassanak környezeti elemek megváltozását figyelembevevő szimulációkat és statisztikai teszteseteket
- rendezzenek környezeti kérdésekről virtuális fórumot máshová járó diákokkal közösen
- szerkesszenek és nyomtassanak környezetvédelmi újságokat és poszttereket
- ismerjék meg a távközlési-informatikai berendezések környezetkárosító hatásait
- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása, könyvtárhasználat, irodalmi hivatkozások)
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek (adatok táblázatos tárolása, kiértékelése, összefüggések vizsgálata, statisztikai módszerek alkalmazása) segítségével
- a számítástechnikai eszközök használata során valósítsák meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket
- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól a különböző szervrendszerek működését tekintve
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat

A tanulóknak

- tudatosítsa az egészség és a környezet komplexitását
- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására

- segítse az egészséges napi-heti-évszakos életritmus kialakulását

testnevelés keretén belül: tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz, stb.)
- természethez való érzelmi kötődése erősödjön a drámajátékon keresztül
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket
-

b) Nem hagyományos tanórai formák

- Évente egy alkalommal témanapot /témahetet/ szervezünk a tantestület által a tanév elején kiválasztott témából. Felelős a környezeti nevelési munkaközösség, melyben minden munkaközösség képviselője megtalálható.
- A szelektív hulladékgyűjtési és komposztálási projektet folyamatosan valósítjuk meg. Felelős az iskola környezeti nevelési felelős tanára.
- A kerület hulladékos problémáinak feltérképezése – felelős és koordinátor a környezeti nevelési munkaközösség.
- Az érdeklődők számára nyári tábort szervezünk évente meghatározott helyszínnel. Változó úti céllal külföldi tanulmányutakat szervezünk komplex környezeti nevelési tartalommal.
- Diákpályázatokon veszünk részt (pl. Élő örökségünk, Helyi érték – helyi tanterv, Földtani örökségünk, Gondolat-ébresztő, Természet Világa diákpályázata).
- Környezet- és természetismereti versenyeken, vetélkedőkön indítjuk tanítványainkat (pl. országos: Herman Ottó, Kitaibel Pál, Bugát Pál, Less Nándor, Curie, Balogh János), rajz- és fotópályázatokon veszünk részt.
- Iskolánkban környezet- és természetvédő szakkör működik az érdeklődő diákok részvételével, változatos, gazdag programokkal. Több országos programba bekapcsolódtunk: Erdei Iskola program, Európai Levegőtisztosítók Projekt, GLOBE Nemzetközi Környezeti Nevelési Program, Természetudományokkal Európán keresztül, Iskolai Energia takarékosági Program, Bioindikáció az iskolai oktatásban (BISEL).
- A jeles napok megünneplése plakátokon, akciókban, előadássorozatok szervezésével.

c) Alkalmazható módszerek és munkaformák

Játékok

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Ráhangolást segítő
- Bizalomerősítő
- Kapcsolatteremtést segítő
- Drámapedagógiai

Modellezés

- Hatásvizsgálatok
- Rendszermodellezés
- Előrejelző
- Működő modellek készítése, elemzése

Riport módszer

- Kérdőíves felmérés
- Direkt riportok
- Fotóriport

Projekt módszer

- Analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek

- Terepgyakorlatok
- Táborok
- Térképkészítés
- Egyszerű megfigyelések
- Célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka

- Természetvédelmi és fenntartási munkák
- Rekonstrukciós munkák
- Madárvédelmi feladatok
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Rend- és tisztasági verseny

Közösségépítés

- Csoportszervezés a környezet-egészségügyi nevelés érdekében

Művészi kifejezés

- Vizuális művészet a környezeti nevelésben
- Irodalmi alkotások
- Zeneművészet
- Fotóművészet
- Táncművészet
- Népművészet
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

I.7.5. Az iskolai környezet, életmód átalakítása az alapelvek tükrében

Feladatunk a mindennapi iskolai élet „fizikai” és szellemi környezetének átalakítása a környezeti nevelési program szellemében. Fontos megtervezni az iskola mindennapi életének ezernyi mozzanatát, s azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola egyre inkább környezetbaráttá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját környezet-tudatosabbá. Ehhez járulhatnak hozzá az alábbiak:

- anyag- és energiatakarékos iskolaüzemeltetés és tanórai mozzanatok
- pedagógusok, dolgozók példamutatása, melyhez a munkaköri leírások módosítása is hozzájárulhat
- a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása
- termék, folyosók zöldítése, a tantermek organikus díszítése
- az állat- és növényház gondozása, fejlesztése
- a tömegközlekedési eszközök, a kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése
- a büfé árukészletének átalakítása

- a menza környezetbarátabb, egészségesebb működtetése
- az iskolai ismeretterjesztés tanórán kívüli eszközeinek jobb kihasználása (faliújság, iskolaújság, iskolarádió, helyi média)
- az iskolakert folyamatos gondozása, tanösvény kialakítása

I.7.6. Kommunikációs stratégia a célok hatékony megvalósításáért

Az iskolán belüli kommunikáció szerves része a szemléletformálásnak, ezért rendszeresen kihasználjuk a lehetőségeit, hogy megértsük a részt vevőkkel, hogy az iskolai élet környezetbaráttá alakítása közügy, minden ott élő közös ügye. A faliújságok aktuális hírei lehetőséget teremtenek az információátadásnak.

Az iskola munkaközösségeinek munkáját szakmai-módszertani téren segíti a környezeti nevelési munkaközösség (vagy a felelős tanár). Az iskolavezetés vállalja, hogy a szakanyagokat eljuttatja a felhasználóhoz.

Az iskolán kívüli kommunikációt használva elsősorban a helyi média lehet a partnerünk. Különösen a látványos, jelentős programjaink esetében egy kapcsolattartó (hiteles) személy tájékoztatja a kerületi televíziót és a kerületi újságot az aktuális rendezvényekről, eseményekről. Az iskolai újságban és az évkönyvben megjelenő cikkekkel, diákmunkákkal az olvasók környezettel kapcsolatos ismereteit bővítjük. Az iskoláról készített ismertető füzetrel a nálunk folyó környezeti nevelőmunka folyamatát bemutatva a lehetőségeket tárjuk mások elé. Kutatásaink tárgyát és eredményeit szórólapok segítségével is bemutathatjuk ismeretterjesztés gyanánt.

Az iskolai honlap lehetőségeit kihasználva folyamatosan tájékoztatjuk az érdeklődőket (iskolai dolgozók, szülők, lakosság, régi diákok, iskolafenntartó...).

I.7.7. Minőségellenőrzési feladatok

A környezeti nevelés sikerességét értékelhetjük különböző résztvevőkre megtervezett és kidolgozott eszközökkel. A minőségbiztosítást egy környezeti nevelési munkaközösség hangolja össze.

A környezeti nevelési program életbelépésekor *az iskola valamennyi dolgozójával* kérdőíves attitűdvizsgálatot végzünk, majd a tapasztalatokból a feladatokat megfogalmazzuk. Várhatóan közte lesz az is, hogy a munkaköri leírásokat át kell dolgozni az új szempontok figyelembe vételével.

A pedagógusok környezeti nevelői munkájának értékelésére kritériumrendszert dolgozunk ki, s ennek alapján évente értékeljük az egyéneket, a munkaközösségek munkáját, elért eredményeit, meghatározzuk feladataikat, a továbblépés lehetőségeit.

- Továbbképzések

Belső továbbképzések

A tantestület továbbképző jelleggel komplex terepgyakorlaton vesz részt, melyen az interaktív, érzékenyítő módszerekkel is megismerkedhet. Ezen alkalomak célja, hogy élményszerű tapasztalatszerzés által ismereteket szerezzenek a helyi történelem, hagyományok, értékek (természeti, kultúrtörténeti) összefüggéseiről, egymásba kapcsolódásaiból, ismerkedjenek meg a fenntarthatóság régi és mai megjelenésével.

Az iskola keretet biztosít az önképzéshez, anyagi bázisával segíti a szakkönyvbeszerezést, a folyóiratok elérhetőségét. A számítógéppark fejlesztésével minden tanár és minél több diák számára általánossá teszi az Internet-hozzáférést.

A fizikai és adminisztratív dolgozók számára iskolai szintű tájékoztatás szervezése az iskolai környezeti nevelési program megismertetésére, beszélgetés feladataikról és lehetőségeikről a szemléletmód formálásában.

Külső továbbképzések

Az iskola vezetősége szorgalmazza, hogy minden munkaközösségből legyen olyan tanár, aki környezeti neveléshez kapcsolódva akkreditált továbbképzésen és országos konferenciákon (TKTE, KOKOSZ, MKNE, MBT) vesz részt.

Elemzési szempontok a pedagógusok munkájához:

- mennyire tárja fel tantárgyának környezeti tartalmait napi tanítási gyakorlata során
- tanítási gyakorlata során alkalmazza-e a modern környezeti nevelési módszereket (interaktív, partnerközpontú, élményalapú tevékenységek)
- részt vállal-e az iskola tanórán kívüli programjainak megvalósításából

- személyes példamutatással segíti-e a program megvalósulását, törekszik-e együttműködésre a tanulói közösségekkel, az iskola dolgozóival, a szülőkkel, külső kapcsolatokkal

A *tanulók* környezeti tudatosságának alakulását tevékenységeik változásán, ismereteik bővülésén mérhetjük például az alábbi módokon.

- A középiskolai tanulmányok kezdetén életkorának megfelelő mérőlappal szerzünk információt, rögzítünk egy állapotot. Ugyanazon diákok 12. évfolyamon végzett mérései alapján a fejlődésre következtetéseket vonhatunk le.
- A tanórán kívüli környezeti nevelési programokban milyen aktivitással vesz részt
- A környezeti nevelési programok hozzájárulásának mértéke az iskolai osztályközösség kapcsolatrendszerének alakulásához, a kommunikáció, a konfliktuskezelés fejlődéséhez.

II. A Baár-Madas Református Gimnázium, Általános Iskola, Diákotthon helyi tanterve

II. 1. A gimnázium helyi tanterve

Az iskola pedagógiai programot, annak részeként a Nemzeti alaptanterv alapján helyi tantervet készít, vagy az ilyen módon készített helyi tantervek közül választ, és azt építi be helyi tantervként a pedagógiai programjába. Az iskola a miniszter által kiadott kerettantervek alapján is elkészítheti helyi tantervét, illetve a kerettantervet is beépítheti helyi tantervként a pedagógiai programjába. A helyi tanterv elkészítésekor a törvény értelmében figyelembe vettük továbbá az érettségi vizsga vizsgatárgyainak vizsgakövetelményeit, a kerettanterv javaslatait, az iskolatípusokra eddig már kidolgozott programokat és az egyházon belül működő, hasonló szerkezetű egyházi társiskolák tervezeteit. E kitekintés eredményeit vetettük össze az eddigi működésünkből adódó helyi sajátosságokkal.

A Nemzeti Alaptanterv meghatározza műveltségterületenként a kompetenciákat és a fejlesztési feladatokat. A NAT rögzíti a kulcskompetenciákat, azaz azokat a kompetenciákat, amelyekre minden egyénnek szüksége van személyes boldogulásához és fejlődéséhez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és a munkához. Egymásra építettség jellemzi a kulcskompetenciák és a kiemelt fejlesztési feladatok viszonyát. A műveltségterületek fejlesztési feladatai a kulcskompetenciákat összetett rendszerben jelenítik meg.

A lehetséges középiskolai koncepciók közül a magyar iskolarendszer hagyományos gimnáziumideálját követjük: szilárd alapismeretek, széleskörű általános (humán és reál) műveltség. Ebbe a koncepcióba ágyazódnak azok az alapértékek, melyekre az egész oktatási szerkezet épül. az iskola vezérelvei nem önmagukban vagy elszigetelt egymásutánban fejtik ki hatásukat, hanem egymással és a keresztyén erkölccsel harmóniában kell megjeleníteniük minden pedagógiai megnyilatkozásban.

II.1.1. A kulcskompetenciákkal kapcsolatos alapelveink céljaink és kiemelt fejlesztési feladatok

A következő területeken tartjuk különösen fontosnak diákjaink fejlesztését illeszkedve a NAT által meghatározott kulcskompetenciákhoz.

Anyanyelvi kommunikáció Az anyanyelvi kultúra egyszerre jelent gazdag szókincset, biztos grammatikai és stiláris ismereteket, szövegértést, szövegalkotást valamint irodalmi tájékozottságot; végső soron a szóbeli és írásbeli megnyilatkozások igényességét. Az anyanyelvi kultúra művelésének legszűkebben vett központi területe az *irodalom- és nyelvtanoktatás*. Tágabbra véve a kört, az anyanyelvi kultúra ápolásának jelentékeny fóruma a diákok irodalmi ízlését és ítéliképességét edző *szavalókör*, a *diákszínpad* és a *diáksajtó*, továbbá a beszédkultúrát a tudatosság más oldaláról megközelítő *anyanyelvápoló szervezet*. Még tágabban viszont a kultúra építését szolgálják az iskola minden tanárának, munkatársának szóbeli megnyilatkozásai, a tanítási órákon és a hétköznapi életben használatos szókincs éppen úgy, mint az iskolában megjelenő vagy az iskolából bármi módon kikerülő írott dokumentumok (levelek, dolgozatok, plakátok, hirdetések, diák-újság, évkönyv stb.).

A múlt és a nemzeti hagyományok ismerete, amelynek révén a gondolkodó ember a jelenben zajló történelmi folyamatok megértésére és helyes döntések meghozatalára is esélyt kap. E tárgykörben az *iskolai történelem- és földrajz-oktatás*, és az ezek keretében megjelenő politikatörténet bír a legnagyobb hatással. Hasonlóan nagy a jelentősége azon szakterületeknek – *irodalom- és művészetoktatás (zene, művészettörténet, vizuális kultúra)* –, melyek tartalmában természetesen a nemzeti hagyományok is nagy súllyal szerepelnek. Szélesebb kört vonva azonban komoly hatást fejt ki e téren minden olyan tantárgyi ismeret, amelynek tárgya az *egyes tudományterületek történelmi fejlődése*, illetve e fejlődés logikája. Speciális területe a múlt- és hagyományismeret nevelésének az *idegen nyelvi* ismeretek oktatása, mely egyrészt a művelődéstörténet megalapozásához nyújt segítséget (latin), másrészt – a nem-magyar nemzeti hagyományok (élő idegen nyelvek) tárgyalása révén – saját nemzeti hagyományaink megismeréséhez és értelmezéséhez is hozzájárul. A hagyományápolásban ezen – az iskolai munka derekában elhelyezkedő – munkaterületek mellett komoly feladat hárul mind a történelemoktatást kiegészítő szakköri tevékenységre, mind a különféle művészeti alkotó-, előadó- és érdeklődési körökre (kézművesek, énekkar, néprajzi szakkör stb.).

Matematikai kompetencia A kompetenciában és annak alakulásában a folyamatok és a tevékenységek éppúgy fontosak, mint az ismeretek. A matematikai kompetencia – eltérő mértékben – felöleli a matematikai gondolkodásmóddal kapcsolódó képességek alakulását, használatát, a matematikai modellek alkalmazását (képletek, modellek, struktúrák, grafikonok/táblázatok), valamint a törekvést ezek alkalmazására. A matematikai kompetencia birtokában az egyén rendelkezik azzal a képességgel, hogy alkalmazni tudja az alapvető

matematikai elveket és folyamatokat az ismeretszerzésben és a problémák megoldásában, a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. Követni és értékelni tudja az érvek láncolatát, matematikai úton képes indokolni az eredményeket, megérti a matematikai bizonyítást, a matematika nyelvén kommunikál, valamint alkalmazza a megfelelő segédeszközöket. Kiemelt szerepet kap a logikus gondolkodás kialakítása, amely – az elvonatkoztatás képességének nevelése és gyakorlása révén – előfeltétele bármely választott ismeretág tudományos szintű művelésének. Ennek nevelésében a vezető szerepet a *matematika* játssza, amely sajátos szemléletmódja révén intenzíven igénybe veszi a tanulók elvonatkoztatásra, következtetések levonására és összekapcsolására való készségét. Hasonlóképpen jelentős a szerepe minden olyan ismeretágnak, amely kifejtésmódjában több-kevesebb gyakorisággal használja a matematika eszközeit – *fizika, kémia, informatika*.

Idegen nyelvi kommunikáció Az idegen nyelvekben való jártasságra nemcsak a nemzetek fölötti közösségekben való részvétel szándéka miatt van szükség, saját magunk felől is gazdagabb képet kaphatunk egy-egy idegen kultúra nézőpontjából. E kettős nevelési célkitűzés megvalósulása az iskolai idegennyelv-oktatás feladata és felelőssége, melyet alig oszthat meg más nevelési területtel. Munkájához tartozik ennek értelmében nemcsak az idegen nyelvek grammatikájában, nyelvi gondolkodásmódjában és szókincsében való jártasság megszerzése, de a nyelvek mögött húzódó kultúra vázlatos megismertetése és megértetése is. Kitűzött célunk továbbá, hogy az iskola növendékei gimnáziumi tanulmányaik befejezésekor legalább az egyik tanult idegen nyelvből minősítsék magukat a hivatalos állami nyelvvizsgán való sikeres helytállásra. E feladat megoldásában a hagyományos tanórai munka mellett szerepet kaphat az iskola külső kapcsolatainak fenntartásában való rendszeres és átgondolt részvétel (csereutazások – lehetőségek és igények szerint – német, francia, angol és olasz nyelvterületre). Az élő idegen nyelvek kínálatának összeállításában az iskolának meg kell találnia a tömeges méretekben mutatkozó igények és a kevesek által látható hosszú távú előnyök közötti egyensúlyt: a mindenütt megkívánt angol/német nyelvpár mellett ezért kell ragaszkodni a jelenleg kisebb súlyúnak látszó területekhez, megtartva ajánlatunkban – a személyi adottságok figyelembe vételével – a francia és az olasz nyelvet is. A *latin nyelv* tanításának és az iskola tantárgyi szerkezetében való megtartásának jelentősége, előnye sokrétű: grammatikai rendjének fegyelmező ereje, gondolkodást, logikát fejlesztő hatása van, költészete és a hozzá kapcsolódó gazdag műveltségi anyag az európai, s azon belül minden nagyobb nemzeti kultúrának szinte bármely területében való jártasság nehezen nélkülözhető fundamentuma.

Természettudományos kompetencia A természettudományok esetében elengedhetetlen a természeti világ alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek, a technológiai folyamatoknak, valamint a mindezek emberi alkalmazása során kifejtett tevékenységek természetére gyakorolt hatásának az ismerete. Ezeknek az ismereteknek a birtokában az egyén megérti a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok formálódásában, az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalom egészében (a döntéshozattal, értékekkel, erkölcsi kérdésekkel, kultúrával stb. kapcsolatosan). Különösen fontos a természet tisztelete. Olyan világszemlélet, amely az eleven természet jelenségeinek és értékeinek megismerése és felismerése útján belátja ezen értékek pótolhatatlanságát és elkötelezett védelmük felelősségét. A környezet-tudatos szemlélet nevelése elsősorban azon szakterületek – *biológia, kémia, fizika, földrajz* – feladata, amelyek a teremtet világ jelenségeit, illetve ezeknek az emberrel való kapcsolatát tárgyalják és értelmezik. Az értelmezést követő jelentős lépéshez, a világért érzett személyes felelősség kifejlődéséhez azonban ugyanúgy az egész iskola minden területének összehangolt nevelőmunkája vezet el, mint a többi felsorolt érték területén. A hagyományos tantárgyi ismeretanyagok egyrészt elszigetelt szakmai konkrétumokat, másrészt elvi általánosságokat tartalmaznak. Ezért nagy a jelentősége a *környezetvédelmi nevelés* területén végzett kísérleteknek, melyek éppen a fenti felelősségből következő gyakorlati feladatok fölismerésére és elvégzésére tanítanak. A természet ismeretére és megbecsülésére való szoktatásnak csak egyik – ideális esetben a kisebbik – része folyik az iskolai tanórák keretei között. Jelentékeny nevelő hatással bírhat emellett a *természetjárás*, a sokféle *kutató tábor*, a – jól előkészített – kötelező tanulmányi *kirándulás*.

Digitális kompetencia A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak magabiztos és kritikus használatát a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ez a következő készségeken, tevékenységeken alapul: információ felismerése, visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; továbbá kommunikáció és hálózati együttműködés az interneten keresztül. Magában foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás-kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikációt (pl. e-mail, hálózati eszközök). A szükséges képességek felölelik az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Idetartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése. A fentiekből következően az informatika tantárgy keretein messze túl mutat ezen kompetencia elsajátítása. Az iskolai feladatok megoldásában, tehetséggondozásban, kutatómunkában elengedhetetlen ezek használata. A pedagógusok felelősségteljes feladata a tanulóknál kialakítani a kritikus és megfontolt attitűdöket ezen eszközök használata során. A morális magatartás erősítése ebben az esetben is kulcsfontosságú.

A hatékony, önálló tanulás A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az egyén felismeri szükségleteit és ezek érdekében képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve az idővel és az információval való hatékony gazdálkodást is. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme, ezek kialakításával igyekszünk diákjainkat új tanulási lehetőségek felkutatására biztatni. Rámutatunk, hogy a tanulás nem csupán iskolai tevékenység, hanem az élet minden területén szükséges és hasznos, örömteli lehetőség.

A keresztyén közösségi normáknak megfelelő kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia A kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia segíti az egyént a mindennapi életben abban, hogy megismerje tágabb környezetét, és képes legyen a kínálkozó lehetőségek megragadására. Ennek része, hogy célkitűzései érdekében az egyén tervek készítését és hajtását végzi. Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint például elemzés, tervezés, szervezés, kommunikálás, a tapasztalatok értékelése, kockázatfelmérés és vállalás, egyéni és csapatomunkában történő munkavégzés – a szociális életképességhez nélkülözhetetlen elemek. A kompetencia részének tekintjük a gazdaság működésének átfogóbb megértését, a pénz világában való tájékozódást is. Az egyénnek tudatában kell lennie a vállalkozások pénzügyi és jogi feltételeivel is. Hangsúlyozottan fontos, hogy az egyén és a közösség érdekei összehangoltan érvényesüljenek.

Egészséges életmód. Annak felismerése, hogy a jól működő társadalom, az egészséges közösség alapja a jól működő, testileg is, lelkileg is egészséges ember, s hogy ezt az egészséget mind passzív módon – negatív hatások elleni védekezéssel –, mind pedig aktívan – tudatos testedzéssel – gondozni kell. Az iskolában létrehozott *orvosi ellenőrző és ellátó rendszer* példátlan érték, működtetése a legjobban felfogott érdekünk. A tanulók testi állapotának (testtartásának, fogainak stb.) rendszeres ellenőrzése közvetlen formában is hasznára van az iskolaközösségnek, egyben azonban – hosszú távon – neveli is őket az efféle, a bajok megelőzését, korai felismerését szolgáló figyelem fontosságára. A *testnevelés* számtalan, játékosabb vagy tudatosabb eszközzel a tevékeny megelőzés területe, ugyanakkor – egyrészt a *játékok*, másrészt a *csapatsportok* révén – jelentékeny szerepet játszik a közösség, s így módon a lelki egészség építésében is. Ennek a felismerésnek kell elvezetnie oda minden nevelő testületben, hogy a testi és lelki egészség gondozása, megőrzése és nevelése összetartozó és egymás ellen ki nem játszható folyamatok. A lelki épség fő műhelye, egyben az iskola spirituális gondozásának letéteményese a *hit tan* (*erkölcstan, etika, bibliaismeret*) oktatása. E terület felelőssége és feladatának nehézsége igen jelentős. Működését a megszokott tantárgyi keretek inkább nehezítik, mint könnyítik, kivételes pedagógiai érzékenységet és hajlékonyságot kívánva meg így a lekipásztor-tanároktól. Ezért nagy jelentősége van a tanórákon kívüli – tömeges és személyes – nevelési formáknak (istentisztelet, csendesnap, evangélizáció, bibliakör).

E nevelési terület érdekeit képviseli, és tevékenységét hangolja össze az iskolában a gyermekvédelem felügyeletével megbízott kolléga, aki tájékozódik és tájékoztatást is tud adni az iskolaorvos, a lelkészek, a szaktanárok és az osztályfőnökök munkájáról, továbbá segít a különféle szinteken elvégzett részmunkák összehangolásában. A gyermekvédelemmel megbízott pedagógusnak mindezek mellett tájékozódnia kell a diákságot fenyegető társadalmi méretű veszélyforrásokról: a drog- és az alkoholfogyasztás terjedéséről, a szubkultúrák és a szekták beolvasztó törekvéseiről. Ezért a terület felelőse előbbiek terén az iskolaorvos, utóbbiakban az iskolai lelkészek közvetlen munkatársa is.

A keresztyén értékeken alapuló szociális és állampolgári kompetencia Közösségépítés, társadalomépítés. A kisebb iskolai közösségek és különösképpen az egyes növendékek lelki gondozása, testi, lelki és szellemi fejlődésének rendszeres nyomon követése a szaktanárok szükségszerűen megosztott figyelme miatt elsősorban *osztályfőnöki* feladat. Az osztályfőnök munkájához tartozik a tanulócsoporthoz mindennapi életével kapcsolatos számos adminisztratív feladat elvégzése mellett az iskolaközösség alapsejtjeinek létrehozása, egészséges működtetése: osztályprogramok, tanulmányi és egyéb kirándulások megtervezése és -szervezése, megbeszélés szerint közös iskolai ünnepek (gólyabál, szalagavató, ballagás stb.) előkészítésében, lebonyolításában való részvétel. A közösségépítésben végzett osztályfőnöki munka nevelési jelentősége többértű: Mindenekelőtt hozzájárulhat, hogy az iskola otthonosabb közeggé váljon tanulóinak számára. Másodsorban, a kisebb csoportok összetartó ereje révén elősegítheti az egész iskolai diákságot magába foglaló iskolaközösség megteremtését. Harmadsorban észrevétlenül alakíthatja ki azokat a készségeket, amelyekre a felnőtt állampolgárnak szüksége van a társadalom különféle szerveződéseiben való mozgáshoz.

A tudatos közösségépítés végső eredménye a társadalomépítés. Ezért a fentiekben felsorolt – többnyire közvetett – nevelési eszközök mellett az iskolai munkában helyet kell kapnia a *társadalmi és állampolgári ismeretek* elsajátításának is. Az iskolából kikerülő fiatalnak ismernie kell és el kell fogadnia az állampolgári mivoltából fakadó kötelezettségeket és felelősséget éppúgy, ahogyan tisztában kell lennie és élnie kell állampolgári jogaival is.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerés igényét, illetve az elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerését és a kifejezett érzések megértésének képességét. Ide tartozik az esztétikum mindennapokban betöltött szerepének a megértése is. Mindez valamennyi művészeti területen alapvető jártasságot igényel és feltételezi a helyi, a nemzeti, az európai és az egyetemes kulturális örökség, valamint az egyén, közösség világban elfoglalt helyének ismeretét, átlátását. Értékkrendünk szerint az ún. készségtárgyak szerepe is igen fontos a személyiség formálásban. Kiemelt szerep jut ezen a területen a rajz és vizuális kultúra, a művészettörténet és az ének tantárgyaknak. Ugyanakkor szerves része ezen kulcskompetencia fejlesztése a magyar nyelv és irodalom tantárgy területén oktatott ismeretek.

A felsorolt értékek, alapelvek és fejlesztési feladatok többé-kevésbé kötődnek egy-egy iskolai tantárgyhoz vagy műveltségi területhez, de az iskola akkor működik jól, ha ezek a kötődések át- meg átszövik valamennyi műveltségi terület munkáját. Így természetessé válik, ha nem csak az irodalomtanár igényes az anyanyelv pongyolaságtól mentes használatára, és nem csak a testnevelő tanár figyel oda növendékeinek testtartására. Az együttműködésnek ez a formája teszi lehetővé azt is, hogy természetesen jelenjen meg a növendékek életében és szemléletében az egyes alapértékek mélyén húzódó – és közvetlenül nem tanítható – belső tartalom: hazaszeretet, mértéktartás, igényesség, ítéletképesség.

II.1.2. A gimnázium órahálója– az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszámai

Az iskolai tantárgyak meghatározásánál gyakorlati okokból elsősorban a hagyományos elrendezést vettük alapul, emellett a tervek készítésénél tekintetbe vettük azokat a tantervi modulokat, melyeket a kerettanterv a tantervbe illesztett.

Ennek megfelelően az iskola a 45 perces órákból álló délelőtti-koradélutáni munkaidejében *magyar irodalom (világirodalom), magyar nyelvtan, történelem, matematika, fizika, kémia, biológia, földrajz, technika/informatika, élő idegen nyelv és latin, rajz és művészettörténet, ének és testnevelés/gyógytestnevelés* órákon foglalkozik a kerettantervben vázolt tantárgyakkal. A református iskolának mindezekon felül fontos – és kisebb-nagyobb mértékben minden műveltségi területet átszövő – többletet jelent a *hittan/bibliaismeret*, illetve az e témakörön belül tárgyalt *keresztény etika*, alapfokú *dogmatika* és *egyház történet*. Utóbbi két részterület kérdéseit az iskolába járó, más keresztyén felekezethez tartozó növendékek saját egyházuk vallásoktatóinak segítségével külön órákon tárgyalják. A tantárgyi óraszámok elosztásánál egyaránt figyelemmel kellett lennünk saját eddigi tantárgyi szerkezetünk tapasztalataira, a szülőknek és a diákoknak a műveltség arányaival kapcsolatos igényeire, illetve annak változásaira, valamint a kerettanterv ajánlásaira. Az iskola sajátosságaiból adódó többletismeret és többletigény természetesen jelenik meg az óraszámokban is.

Az iskola a tanulók érdeklődése, igénye szerint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 52. § (7) bekezdése alapján nem kötelező (választható) tanórai foglalkozásokat szervez, felzárkóztatás, fejlesztés, tehetséggondozás, illetve kiegészítő ismeretek átadása céljából (nem kötelező tanórai foglalkozás). A magas színvonalú szakmai munkára, valamint a továbbtanulás/pályaválasztás előkészítésére irányuló igények és szándékok miatt a 11-12. évfolyamos növendékek számára az iskola biztosítja az emelt szintű felkészítés intenzívebb (magasabb óraszámúban történő) tanulásának lehetőségét. Az emelt szintű képzés szerves eleme az iskolai oktatási kínálatnak, az ott végzett munka ellenőrzésének és minősítésének a hagyományos órakeretben végzett munkáéval egyenrangúnak és egyenlő súlyúnak kell lennie. Ez az intenzív különmunka és az ehhez csatlakozó személyes felkészítés adhat esélyt olyan elmélyülésre, melynek eredményeképpen az iskolai tanulók sikerrel vehetnek részt az országos középiskolai szaktárgyi tanulmányi versenyeken vagy egyéb helyi, regionális, illetve országos vetélkedőkön.

A kötelező és választható tantárgyak, továbbá az oktatásba kötelezően beiktatandó tantervi modulok felsorolását, évfolyamonkénti és heti óraszámait az órahálók és a hozzáfüzött jegyzetanyag ismerteti. *(az iskola sajátosságából következő speciális tárgyak, illetve foglalkozások óraszámait a törvényileg engedélyezett mérték fölé esik, de – szintén a törvény értelmében – nem tekintendő az engedélyezett mérték túllépésének)–* kötelező érettségi tárgyak vizsgájára történő felkészítést az iskola középszinten és emelt szinten egyaránt végzi. A kötelező érettségi tárgyak mellett az iskola a következő választható érettségi tárgyak vizsgájára készít fel középszinten: biológia, fizika, földrajz, kémia, hit és erkölcstan, informatika, rajz és vizuális kultúra, művészettörténet, emelt szinten biológia, fizika, földrajz, kémia, rajz-művészettörténet.

Hat évfolyamos gimnáziumi képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	7.	8.	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5*	1	0,5*	1	1
magyar nyelv és irodalom	4	3*	4	3,5*	4'	5'
történelem és állampolgári ismeretek ^{[1] [2] [3]}	2	2	2	2	3'	4'
első idegen nyelv	3*	3	3*	3*	3*	3
második idegen nyelv			3	3	3	3
matematika	3*	3	3*	3	3	3
informatika ^{[4] [5]}		2	1	1		
bevezetés a filozófiába						1
fizika ^[6]	1,5	1,5	2	1,5*	2*	
biológia és egészségtan ^[7]	2	1*		1,5*	2	2
kémia	1*	2	2	2		
földrajz	2	1*	2	2		
ének-zene ^[8]	1	1	1	1	1'	0
rajz és vizuális kultúra ^[9]	1	1,5	1			
művészettörténet ^{[10] [11]}				1	1'	
technika és életvitel	0,5	1				
testnevelés és sport ^[12]	3	2,5	2,5*	2,5	3	3'
emeltszintű felkészítés					4	4
TI – társadalomismeret					0'	0'
TD – tánc és dráma ^[13]						0'
ETE – ember és társadalomismeret, etika	0					
M- művészetek					0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[14]		0			0	0
kötelező óraszám:	25	25	27,5	27,5	30	29
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/3	4/4	4/2,5	4/3	4/1	0
első idegen nyelv	1		1	1	1	
matematika	1		1			
kémia	1					
magyar nyelv és irodalom		1		0,5		
biológia és egészségtan		1		0,5		
testnevelés		0,5	0,5	0,5		
osztályfőnöki		0,5		0,5		
földrajz		1				
fizika				0,5	1	
hitoktatás tantárgy**	3	2	3	2	2	2
hit és erkölcsan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1**		1			
helyi óraszám	31	31	33	33	28/32	27/31

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormányrendelet 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormányrendelet 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a *történelem* tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a *társadalomismeret* modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő integrált tárgy 11-12. évi óraszámát $(2,5+3+1+0,5=)$ 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az integrálás tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
2. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszámát 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszámát 4-re módosul.
4. A kerettantervi rendelet 2. változata 7-8. évfolyamon heti 1-1 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben összevonva a 8. osztály óratervébe tettük át..
5. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
6. A *fizika* 7-8. évfolyamának heti 1,5 órája miatt kétféle (lehetőség szerint féléves váltású) órarend szükséges, az egyikben heti 2, a másikban heti 1 fizikaórával.
7. A 7. évfolyamon a *biológia* kapja meg az *ember és társadalomismeret, etika* modul (ETE) 7. évfolyamának heti 0,5 óráját. A biológiának így a 7. évfolyamon nem heti 1,5, hanem heti 2 órája lesz. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.
8. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az *énekeket* tantárgyat. Ezért az ugyanakkor megjelenő *művészetek* modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az éneket az ének kapja meg.
9. A 8. évfolyamon a *mozgóképek- és médiaismeret* modul (MM) heti 0,5 óráját a rajz és művészettörténet kapja, amelynek így 1,5 a heti óraszám. A gyakorlatban kétféle (lehetőség szerint féléves váltású) órarend szükséges, az egyikben heti 1, a másikban heti 2 rajzórával, melyből az egyik a mozgóképek- és médiaismeret modul anyagával foglalkozik.
10. A művészettörténet tantárgy, a kerettanterv 10 évfolyamának rajz tantervi követelményeit magába foglalja
11. A 11. évfolyamon a művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
12. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
13. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik
14. A mozgóképek és médiaismeret modul 0,5-0,5 órája 11. és 12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálódik.

Hat évfolyamos matematika emelt szintű gimnáziumi képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	7.	8.	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5*	1	1	1	1
magyar nyelv és irodalom ⁽¹⁾	4	3,5*	4	4	4	4
történelem és állampolgári ismeretek ^{[2] [3]}	2	2	2	2	3'	4'
első idegen nyelv	3*	3	3	3	3	3
második idegen nyelv			3	3	3	3
matematika	3*	3*	3*	3*	3*	3*
informatika ^{[4] [5]}		2	1	1		
bevezetés a filozófiába						1
fizika ^[6]	1,5	1,5	2	1,5*	2	
biológia és egészségtan ^[7]	2	1*		1,5*	2	2
kémia	1*	2	2	2		
földrajz	2	1	2	2		
ének-zene ^[8]	1	1	1	1	1'	0
rajz és vizuális kultúra	1	1	1			
művészettörténet ^{[9] (10)}				1	1'	
technika és életvitel	0,5	1				
testnevelés és sport ^[11]	3	2,5	2,5*	2,5*	3	3'
emeltszintű felkészítés					4	4
TI – társadalomismeret					0'	0'
TD – tánc és dráma ^[13]						0'
ETE – ember és társadalomismeret, etika	0					
M- művészetek					0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[1]		0				2
kötelező óraszám:	25	25	27,5	27,5	30	30
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/4	4/4	4/2	4/3,5	4/2	4/2
első idegen nyelv	1					
matematika	2	2	2	2	2	2
kémia	1					
magyar nyelv és irodalom		0,5				
biológia és egészségtan		1		0,5		
testnevelés		0,5**	0,5**	0,5**		
osztályfőnöki		0,5				
földrajz						
fizika				0,5		
hitoktatás tantárgy**	3	2	3	2	2	2
hit és erkölcsan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1**		1			
helyi óraszám	32	31,5	33	33	30/34	30/34

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormányrendelet 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormányrendelet 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 8. évfolyamon a *mozgóképf- és médiaismeret* modul (MM) heti 0,5 óráját a magyar nyelv és irodalom kapja így 4 a heti óraszám.
2. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a *történelem* tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a *társadalomismeret* modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az beépítés tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyra beépített *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyra integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
4. A kerettantervi rendelet 2. változata 7-8. évfolyamon heti 1-1 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben összevonva a 8. osztály óratervébe tettük át..
5. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
6. A *fizika* 7-8. évfolyamának heti 1,5 órája miatt kétféle (lehetőség szerint féléves váltású) órarend szükséges, az egyikben heti 2, a másikban heti 1 fizikaórával.
7. A 7. évfolyamon a *biológia* kapja meg az *ember és társadalomismeret, etika* modul (ETE) 7. évfolyamának heti 0,5 óráját. A biológiának így a 7. évfolyamon nem heti 1,5, hanem heti 2 órája lesz. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.
8. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az *énekeket* tantárgyat. Ezért az ugyanekkor megjelenő *művészetek* modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg.
9. A művészettörténet tantárgy, a kerettanterv 10. évfolyamának rajz tantervi követelményeit magába foglalja
10. A 11. évfolyamon művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
11. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
12. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyra integrálódik

Hat évfolyamos nyelvi-kommunikációs emelt szintű gimnáziumi képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	7.	8.	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5*	1	1	1	1
magyar nyelv és irodalom ⁽¹⁾	4	3,5*	4	4	4'	4'
kommunikáció ^[2]	0*	0*	0*	0*	0*	0*
történelem és állampolgári ismeretek ^[3] [4]	2	2	2	2	3'	4'
első idegen nyelv	3*	3	3*	3	3	3
második idegen nyelv (latin)	0*	0*	3	2		
harmadik idegen nyelv				0*	3*	3*
matematika	3	3	3	3	3	3
informatika ^[5] ^[6]		2	1	1		
bevezetés a filozófiába						1
fizika ^[7]	1,5	1,5	2	1,5*	2	
biológia és egészségtan ^[8]	2	1		1,5*	2	2
kémia	1	2	2	2		
földrajz	2	1	2	2		
ének-zene ^[9]	1	1	1	1	1'	0
rajz és vizuális kultúra	1	1	1			
művészettörténet ^[10] ^[11] [12]				1	1'	
technika és életvitel	0,5	1				
testnevelés és sport [13]	3	2,5	2,5*	2,5	3	3'
emeltszintű felkészítés					4	4
TI – társadalomismeret					0'	0'
TD – tánc és dráma /14/						0'
ETE – ember és társadalomismeret, etika	0					
M- művészetek					0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[1]		0			0	2
kötelező óraszám:	25	25	27,5	27,5	30	30
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/4	4/4	4/3	4/4	4/3	4/2,
kommunikáció	1	1	1	1	1	1
első idegen nyelv	1		2			
második idegen nyelv	2	2				
harmadik idegen nyelv				2	2	1
matematika						
kémia						
magyar nyelv és irodalom		0,5				
biológia és egészségtan				0,5		
testnevelés		0,5**	0,5**	0,5**		
osztályfőnöki		0,5				
földrajz						
fizika				0,5		
hitoktatás tantárgy**	3	2	3	2	2	2
hit és erkölcsan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1**		1			
helyi óraszám	32	31,5	33,5	33,5	30/34	30/34

Az iskolai élet szervező része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormányrendelet 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormányrendelet 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 8. évfolyamon a *mozgóképf- és médiaismeret* modul (MM) heti 0,5 óráját a magyar nyelv és irodalom kapja így 4 a heti óraszám.
2. A kommunikáció 7-12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrált tárgy
3. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a *történelem* tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a *társadalomismeret* modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az beépítés tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
4. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba beépített *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
5. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
6. A kerettantervi rendelet 2. változata 7-8. évfolyamon heti 1-1 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben összevonva a 8. osztály óratervébe tettük át..
7. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
8. A *fizika* 7-8. évfolyamának heti 1,5 órája miatt kétféle (lehetőség szerint féléves váltású) órarend szükséges, az egyikben heti 2, a másikban heti 1 fizikaórával.
9. A 7. évfolyamon a *biológia* kapja meg az *ember és társadalomismeret, etika* modul (ETE) 7. évfolyamának heti 0,5 óráját. A biológiának így a 7. évfolyamon nem heti 1,5, hanem heti 2 órája lesz. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.
10. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az *énekeket* tantárgyat. Ezért az ugyanekkor megjelenő *művészetek* modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg.
11. A művészettörténet tantárgy, a kerettanterv 10 évfolyamának rajz tantervi követelményeit magába foglalja
12. A 11. évfolyamon művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
13. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
14. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik

Négy évfolyamos emelt óraszámú angol gimnáziumi képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5*	1	1
magyar nyelv és irodalom	4	3,5*	4'	5'
történelem és állampolgári ismeretek ^{[1] [2] [3]}	2	2	3'	4'
első idegen nyelv	3*	3*	3*	3
második idegen nyelv	3	3	3	3
matematika	3*	3	3	3
informatika [4]	1	1		
bevezetés a filozófiába				1
fizika	2	1,5*	2*	
biológia és egészségtan		1,5*	2	2
kémia	2	2		
földrajz	2	2		
ének-zene ^[5]	1	1	1'	
rajz és vizuális kultúra/ ^{[6] [7]}	1			
művészettörténet ^{[6] [7]}		1	1'	
technika és életvitel				
testnevelés és sport [8]	2,5*	2,5	3	3'
emeltszintű felkészítés			4	4
TI – társadalomismeret			0'	0'
TD – tánc és dráma [9]				0'
M- művészetek			0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[10]			0	0
kötelező óraszám:	27,5	27,5	30	29
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/2,5	4/3,5	4/1	0
első idegen nyelv	1	1	1	
matematika	1			
magyar nyelv és irodalom		0,5		
biológia és egészségtan		0,5		
testnevelés	0,5	0,5		
osztályfőnöki		0,5		
fizika			1	
hitoktatás tantárgy**	3	2	2	2
hit és erkölcsstan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1			
helyi óraszám	33	33	32	31

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormrend. 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormrend. 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a *történelem* tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a *társadalomismeret* modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő integrált tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az integrálás tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
2. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
4. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
5. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az *énekeket* tantárgyat. Ezért az ugyanekkor megjelenő *művészetek* modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg..
6. A rajz és vizuális kultúra tantervi anyaga a művészettörténet tantárgyba épül be.
7. A 11. évfolyamon a művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
8. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
9. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik
10. A mozgókép és médiaismeret modul 0,5-0,5 órája 11. és 12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálódik.

Négy évfolyamos gimnáziumi biológia tagozatos képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5	1	0,5*
magyar nyelv és irodalom	4	3,5*	4	5
történelem és állampolgári ismeretek /1,2,3/	2	2	3	4
első idegen nyelv	3	3	3	3
második idegen nyelv	3	2	3	3
matematika	3*	3	3	3
informatika [4]	1	1		
bevezetés a filozófiába				1
fizika	-	2*	2	2
biológia és egészségtan	2*	3*	2*	2*
kémia	2	1*	0*	-
földrajz	2	2		
ének-zene ^[5]	1	1	1'	
rajz és vizuális kultúra/ ^{[6] [7]}	1			
művészettörténet ^{[6] [7]}		1	1'	
technika és életvitel				
testnevelés és sport [8]	2,5***	2,5***	3	2,5***
emeltszintű felkészítés			2/4	2/4
TI – társadalomismeret			0'	0'
TD – tánc és dráma [9]				0'
M- művészetek			0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[10]			0	0
kötelező óraszám:	27,5	27,5	30	30
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/3,5	4//4	4//4	4//3
első idegen nyelv				
matematika	1			
magyar nyelv és irodalom		0,5		
biológia és egészségtan	2	1	2	2
testnevelés	0,5	0,5		0,5
osztályfőnöki				0,5
fizika		1		
kémia		1	2	
hit és erkölcstan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1**			
helyi óraszám	34	33,5	36	35

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormrend. 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormrend. 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a történelem tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a társadalomismeret modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő integrált tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az integrálás tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
2. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a történelem tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba integrált társadalomismeret modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a történelem tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált társadalomismeret modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
4. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 informatika órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
5. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az ének-zene tantárgyat. Ezért az ugyanekkor megjelenő művészetek modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg..
6. A rajz és vizuális kultúra tantervi anyaga a művészettörténet tantárgyba épül be.
7. A 11. évfolyamon a ~~rajz~~-művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
8. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
9. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik
10. A mozgókép és médiaismeret modul 0,5-0,5 órája 11. és 12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálódik.

Négy évfolyamos német emelt óraszámú gimnáziumi képzés órahálója

tantárgy/évfolyam	9.	10.	11.	12.
osztályfőnöki	1	0,5*	1	0,5*
magyar nyelv és irodalom	4	3,5*	4'	5'
történelem és állampolgári ismeretek ^{[1] [2] [3]}	2	2	3'	4'
első idegen nyelv	3*	3*	3*	3
második idegen nyelv	3	3	3	3
matematika	3*	3	3	3
informatika [4]	1	1		
bevezetés a filozófiába				1
fizika /4/a/		2*	2	2
biológia és egészségtan	2	2	2	
kémia	2	1*		
földrajz	2	2		
ének-zene ^[5]	1	1	1'	
rajz és vizuális kultúra/ ^{[6] [7]}	1			
művészettörténet ^{[6] [7]}		1	1'	
technika és életvitel				
testnevelés és sport [8]	2,5*	2,5	3	2,5***
emeltszintű felkészítés			4	4
TI – társadalomismeret			0'	0'
TD – tánc és dráma [9]				0'
M- művészetek			0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ^[10]			0	0
kötelező óraszám:	27,5	27,5	30	28
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4/2,5	4//4	4//1	4//1
első idegen nyelv	1	1	1	
matematika	1			
magyar nyelv és irodalom		0,5		
biológia és egészségtan				
testnevelés	0,5	0,5		0,5
osztályfőnöki				0,5
fizika		1		
kémia		1		
hit és erkölcstan (12. évf.: emberismeret és etika)	2**	2**	2**'	2**'
egyházi ének	1			
helyi óraszám	33	33,5	33	31

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

Magyarázat

*243/2003 kormrend. 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormrend. 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a történelem tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a társadalomismeret modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő integrált tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az integrálás tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
2. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a történelem tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba integrált társadalomismeret modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a történelem tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált társadalomismeret modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
4. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 informatika órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
- 4./a/ A kerettantervi fizika oktatás 10. évfolyamon kezdődik és 12. évfolyamon ér véget. A biológia oktatás 9. évfolyamon kezdődik és 11. évfolyamon ér véget.
5. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az ének-zene tantárgyat. Ezért az ugyanakkor megjelenő művészetek modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg..
6. A rajz és vizuális kultúra tantervi anyaga a művészettörténet tantárgyba épül be .
7. A 11. évfolyamon a ~~rajz~~-művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
8. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
9. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik
10. A mozgókép és médiaismeret modul 0,5-0,5 órája 11. és 12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálódik.

Nyelvi előkészítő + négy évfolyamos képzés tantervi órahálója

	9.	10.	11.	12.	13.
osztályfőnöki	1	1	0,5*	1	1
magyar nyelv és irodalom	2,5*	4	3,5*	4	5'
történelem és állampolgári ismeretek ^{[1] [2] [3]}		2	2	3'	4'
emberismeret és etika				0'	
első idegen nyelv	12	3*	3*	0/3	0/3
második idegen nyelv		3	3	3//6	3//6
matematika	3	3*	3	3	3
informatika [4]	5	1	1		
bevezetés a filozófiába					1
fizika		2	1,5*	2*	
biológia és egészségtan			1,5*	2	2
kémia		2	2		
földrajz		2	2		
ének-zene ^[5]		1	1	1'	0
rajz és vizuális kultúra ^{[6] [7]}		1			
művészettörténet ^{[6] [7]}			1	1'	
technika és életvitel					
testnevelés és sport [8]	3***	2,5*	2,5*	3***	3***'
természetismeret	0*				
tanulásmódszertan	1				
emeltszintű felkészítés				4	4
TI – társadalomismeret				0'	0'
TD – tánc és dráma [9]					0'
ETE – ember és társadalomismeret, etika					
M- művészetek				0'	
MM – mozgókép és médiaismeret ⁷⁾				0	0
kötelező óraszám:	27,5	27,5	27,5	30	29
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	4//1,5	4//2,5	4//3,5	4//1	0
természetismeret	1				
első idegen nyelv		1	1	1	
matematika		1			
magyar nyelv és irodalom	0,5		0,5		
biológia és egészségtan			0,5		
osztályfőnöki			0,5		
testnevelés		0,5	0,5		
fizika			0,5	1	
hitoktatás tantárgy**	2	3	2	2	2
hit és erkölcsstan (12. évf.: emberismeret és etika 1)	2**	2**	2**	2**	2**
egyházi ének		1**			
helyi óraszám	31	33	33	32	31

Az iskolai élet szerves része a kötelező közös istentisztelet

*243/2003 kormrend. 5.§ (3) alapján a helyi tanterv a szabadon választott tanítási órákon való részvétellel teljesíthető

** 243/2003 kormrend. 8.§. a) alapján a heti óraterhelésnél figyelmen kívül hagyható

***1993/LXXIX. 48.§ (2)

1. A 11-12. évfolyamon összevonjuk a *történelem* tantárgy heti 2,5, illetve 3 (azaz, két év alatt összesen 5,5) és a *társadalomismeret* modul heti 1, illetve 0,5 (azaz, két év alatt összesen 1,5) óráját. A létrejövő integrált tárgy 11-12. évi óraszám (2,5+3+1+0,5=) 7 óra. A történelem tárgy tantervében jelezni kell az integrálás tényét, a tanmenetekben és a haladási naplóban pedig arányosan, időről-időre jelölni kell egy-egy „társadalomismereti” anyagrész megjelenését.
2. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 2,5 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 0,5 órát teszünk hozzá a történelemhez. Így a történelem heti óraszám 3-ra módosul.
3. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 12. évfolyamon a *történelem* tárgynak heti 3 órát javasol. A tárgyba integrált *társadalomismeret* modulból ebben az évben heti 1 órát teszünk hozzá ehhez. Így a történelem heti óraszám 4-re módosul.
4. A 9. évfolyamon a kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata heti 2 *informatika* órát javasol. Ezt a helyi tantervben szétbontva a 9-10. évfolyamon tartjuk meg heti 1-1 órában.
5. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott 2. változata a 11. évfolyamon nem tartalmazza az *ének-zene* tantárgyat. Ezért az ugyanekkor megjelenő *művészetek* modul 2 óráját(M) 11. évfolyamon használjuk fel, ebből az egyiket az ének kapja meg.
6. A rajz és vizuális kultúra tantervi anyaga a művészettörténet tantárgyba épül be.
7. A 11. évfolyamon a művészettörténet a művészetek modul egyik óráját foglalja magába.
8. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a testnevelés tantárgyba integrálódik.
9. A tánc és dráma modul 12. évfolyamon részben: 0,5 órában a magyar nyelv és irodalom tárgyba integrálódik.
10. A mozgókép és médiaismeret modul 0,5-0,5 órája 11. és 12. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálódik.

II.1.2. Az előírt tananyag és követelményei – tantárgyi tantervek

A tananyagot és az annak teljesítésével kapcsolatban megfogalmazott követelményeket részletesen a mellékelt szaktárgyi tantervek rögzítik. Ezeknek összeállításához kiindulásul szolgáltak a kerettanterv által meghatározott minimumkövetelmények, melyekhez a bevált eddigi kísérletek tapasztalatainak, valamint az iskola sajátosságainak és hagyományainak megfelelően rendeltük hozzá a kiegészítő többletismereteket. A tanterveket kidolgozó kollégák számos ponton egyeztettek elképzeléseiket szakterületük egyházi és nem egyházi fenntartású iskolákban dolgozó képviselőivel, illetve tanulmányozták az Országos Köznevelési Intézet Információs Irodája jóvoltából az interneten is elérhető, jóváhagyott dokumentumokat. /ld. II. melléklet/

II.1.3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tantervek, tanmenetek, taneszközök, tantárgymódszertani eljárások szabad megválasztása, megváltoztatása – a vonatkozó szabályok, rendelkezések keretein belül, az intézmény pedagógiai programjában, különösen helyi tantervében rögzítettek betartásával – az egyes szakmai munkaközösségek, s ezeken belül a pedagógusok joga és felelőssége. Az iskola munkaközössége a hatályos jogszabályokat figyelembe véve elsősorban arról az ajánlójegyzékről választják ki a használatos tankönyveket, melyet az OKM hivatalos tankönyvjegyzéke tartalmaz valamint az egyház köznevelési intézményeinek szakmai felügyeletét ellátó Református Pedagógiai Intézet állított össze. Az iskola minden lehetséges eszközzel elősegíteni és támogatni kívánja olyan tankönyvek, jegyzetek, munkafüzetek, szöveg- és feladatgyűjtemények vagy tanári kézikönyvek kiadását, melyeket a gyakorló tanárok a református gimnázium sajátos igényeihez igazítva készítettek.

II.1.4. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

A tanulók magasabb évfolyamba lépésének megállapítása a nevelőtestület jogkörébe tartozik [Kt 57. § (1) g)]. A tanév eredményes befejezésének, illetve a magasabb évfolyamba történő lépésnek érdemi feltétele, hogy a tanuló legalább elégséges szinten beszámoljon az egyes tantárgyak adott tanévre meghatározott anyagában való jártasságáról. Ha a tanuló a tanév végén – a tantárgyak számától függetlenül- elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet és amennyiben az augusztusi javítóvizsgán teljesíti a tantárgyi követelményeket, magasabb évfolyamra léphet. Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten tekinti át, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Nem osztályozható a tanuló, ha a tanév során [Kt. 8. § (1) c)] igazolt és igazolatlan mulasztásainak mértéke együttesen meghaladja a 250 órát, vagy az elméleti tanítási órák harminc százalékát és emiatt a tanuló teljesítménye év közben nem volt érdemjeggyel értékelhető [11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 20. § (6) a-d)]. Egyes tantárgyakból nem osztályozható a tanuló, ha az adott tantárgyból a tanév során igazolt és igazolatlan mulasztása összesen a tanítási órák harminc százalékát meghaladja. Ilyen esetekben a tanuló csak nevelőtestületi engedéllyel tehet osztályozó vizsgát. Ha a tanuló nem osztályozható, akkor tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja [11/1994. (VI. 8.) MKM rendelet 20. § (6) d)]. A tanuló tanulmányok alatti vizsga formájában is teljesítheti egy-egy tantárgy követelményeit, pl. magántanuló esetén pedig az adott évre vonatkozó helyi tantervi tantárgyi követelményeket. Az osztályozó vizsga követelményei, részei és az értékelés rendje tantárgyanként változó. A vizsgák követelményei a szaktanárgy helyi tantervében rögzítettek. Magyar nyelv és irodalomból, matematikából, történelemből, idegen nyelvekből írásbeli és szóbeli részből, informatikából írásbeli és gyakorlati, művészettörténetből írásbeli, hittanból, biológiából, fizikából, kémiából, földrajzból szóbeli, míg rajz és vizuális kultúrából, testnevelésből gyakorlati részből áll a vizsga. A vizsgák lebonyolításának szabályait jogszabály határozza meg. A belső vizsgák időpontjait az éves munkaterv tartalmazza.

II.1.5. Az iskolai beszámoltatás- az ismeretek számonkérése- követelményei és formái

A tanulóknak az egyes szaktárgyakban tanúsított előmenetelét, eredményeit a szaktanárok rendszeresen ellenőrzik és értékelik írásban és szóban.

II.1.5.1. Az ismeretek számonkérésének követelményei

Az ismeretek számonkérésével kapcsolatos követelményeket az egyes tantárgyak helyi tantervei fogalmazzák meg. Rendkívüli, indokolt esetben a követelményeket befolyásolhatja egy-egy tanuló sajátos helyzete, testi, érzékszervi fogyatéka.

*A felsorolt alapelvek alapján a munkaközösségekre, illetve a nevelőtestület egészére nézve **egységes követelmények** kialakítására és következetes alkalmazására törekszünk:*

- olyan ismereteket kérünk számon, amelyeket megtanítottunk, elsajátítottunk tanulóinkkal,

- *a beszámoltatás a diák tudására irányul,*
- *változatos számonkérési formákat alkalmazunk,*
- *kiszámítható, indoklással ellátott és igazságos értékelést valósítunk meg,*
- *a tanulóval az osztályzást követően ismertetjük érdemjegyeit,*
- *az írásbeli munkák, a szóbeli feleletek esetében, ha szükséges személyre szabott értékelést alkalmazunk, amely tükrözi az adott érdemjegyen*

II.1.5.2. Az ismeretek számonkérésének formái, rendje, korlátai; a tanulók tudása értékelésében játszott szerepe

Az ellenőrzés, illetve számonkérés történhet szóban vagy írásban, azaz felelet vagy dolgozat formájában és vonatkozhat kisebb ismereti egységre vagy nagyobb témakörre. Az írásos számonkérés kiterjedhet a tanulócsoporthoz egy részére vagy az egész csoportra. Előbbi esetben az írásos és a szóbeli számonkérés párhuzamosan is előfordulhat. A nagyobb témakörökre vonatkozó, teljes tanulócsoporthoz érintő írásbeli beszámoló közzétételét az előkészítés során a tanulóknak és a többi kollégának – a házirendben meghatározott módon – előre jelezni kell. A szabályzat határozza meg azt is, hogy egy tanítási napon hány előzetesen bejelentett általános írásbeli beszámoló tartható. Az előzetes tájékoztatás kötelezettsége – a dolog természeténél fogva – nem érvényes a szóbeli, illetve az ismeretek vagy a tanulók szűkebb körét érintő írásos beszámolókra.

Írásbeli beszámoltatás

Az írásbeli feleltetés változatos formáit alkalmazzuk a tudásszint mérésére.

A röpdolgozat az aznapi házi feladatot kéri számon, előzetes bejelentés nélkül.

Kisebbségi anyagrészben szerzett ismeretekről ad visszajelzést tanárnak és diáknak egyaránt: a dolgozat.

A témazáró dolgozat, nagyobb ismeretegységek számonkérése. Ezek számát a tananyagban szereplő témakörök mértéke vagy a tantárgy óraszámja határozza meg.

A diák írásbeli munkáit – a témazárót is – legkésőbb két héten belül, értékelve visszakapja.

A témazárókat az adott tanév végéig a szaktanárnak meg kell őriznie. Bizonyos tantárgyak esetében a témazárók ideje és tartalma összehangolt egy évfolyamon belül.

A témazárók összeállítása – az évfolyamszintű mérésektől és a központi vizsga feladatlapoktól eltekintve – az adott osztályban tanító szaktanár feladata.

Év végén évfolyamszintű felméréseket végzünk egyes tantárgyakból – az éves munkaterv rögzíti ennek beosztását. A feladatsort a munkaközösség-vezető a munkaközösséggel egyeztetve állítja össze.

A témazárók nagyobb súllyal szerepelnek az év végi jegyek kialakításában, mint egy átlagos felelet.

A kötelező érettségi tárgyakból a 12. évfolyamon írásbeli próbaérettségit tartunk. Minden tantárgyból törekszünk arra, hogy a felmérés tartalma követelményeiben és körülményeiben az igazi vizsgához hasonlítson, hiszen hasznosságát így tudjuk a legjobban biztosítani.

- Szóbeli beszámoltatás

Az írásbeli számonkérés mellett minden tantárgyból igyekszünk minél több szóbeli számonkérést alkalmazni. Ez lehetőséget nyújt tanulóinknak arra, hogy a szóbeli kifejezőképességüket is fejleszthessék. Ugyanakkor kedvező alkalom ez tudásuk visszaadása azoknak a diákoknak, akik szóban könnyebben fejezik ki magukat, mint írásban. A kommunikációs készség fejlesztése pedagógiai programunk egyik stratégiai célja. A legtöbb tantárgyban a tananyag és az értékelés része kiselőadás tartása, és ahol a tantárgy sajátosságai lehetővé teszi - a tantárgy természetéből adódóan váltakozó gyakorisággal - tanáraink alkalmazzák a szóbeli feleletet.

Az ellenőrzés szóbeli formájának szükségességét az is indokolja, hogy a tanulóknak érettségi tantárgyak szinte mindegyikében szóban is vizsgáznuk kell.

II.1.6. Az otthoni fölkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tananyag elsajátítására való fölkészülés lényeges eleme a tanulók otthoni munkája. E munka elsődleges célja az ismeretek birtokba vétele, másodlagos – ugyanakkor sokkal nagyobb jelentőségű – célja azonban az, hogy a tanulókat fölkészítse a későbbi életükben egyre nagyobb szerepet játszó önálló tananyag-feldolgozásra, ismeretszerzésre. Az otthoni munka (házi feladatok) kiadásánál erre a két vezérszempontra egyaránt figyelemmel kell lenni. A házi feladatok meghatározásának további elvei a következők:

- Meg kell találni az iskolai és az otthoni munka helyes arányát. Az új ismeretek elsajátításának első rendű színtere az iskola, otthoni feladatul ilyen munka csak korlátozott mértékben adható ki; az iskolai és otthoni munka arányait a tanárnak kell meghatározni, az elsajátítandó ismeret bonyolultságának, a csoport képességeinek és a rendelkezésre álló idő mennyiségének figyelembe vételével.
- Ügyelni kell arra, hogy az otthoni feladatra fordítandó idő a munka mennyisége vagy típusa (aprólékos, precizitást igénylő stb.) miatt ne legyen túlságosan nagy;
- Tekintetbe kell venni a következő foglalkozásig hátralévő időt. Más a kiadható feladatok mennyisége, ha a következő tanóra másnap van, és más, hogyha 2-3 nap is adódik a fölkészülésre.
- Figyelembe kell venni a fölkészülésre kiadott ismeretanyag bonyolultságát.

A korlátok:

- A házi feladatok mennyiségének korlátozásakor általános szabály az arányos és egyenletes terhelés követelményének figyelembe vétele. A korlátozást azonban semmilyen mértékegységben (megtanulandó oldalak vagy elvégzendő feladatok száma stb.) nem lehet pontosan rögzíteni: a kiadható mennyiség jelentős mértékben függ a csoport adottságaitól, a szóban forgó anyag nehézségi fokától és további tényezőktől.
- A fenti – kényszerű – szabályozhatatlanságot tovább bonyolítja a csoport egyes tagjainak egymástól eltérő képessége. Ennek megfelelően mindig akad, aki számára a feladatok mennyisége soknak tűnik, míg mások könnyedén végeznek ugyanannyival, esetleg éppen keveslik.

II.1.7. A tanuló magatartása, szorgalma és rendszeretét, minősítésének követelményei

A magatartásra vonatkozó kívánalmakat és szabályokat az iskola Házirendje rögzíti. A szabályzatok általánosságokat, irányelveket fogalmaznak meg, egy-egy tanuló vagy egy-egy eset minősítése azonban minden esetben önálló pedagógiai megítélés tárgya. Egy-egy tanuló adott időszakban tanúsított magatartásának osztályozásakor a minősítést viszonyítani kell az általános követelményekhez, a társak közösségében (osztály, tanulócsoporthoz) kialakult viselkedési szinthez, a tanuló személyes adottságaihoz, neveltségéhez és az előző években tőle megszokott megnyilvánulásokhoz is. A magatartás félévi és tanév végi osztályzatát az iskola belső szabályainak megfelelően befolyásolja a tanulóval szemben alkalmazott fegyelmi intézkedések (írásbeli figyelmeztetések, intések és megrovások) száma és minősége, valamint a tanuló igazolatlanul mulasztott óráinak száma.

A szorgalom fogalma hasonlóképpen viszonylagos. A tantárgyi követelmények teljesítésének színvonala egyénenként más és más mértékű erőfeszítést követel a növendékektől. Ezért a minősítéskor mérlegelni kell, hogy a tanuló teljesítménye mögött mekkora munka áll. A magatartáshoz hasonlóan a szorgalom félévi és tanév végi osztályozásakor is figyelembe veendő a csoport munkájának színvonala, serkentő vagy visszahúzó ereje éppúgy, mint a tanuló addigi teljesítményeinek tendenciája. A szorgalom osztályzatát az iskola belső szabályainak megfelelően befolyásolja az elégtelen szaktárgyi osztályzatok száma: egy elégtelen szaktárgyi osztályzat esetén a szorgalom még minősíthető 'változó'-nak (3), kettő vagy annál több elégtelen osztályzat (bukás) esetén a szorgalom minősítése automatikusan 'hanyag' (2).

A rendszeretetre vonatkozó kívánalmakat általánosságban az iskolai Házirend rögzíti. Minősítéskor a nevelő testület figyelembe veszi a tanuló küllemét, öltözködését, könyveinek, füzetekének és egyéb tanfelszereléseinek meglétét és állapotát, valamint írásbeli beszámolóinak külső alakját. Internátusi növendékek esetében a minősítésbe az internátus alaki rendszabályainak megtartása is a minősítési szempontok közé kerül.

II.1.8. A tanulók teljesítményének (a számonkérés eredményeinek) minősítése

A tanulók szóbeli és írásbeli megnyilatkozásait – feleleteit, illetve dolgozatait – érdemjegyekkel, féléves vagy éves munkáját osztályzattal kell minősíteni. Az érdemjegyek száma egy-egy félév során az adott tantárgy heti óraszámával legalább megegyező, heti egy óras tantárgy esetén, minimum kettő. Az érdemjegyeket a tanuló és a szülők tájékoztatása végett az osztályozó napló, illetve a tanuló ellenőrzőfüzete megfelelő rovatába kell bevezetni illetve bevezettetni. Mód van arra, hogy a több témakört felölölő írásbeli számonkérés nagyobb súllyal essék latba, mint egy-egy felelet – ha ezt a tananyag világosan indokolja és a „súlyozásról” a tanár előre

tájékoztatja a diákokat. A félévi osztályzatot az osztályozó naplóban kell rögzíteni, és az ellenőrző füzet útján a szülők tudomására hozni. A tanév végi osztályzatot föl kell tüntetni az osztályozó naplóban és az egyes osztályok törzskönyvében, valamint a tanuló bizonyítványában. A félévi vagy tanév végi osztályzatnak összhangban kell állnia a minősítési időszakban kapott érdemjegyekkel 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen). A tanuló tanév végi érdemjegye az egész évi teljesítményét tükrözi. Az a tanuló, aki a tanév végén valamely tantárgyból elégtelen osztályzatot szerzett, tanulmányait csak javítóvizsga sikeres letétele után folytathatja a következő évfolyamban.

II.1.9. A tanuló teljesítménye, magatartása, szorgalma és rendszeretete értékelésének és minősítésének formái

A tanulók tanulmányi teljesítményét, magatartását, szorgalmát és rendszeretét a félévenkénti osztályozó konferenciákon a tantestület osztályzatokkal minősíti. A tanulmányi teljesítmény minősítését a szaktanárok bejegyzése rögzíti az osztályozó napló megfelelő rovatában. A magatartás és a szorgalom osztályzatait az osztályközösség véleményének meghallgatása után az osztályfőnök terjeszti a véglegesítésre felhatalmazott konferencia elé. A rendszeretete értékelése számára az osztálynaplóban fenntartott rovatba a tanárok a tanév során folyamatosan tehetnek bejegyzéseket, a zárójegyeket a konferencia ezeknek megfelelően határozza meg.

A minősítés fokozatai:

	5	4	3	2	1
teljesítmény:	jeles	jó	közepes	elégséges	elégtelen
magatartás:	példás	jó	változó	rossz	-
szorgalom:	példás	jó	változó	hanyag	-
rendszeret:	dicséretes	megfelelő	kifogásolható	hanyag	-

II.1.10 A tantervi modulok kezelése, értékelése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe

A kerettantervekben megjelölt tantervi modulok kezelésének kérdésében a tantervet kísérő rendelet szabta keretek között a lehető legtöbb alkalommal folyamodunk a modulok tantervi anyagának a hagyományos tantárgyi szerkezetbe való illesztéséhez. Ennek elsődleges oka a kerettanterveket készítő munkaközösségek elképzelései és a tanárképzés gyakorlata közötti jelentékeny távolság. A modulok terén nyújtott teljesítmény önálló értékelésére nincs szükség, mert tananyaguk szervesen illeszkedik az adott „befogadó” tantárgy elsajátítási folyamatába. A modul érdemjegye beleszámít annak a tantárgynak az év végi (félévi) osztályzatába, amelybe integráltuk. A modulok és a tantárgyak összeillesztésének részleteiről a *helyi órahálókhoz mellékelt táblázat* ad részletes áttekintést.

II.1.11. A középszintű érettségi vizsga témakörei (ld. 3. melléklet)

II.1.12. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A fizikai állapot mérésében az iskolaorvos együttműködik az iskola testnevelő munkaközösségével. Ennek az együttműködésnek szerves részét képezik az előbbieken már említett rendszeres orvosi mérések (az ortopédiai szűrés, illetve a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata), melyeknek eredménye befolyással van a tanulók testnevelési besorolására is („normál”, könnyített vagy gyógytestnevelés). A mérések másik csoportja a testnevelő munkaközösség feladatkörébe tartozik: A testnevelők rendszeresen iktatnak be olyan feladatokat vagy teszt sorozatokat foglalkozásaik programjába, amelyek a tanulók fizikai teljesítményét, terhelhetőségét, illetve állóképességét mérik (A tanulók fizikai állapotának, teljesítményeinek mérése, MKM, Budapest, 1997.). Ezek a feladatsorok lehetővé teszik a teljesítmények abszolút mérését éppúgy, mint azok összevetését a különféle statisztikai átlagadatokkal (életkor, társadalmi réteg, hazai és nemzetközi mutatók stb.)

A testi egészség védelme az iskola pedagógiai alapelvei közé tartozik. Az emberi szervezet megfelelő fejlődéséhez/működéséhez, az egészség szempontjából szilárd egyensúlyt biztosító edzettség kialakításához/megtartásához jelentős, optimális idejű és intenzitású testnevelésre és sportra van szükség. Ha a tanulók fizikai aktivitása csökken, mozgásterük beszűkül vagy megszűnik, akkor egyre nehezebben tudják elkerülni, a különféle mentális funkciózavarok kialakulását, (pl. terheléstűrés, konfliktuskezelés,

problémamegoldó képesség) valamint a mozgásszegény életmóddal összefüggésbe hozható szervi, anatómiai elváltozással járó betegségek (pl. magas vérnyomás, mozgásszervi megbetegedések, elhízás stb.) kialakulását.

Egyértelműen megállapítható, hogy a rendszeres fizikai aktivitás/testedzés elősegíti:

- a nagyobb állóképességet jobb erőnlétet,
- a könnyebb és tudatosabb stresszhelyzet-kezelést,
- a határozottságot, a döntésképeség fejlődését,
- a testi-lelki harmóniát, (csökkenti a depresszió, a hipochondria és a szorongás kialakulásának esélyét),
- a fokozottabb koncentrációs képességet és szellemi kitartást,
- az erősebb aktív izomzat és csontrendszer kialakulását és megtartását, a csonttritkulás késleltetését, lelassítja az öregedési folyamatot,
- a nyugodtabb mélyebb alvást, amely elősegíti a szervezet gyorsabb regenerálódását,
- a testi panaszok csökkenését, (jobb emésztés, ritkább székrekedés, ritkább hátfájás, stb.),
- a jobb közérzetet, a ritkább izületi és hátfájdalmakat,
- a szív-érrendszeri, mozgásszervi, daganatos és elhízással járó betegségek megelőzését,
- a tökéletes testtartást,
- esetenként a társas és egyéni kapcsolatok létesítését és ápolását.

Intézményünk a tanulók fizikai állapotának felméréséhez a következő módszereket alkalmazza:

- Dinamikus láberő mérése (helyből távolugrás, távolugrás)
- Hasizomerő mérése (hanyattfekvésből felülés)
- Futógyorsaság mérése (100, 400m-es síkfutás)
- Aerob kapacitás mérése (Cooper-teszt)
- Hátizomerő mérése (hasonfekvésből törzsemelés)
- Vállövi és a karizmok erejének mérése (mellső fekvőtámaszban karhajlítás-nyújtás, tömörtlabda dobás)
- Állóképesség mérése (négyütemű fekvőtámasz)

A méréseket féléves bontásban végezzük el, kettőt–kettő, az aktuális tananyaghoz kapcsolódóan.

II. 2. Általános iskola helyi tanterve

II.2.1./ a Az általános iskola órahálója - az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és ezek óraszámai a 2009-2010-es tanév végéig

évfolyam	1.	2.	3.	4.	5.	6.
tantárgy						
osztályfőnöki ⁽²⁾	-	-	-	-	1	1
magyar nyelv és irodalom ⁽³⁾	8	8	7,5*	7	4*	4*
történelem és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2
1. idegen nyelv	-	-	-	3	3	3
matematika	5	5	3,5*	3*	4	4
természetismeret ⁽⁴⁾	-	-	-	-	1,5*	2
környezetismeret ⁽⁴⁾	1	1	1	2	-	-
ének-zene ⁽⁵⁾	1	1	2	1	1	1
rajz ⁽⁵⁾	1	1	2	2	2	2
technika és életvitel	1	1	1	1	1	1
testnevelés és sport ⁽⁶⁾	3	3	3	3	2,5	2,5
néptánc	0*	0*	0*	0*	-	-
tantervi modulok						
tánc és dráma	-	-	-	-	0	0
hon- és népismeret	-	-	-	-	0	0
informatika	-	-	-	-	-	0
egészségtan ⁽⁶⁾	-	-	-	-	-	0
kötelező óraszám:	20	20	20	23	22	22,5
szabadon választható tárgy ebből helyi tanterv alapján kötelező*	2/1	2/1	2/2	2/2	3/1,5	3/1
néptánc	1	1	1	1		
magyar nyelv és irodalom			0,5		1	1
matematika			0,5	1		
természetismeret					0,5	
testnevelés és sport						
hit és erkölcsan	2	2	2	2	2	2
egyházi ének					1	1
helyi óraszám	23	23	24	26	27	27

1. Az egyes évfolyamokon a kerettantervi rendelet 1. változat néven megjelent óraszám javaslatait vettük alapul.
- 2.-A 6. évfolyamon az *egészségtan* modul (EG) heti 0,5 óráját a heti 0,5 osztályfőnöki órához illesztettük. Az osztályfőnöki órák felében az egészségtannal kapcsolatos témákkal kell foglalkozni . Az osztályfőnöki tanmenetben és a naplóban jelezni kell az integrálás tényét.
3. A 6. évfolyamon a *magyar nyelv és irodalom* tanára tanítja az *informatika* modul (INF) anyagát is. Ennek meg kell jelennie a „magyar” tananyagában és a tanmenetében.
4. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott változatai az 1-6. évfolyamon a *környezetismeret*, illetve *természetismeret* témakörnek heti 1-1-1,5-2-1,5-2 (azaz, hat év alatt összesen 9) órát szán. Ehelyett mi 1-1-1-2-2-2 (azaz, hat év alatt összesen szintén 9) állítottunk be.
5. Az 5-6. évfolyamon a *rajz* kapja meg a *hon- és népismeret* modul (HN) 5-6. évfolyamának 0,5-0,5 óráját. Az 5-6. évfolyamon így heti 1,5 helyett heti 2 rajzóra van. A gyakorlatban minden második hét egyik rajzóráján hon- és népismeretet tanítunk. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.
6. Az 5-6. évfolyamon a *testnevelés* kapja meg a *tánc és dráma* modul (TD) 5-6. évfolyamának heti 0,5-0,5 óráját. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.

II.2.1./ b Az általános iskola órahálója - az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, kötelező és választható tanórai foglalkozások és ezek óraszámai a 2010-2011-es tanévtől felmenő rendszerben

évfolyam:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
tantárgy:								
osztályfőnöki					1	0,5	0,5	0,5
magyar nyelv és irodalom	8	8	7,5*	7	4*	4*	3,5	3,5
történelem					2	2	2	2
élő idegen nyelv				3	3	3	3*	3*
matematika	5	5	3,5*	3*	4	3*	3*	3*
környezetismeret	1	1	1	2				
természetismeret					1,5*	2		
biológia							1,5	1,5
földrajz							1,5	1,5
kémia							1	2
fizika							1,5	1,5
ének-zene	1	1	2	1	1	1	1	1
rajz	1	1	2	2	1,5	1,5	1	0,5
technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	0,5
néptánc	*	*	*	*				
informatika							1	1
testnevelés és sport	3	3	3	3	2,5	2,5	2,5	2,5
testnevelés és sport							0,5	0,5
tantervi modulok:								
<i>tánc és dráma</i>					0,5 t	0,5 t		
<i>hon- és népismeret</i>					0,5 r	0,5 r		
<i>társadalomismeret és etika</i>							0,5 of	0,5 of
<i>mozgókép- és médiaismeret</i>							0,5 m	0,5 m
<i>informatika</i>					0,5 m	0,5 m		
<i>egészségtan</i>						0,5 of		
kötelező óraszám:	20	20	20	22	23	22,5/2 3	25,5	25,5
szabadon választható tárgy, ebből helyi tanterv alapján kötelező*:	1/2	1/2	2/2	2/2	1,5/3	1/3	2/?	1,5/?
hit- és erkölcsstan	2	2	2	2	2	2	2	2
egyházi ének					1	1		
néptánc	1	1	1	1				
magyar nyelv és irodalom			0,5		0,5	0,5		
matematika			0,5	1		1	1	0,5
természetismeret					0,5			
élő idegen nyelv							1	1
helyi óraszám:	23	23	24	26	27	27	29,5	29
évfolyam:	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.

1. Az egyes évfolyamokon a kerettantervi rendelet 1. változat néven megjelent óraszám javaslatait vettük alapul.
- 2.-A 6. évfolyamon az *egészségtan* modul (EG) heti 0,5 óráját a heti 0,5 osztályfőnöki órához illesztettük. Az osztályfőnöki órák felében az egészségtannal kapcsolatos témákkal kell foglalkozni. Az osztályfőnöki tanmenetben és a naplóban jelezni kell az integrálás tényét.
3. A 6. évfolyamon a *magyar nyelv és irodalom* tanára tanítja az *informatika* modul (INF) anyagát is. Ennek meg kell jelennie a „magyar” tananyagában és a tanmenetében.
4. A kerettantervi ajánlás általunk elfogadott változatai az 1-6. évfolyamon a *környezetismeret*, illetve *természetismeret* témakörnek heti 1-1-1,5-2-1,5-2 (azaz, hat év alatt összesen 9) órát szán. Ehelyett mi 1-1-1-2-2-2 (azaz, hat év alatt összesen szintén 9) állítottunk be.
5. Az 5-6. évfolyamon a *rajz* kapja meg a *hon- és népismeret* modul (HN) 5-6. évfolyamának 0,5-0,5 óráját. Az 5-6. évfolyamon így heti 1,5 helyett heti 2 rajzóra van. A gyakorlatban minden második hét egyik rajzóráján hon- és népismeretet tanítunk. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.
6. Az 5-6. évfolyamon a *testnevelés* kapja meg a *tánc és dráma* modul (TD) 5-6. évfolyamának heti 0,5-0,5 óráját. A tárgy tantervében a tananyag összeállításánál jelezni kell az integrálás tényét, a naplóban pedig időről-időre jelölni kell egy-egy anyagrész megjelenését.

II.2.1.1. A kompetencia alapú és a nem szakrendszerű oktatás iskolánkban

Iskolánk valamennyi évfolyamán bevezettük a kompetencia alapú oktatást. Ennek hatékonyabbá tételének érdekében a Köznevelési törvény előírása alapján iskolánk 5-6. évfolyamán bizonyos tantárgyakat nem szakrendszerű oktatás keretében tanítunk (Kt. 8.§ ; 133. §). Erre az oktatási formára a tanórák 25 %-át (Kt. 52.§ (3) bekezdés b) pont) használjuk föl, ez a heti kötelező 22,5 tanórából 6 tanóra. A helyi feltételek figyelembe vételével 5-6. évfolyamon nem szakrendszerű oktatás keretében tanítjuk az élő idegen nyelv, rajz (ezen belül hon- és népismeret modul), magyar nyelv és irodalom, matematika, valamint a technika és életvitel tantárgyak egy részét. A nem szakrendszerű oktatás tartalmát az egyes tantárgyi tanterveknél részletezzük.

2.1.1.1. A nem szakrendszerű oktatásra fordított órák számának éves elosztása:

Az egyes tantárgyakon belül a nem szakrendszerű képzés az év során folyamatosan, a tananyag elsajátításával együtt történik a differenciálás módszereinek alkalmazásával a szakrendszerű órák keretében. Felmérésekkel kezdjük a tanévet, arról tájékozódunk, hogy a tanulók rendelkeznek-e az önálló tanuláshoz, a tantárgyi ismeretek elsajátításához szükséges készségekkel, képességekkel. A tanulók osztályzat helyett szöveges értékelést kapnak a felmérés eredményeiről. Célunk, hogy a lemaradók felzárkózzanak, és sikeresen teljesítsék a helyi tantervben elvárt követelményeket, eközben a tehetségnevelést is megvalósítsuk az ismereteket jól és kiválóan alkalmazóknál, ezért alkalmazzuk a differenciált oktatást. Az egyes nem szakrendszerű-készségfejlesztő- órákat szükség szerinti időbeosztással alkalmazzuk a tanév során azoknak a tanulóknak a fejlesztésére, akik az adott témában ezt igénylik.

II. 2. 1. 1. 2. A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos alapelveink

Véleményünk szerint a kompetencia alapú oktatással kapcsolatos alapelveink nem térhetnek el a nevelés-re-oktatásra vonatkozó általános alapelveinktől. Függetlenül attól, hogy tanár vagy szakképesített tanító oktat-e egy bizonyos tantárgyat, mindenkor alapkövetelmény a pedagógus rátermettsége, megfelelő pedagógiai, pszichológiai érzék és ismeretek megléte, az életkornak és az adott közegnek megfelelő tananyag, taneszköz, módszer és munkaforma megválasztása, mindez kiegészül a tanulók egyéni karakterének ésszerű figyelembe vételével.

II. 2. 1.1.3. A kompetencia alapú oktatással kapcsolatos célok

Ezek a célok szintén nem térnek el általában vett nevelési oktatási céljainktól, de kiegészülnek bizonyos törekvésekkel, melyek arra irányulnak, hogy a gyerekek bármely intézményben egységes alapokkal folytathassák tanulmányaikat. Ennek értelmében a nem szakrendszerű oktatásban nagyobb teret kap a felzárkóztatás. Mindezek mellett figyelembe kell vennünk, hogy a gyerekek értelmi képessége és érettsége a legalaposabb felkészítés mellett sem lehet egyforma egy-egy adott életkori szakaszban; célunk az, hogy minden növendék a képességeihez és érettségéhez mért maximális fejlettségi szintre hozzunk. Kiegyensúlyozott, a saját helyét a közösségben és társadalomban megtaláló gyerekeket szeretnénk nevelni, ezért kötelességünknek érezzük a szülőket és a növendékeket időben tájékoztatni arról, ha úgy véljük, hogy a gyermek számára a 6. osztály végén további általános iskolai tanulmányok folytatása lenne célszerű, mert a középfokú oktatásban való részvétel még további felzárkóztatást kíván.

II. 2. 1.1.4. Intézményünkben a nem szakrendszerű oktatás keretében fejleszteni kívánt kulcskompetenciák és az ezekkel kapcsolatos kiemelt feladatok

Anyanyelvi kommunikáció: beszédkézség, kifejezőképesség fejlesztése; helyes nyelvhasználat elsajátíttatása; szóincs bővítése; írás- és olvasási készség, helyesírás, szövegértés, biztos nyelvhasználat, jegyzetelési technikák fejlesztése különféle kommunikációs helyzetekben; a jó minőségű irodalom megszerettetése

Matematikai kompetencia: a fejben és írásban történő számolás képességének, matematikai alpműveletek végzésének fejlesztése; a matematika nyelvezetének pontos megértésére és használatára nevelés; adott probléma megoldását célzó logikus és kreatív gondolkodásra nevelés

Idegen nyelvi kommunikáció: az idegen nyelvek és más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltése; idegen nyelvi alapképességek- beszédértés, beszédkézség, olvasott szöveg értése, íráskézség, bátor nyelvhasználat kialakítása és fejlesztése változatos kommunikációs helyzetekben

Esztétikai és művészeti tudatosság és kifejezőképesség: saját és más népek kulturális értékeinek megismerésére való igény kialakítása; ezen értékek tiszteletben tartására nevelés; művészeti szakkifejezések és ezek helyes használatának megismertetése; az értékes és értéktelen közötti különbség felismerésének fejlesztése

Természettudományos kompetencia: a hétköznapi életben tapasztalható jelenségek tudományos hátterének felfedeztetése; az emberi tevékenység és a természeti környezet alakulása összefüggéseinek vizsgálata; a technikai fejlődés és életmód-változás folyamatának megismertetése; környezettudatos életmódra nevelés

A hatékony, önálló tanulás képességének alakítása: a tanulás iránti pozitív attitűd kialakítása; az egyes tanulási technikák algoritmusának kialakítása; az idővel és információval való hatékony gazdálkodás képességének megalapozása

A keresztyén értékeken alapuló szociális és állampolgári kompetencia: helyes énkép és önismeret kialakítása; empátia és együttműködési készség fejlesztése; a függetlenség és alkalmazkodó képesség összehangolására való nevelés; a döntés és felelősség kapcsolatának megismertetése; a negatív társadalmi jelenségek, közizlés és jó izlés különbözőségének felismerésére való nevelés

A keresztyén közösségi normáknak megfelelő kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia: a tágabb környezet iránti érdeklődés felkeltése; kreativitás fejlesztése; bátorság és vakmerőség közötti különbségtétel képességének kialakítása; egyén és közösség érdekeink összehangolására nevelés

A fentiekre vonatkozó módszertani eljárások, a tanulói értékelés módszerei és eljárásai, valamint a továbbhaladás feltételei pedagógiai programunk részeként a későbbiekben olvashatók

II.2.2. Az előírt tananyag és követelményei-tantárgyi tantervek (5. sz. melléklet)

II.2.3. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

Ezeket az elveket tartalmi és formai és egyéb megfontolások köré csoportosítjuk

Tartalmilag a következőket várjuk el egy tankönyvtől, illetve segédlettől

- Legyen tudományosan megalapozott, szakmailag megfelelő;
- Szemléletében és módszertanilag illeszkedjék iskolánk értékrendjéhez;
- A szükséges és elégséges mennyiségben és mélységben tartalmazza az adott időszakra előírt tananyagot;
- A tananyagot megfelelő logikai egységekben tárgyalja, dolgozza vagy dolgoztassa föl;
- A tananyagot motiváló, gondolkodtató formában tárja a gyerekek elé;
- A tananyag tárgyalásánál világítson rá közelebbi és távolabbi összefüggésekre;
- Bátorítson kreativitásra;
- Szóhasználatra feleljen meg iskolánk szemléletének és annak az életkornak, amelynek szánták.

Formai elvárásaink:

- esztétikus kivitelezés (tipográfia, illusztráció, színhasználat stb.)
- a szöveghez kapcsolódó tartalmas képanyag
- tartós és kezelhető kivitelezés

Egyéb választási szempontjaink:

- megfelelő ár
- igyekszünk kevés, de komplex anyagot használni, hogy az iskolatáska súlyát a lehető legkisebbre csökkentsük.

Általánosságban elmondhatjuk:

- figyelembe vesszük a Református Pedagógiai Intézet ajánlásait
- referenciákat gyűjtünk a tankönyvekről, -eszközökről
- igyekszünk könyv- és szertárunkban az egymást követő azonos évfolyamokon használható „öröklődő” taneszközkészletet kialakítani

A felsorolt szempontok megtartása mellett kollégáink élhetnek a szabad tankönyvválasztás törvény-adta jogával.

II.2.4. Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

Az első osztályba fölvetett tanuló a tanév végén a második évfolyamba lép. A tanuló az 1-3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamismétlésre, ha a tanulmányi követelményeket igazolt és/vagy igazolatlan mulasztásai miatt nem tudta teljesíteni. Az idegen nyelv tanulásának első évében is csak az előzőekben leírt esetben utasítható a tanuló javítóvizsgára, illetve osztályismétlésre. 3-6. évfolyamon a tanév végén egy vagy két tantárgyból elégtelen osztályzatot szerzett tanuló csak sikeres javítóvizsga letétele után léphet felsőbb évfolyamba. Ennek elmulasztása, illetve három vagy több tantárgyból szerzett elégtelen osztályzat esetén az évfolyamot meg kell ismételni.

Az egyes tanulók év végi osztályzatát a nevelőtestület osztályozó értekezleten tekinti át, és a pedagógus, illetve az osztályfőnök által megállapított osztályzatok alapján dönt a tanuló magasabb évfolyamba lépéséről. Nem osztályozható a tanuló, ha a tanév során [Kt. 8.§ (1) c)] igazolt és igazolatlan mulasztásainak mértéke együttesen meghaladja a 250 órát, vagy az elméleti tanítási órák harminc százalékát [11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 20.§ (6) a-b)]. Egyes tantárgyakból nem osztályozható a tanuló, ha az adott tantárgyból a tanév során igazolt és igazolatlan mulasztása összesen a tanítási órák harminc százalékát meghaladja. Ilyen esetekben a tanuló csak nevelőtestületi engedéllyel tehet osztályozó vizsgát. Ha a tanuló nem osztályozható, akkor tanulmányait csak az évfolyam megismétlésével folytathatja [11/1994. (VI.8.) MKM rendelet 20.§ (6) d)].

II.2.5. Az iskolai beszámoltatás-az ismeretek számonkérése-követelményei és formái

II.2.5.1 Általános kritériuma a folyamatosság, tárgylagosság, személyre szabottság és az építő szándék.

A tanulók értékelésének alapelvei:

A tanulókról készített és megfogalmazott értékelés

- legyen tárgylagos,
- mindenkor legyen ösztönző, mutasson rá a fejlődés reményteli mivoltára,
- igazodjék a gyerek életkorához, testi-lelki fejlettségéhez (szóhasználat, módszer),
- tegye egyértelművé a pozitívumokat, a negatívumokat és a hiányosságokat,
- ismerje el a teljesítménybe fektetett erőfeszítést,
- szorítkozzék az adott feladatra, ne általánosítson,
- időben a lehető leghamarabb kövesse az értékelendő eseményt vagy produktumot (ellenkező esetben nem fejleszt, csak minősít),
- legyen arányos az elvégzett feladat nagyságával,
- ne csak alkalomszerűen, hanem folyamatosan, megtervezetten is történjék, ezzel erősítve a helyes szokásokat, viselkedésformákat,
- legyen személyre szóló és differenciált, így valamennyi gyerek a saját szintjén juthat sikerhez.

Hiányosságok közlésekor fontos a fokozatosság, ezek fölemlítése először négy szemközt, beszélgetésben történik, az ismétlődő és súlyosabb hibák eredménye írásos elmarasztalás.

. Az ismeretek számonkérésének követelményei:

A számonkérés, értékelés, minősítés módjának mindenkor meg kell felelnie a pedagógushoz méltó, humánus emberi magatartás normáinak, és a tanuló épülését kell szolgálnia. Véleményünk szerint a tanulóknak kötelessége a föl adott tananyagot megtanulni akkor is, ha nem számítanak értékelés céljával történő ellenőrzésre.

Ezért úgy gondoljuk, a pedagógus akár szóban, akár írásban bármikor beszámoltathat bejelentés nélkül. Ezt jó lelkiismerettel megteheti, ha ő maga tisztességesen, alaposan megtanította a tananyagot, választ adott a gyerekek tananyaggal kapcsolatos kérdéseire, a gyerekek pontosan tisztában vannak azzal, hogy mit kell tudniuk, és milyen forrásokból tudnak fölkészülni. Az ellenőrzés célja soha nem a gyerek hiányosságainak megszügyenítő leleplezése, hanem a tananyag megtanítása.

II.2.5.2. Az ismeretek számonkérésének formái, rendje, korlátai; a tanulók tudása értékelésében betöltött szerepe

A tanulók teljesítményének, magatartásának, szorgalmának folyamatos ellenőrzése és értékelése pedagógiai munkánk alapvető része. A tanulók tudását rendszeresen ellenőrizzük. A beszámoltatás vagy számonkérés az ellenőrzés egyik módja. Lehet szóbeli vagy írásos formája, és történhet az értékelés (osztályozás) szándékával, vagy anélkül. Alkalmazzuk egy-egy kisebb terjedelmű tananyagrészt áttekintésére, és lehet összefoglaló jellegű egy-egy témakör végén. Az 1-2. osztályban minden nap ellenőrizzük az írásbeli feladatok elkészítését. A gyerekeket fokozatosan szoktatjuk az önellenőrzésre, de ez soha nem helyettesítheti a nevelői ellenőrzést. A szóbeli számonkérés megfelelő szinten valamennyi évfolyamon szerepel, ennek célja az ismeretelsajátítás ellenőrzésén kívül a szóbeli kifejezőképesség fejlesztése.

A tananyag-elsajátítás minőségét 1-8. osztályig valamennyi tantárgyból ellenőrizzük, írásbeli és szóbeli eljárásokkal, folyamatosan és egy-egy témakör lezárásakor. A készségtárgyak „tudását” természetesen a tantárgynak megfelelő módon ellenőrizzük.

A gyermek teljesítményéről félévkor és év végén 1-3. osztályban írásbeli szöveges értékelést küldünk a szülőknek. Az értékelés kiterjed a gyerek fejlettségi szintjére, erősségeire, a fejlesztendő terület megnevezésére és a fejlesztés eltervezett, javasolt módjára – az adott tantárgy területén.

A 4-8. évfolyamon az értékelt teljesítményt év közben megfelelő mennyiségű érdemjeggyel, félévkor és év végén osztályzattal minősítjük. A szülő kérésére a szaktanárok év közben és év végén is szívesen állnak rendelkezésre részletes szóbeli értékelés céljából, és – ha szükséges – a fejlesztés módjáról való tájékoztatásra. A minősítés formái, az egyes tantárgyak osztályzatai: 5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Minden alkalommal megtartjuk azt a szabályt, hogy a nagyobb lélegzetű, összefoglaló jellegű szóbeli vagy írásos számonkérés kitűzött időpontját jó előre közölni kell a tanítványokkal. Emellett alaposan elő kell készíteni a gyerekeket a feleletre vagy dolgozatra a számonkérendő tananyag pontos meghatározásával és átismétlésével. Figyelünk arra, hogy egy tanítási napra lehetőleg ne essen egynél több, komoly koncentrációt igénylő számonkérés, és minden számonkérés alkalmával elegendő időt adunk az otthoni fölkészülésre. Két, egymást követő tanórán csak a legkritkább esetben íratunk nagydolgozatot. Ennek megvalósítására óracserét szoktunk alkalmazni. Gyerekeinket ezen a területen nem tesszük ki váratlan helyzeteknek – kivéve, ha azt pedagógiai célzattal alkalmanként szükségesnek találjuk.

Számonkérésnél figyelembe vesszük, hogy minden gyerek más módon tud a legjobban megnyilatkozni. Egyiknek az írásos, másiknak a szóbeli beszámoló az erős oldala. Igyekszünk tanulóinkat olyan módon beszámoltatni, hogy a tudásuk a legjobban megnyilvánulhasson.

Az az érdemjegy nagyobb súllyal szerepel a félévi, év végi osztályzatban, amely személyre szabott, adekvát számonkérési forma eredményeképpen született. Szükség esetén – részképesség zavarok – nem alkalmazzuk a gyerek számára nehezen megoldható számonkérési formát, és érdemjeggyel egyáltalán nem értékeljük a gyereket, ha a pedagógiai szakszolgálat munkatársai erre javaslatot tesznek.

II.2.6. Az otthoni (napközis és tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A tanóra nem zárul le a kicsöngetéssel. Növendékeink otthoni feladatokat is végeznek. Az otthoni felkészülés feladatai lehetnek *előkészítő* és *alkalmazó* tevékenységek. Az *előkészítő* feladatok elvégzése során a gyerekek fölkészülnek a közeljövőben feldolgozandó tananyagra, hogy már bizonyos ismeretek birtokában találkozzanak vele. Az *alkalmazó* feladatok az ismeretek elmélyítését célozzák azok felelevenítésével, rögzítésével, alkalmazásával.

A stabil, jól megalapozott tudás megteremtéséhez tehát feltétlenül szükség van arra, hogy a gyerekek iskolán kívül is foglalkozzanak a tananyaggal. Nem mindegy azonban, hogy ez milyen feltételekkel történik.

A házi feladatok meghatározásánál alapelv az életkori és egyéni sajátosságoknak való megfelelés. Nekünk, nevelőknek tisztában kell lennünk azzal, hogy a gyerekkor alaptevékenysége a játék. Annál inkább így van ez, minél fiatalabb egy gyerek. A játéktevékenység idejéből csak fokozatosan lehet – és kell is – egyre többet elvenni az iskolai vagy otthoni tanulás, feladatkészítés számára. Csak az a feladat fejleszt, amit a gyerek nagyobb nehézség nélkül, önállóan meg tud oldani, mert azt lelki, fizikai, kognitív fejlettségi szintje lehetővé teszi. A jól meghatározott feladatok nem haladhatják meg a gyerek teherbíró képességét. Az sem célravezető azonban, ha ez a képesség nincsen kihasználva. A teherbíróképességet egészen pontosan meghatározni igen nehéz: itt van helye a tanár megfelelő pedagógiai érzékének és képzettségének, hogy a terhelés arányos legyen. Alsó tagozaton csak néhány tárgyat tanít szaktanár, így az osztálytanító könnyen átlátja, hogy naponta mennyi a gyerekek feladata. Felső tagozaton a helyesen eltalált feladatmennyiséghez szükséges, hogy a szaktanárok egyeztessenek egymással – különösen nagyobb írásos vagy szóbeli számonkérések előtt. Tekintve, hogy a terhelhetőség egyénenként is eltér, nemcsak a tanórai munkánál, hanem az otthoni feladatok kiadásánál is alkalmazzuk a differenciálás módszerét.

A házi feladatok feladását a már említett szempontokon kívül azért is fontosnak tartjuk, mert rendszeres és önálló munkavégzéshez is szoktat. Az önállóság minden korosztály szintjén nagyon fontos, magasabb évfolyamokon jelentősége egyre növekszik. A házi feladatot igyekszünk nem a szülőknek feladni. Alacsonyabb évfolyamokon azonban időnként szükség lehet szülői segítségre. Az otthoni feladatok értékelésénél fontos szempont, hogy ne a szülői beavatkozás minőségét, hanem a gyerek saját munkáját – önállóságát, alaposságát, lelkiismeretességét, kitartását – értékeljük. (Persze, hogy szebb egy rajz, ha a szülő készíti, de ez nem lehet az értékelés alapja!) Ezt a szabályt a szülőkkel is igyekszünk elfogadtatni.

Alapelvünk, hogy a napközis, tanulószobás gyerekek minél kevesebb házi feladatot vigyenek haza. A rövidebb terjedelmű írásbeli munkáknál ezt legtöbbször sikerül is megoldani. Az életkor növekedésével azonban az iskolai tanulói idő alatt nem elvégezhető feladatok száma is növekedik.

II.2.7.A tanuló magatartása, szorgalma és rendszeretete minősítésének követelményei és formái

A mindenkori értékelésről, minősítésről vallott elképzeléseinket az előzőekben leírtuk. Iskolánkban a magatartás, szorgalom és rendszeretete értékelésének szempontjai a következők:

Magatartás értékelésekor

Példás (5) az a tanuló, aki

- a házirend életkorának megfelelő követelményeit megtartja,
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan viselkedik,
- feladatait teljesíti, kötelességtudó,
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
- tiszteletudó,
- társaival és a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen viselkedik,
- az osztály- és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
- óvja, védi az iskola felszerelését, környezetét,
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője, megrovása;

Jó (4) az a tanuló, aki

- a házirend életkorának megfelelő követelményeit betartja,
- tanórán és tanórán kívül rendesen viselkedik,
- feladatait teljesíti,
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt,
- nincs írásbeli intője vagy megrovása és legfőleggy egy figyelmeztetője van;

Változó (3) annak a tanulónak a magatartása, aki

- az iskolai házirend életkorának megfelelő részeit nem minden esetben tartja be
- tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik
- feladatait nem minden esetben teljesíti
- előfordul, hogy társaival szemben durva, a felnőttekkel tiszteletlen
- a közösség szabályaihoz nehezen alkalmazkodik
- igazolatlan mulasztása van

- intője van;

Rossz (2) az a tanuló, aki

- a házirend életkorának megfelelő előírásait sorozatosan megsérti
- feladatait nem, vagy csak ritkán teljesíti
- rendetlenkedik, magatartása fegyelmezetlen,
- társaival és a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlan, durva
- viselkedése romboló hatású, akadályozza a nevelést, oktatást
- több igazolatlan mulasztása van
- több figyelmeztetést, intőt kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az osztályzatok meghatározásánál legalább három felsorolt viselkedési elem együttes megjelenését vesszük alapul.

Szorgalom értékelésekor:

Példás (5) az a tanuló, aki

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
- a tanórákon aktív
- szívesen vállal többletfeladatokat és azokat elvégzi,
- munkavégzése pontos,
- a tanórákon kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz
- a szükséges felszerelést tanítási órákra mindig elhozza;

Jó (4) az a tanuló, aki

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt
- feladatait rendszeresen elvégzi,
- a tanórákon többnyire aktív,
- többletfeladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
- a szükséges felszerelést tanítási órákra elhozza;

Változó (3) annak a tanulónak a szorgalma,

- akinek tanulmányi eredménye elmarad képességeitől,
- akinek tanulmányi munkája, teljesítménye hullámzó,
 - aki a tanulásban nem kitartó,
 - aki feladatait gyakorta nem teljesíti
- akinek felszerelése, házi feladat gyakran hiányzik ,
- aki érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
 - önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik;

Hanyag (2) az a tanuló, aki

- képességeihez keveset vagy semmit sem tesz tanulmányi fejlődése értelmében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
- feladatait többnyire nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
- félévi vagy év végi osztályzata valamelyik tantárgyból elégtelen

A szorgalom elbírálásakor az osztályzatok meghatározásánál legalább három felsorolt jellemző együttes megjelenését vesszük alapul.

A tanulók magatartását és szorgalmát 4. osztálytól havonta értékeljük és érdemjeggyel minősítjük. Az értékelés követelményeivel (szempontjaival) a gyerekek is tisztában vannak, és 3-4. osztálytól önértékelést végeznek. A tanuló önértékelésének, az osztálytársak véleményének meghallgatása után az osztályfőnök dönt a havi osztályzatról. A félévi és az év végi osztályzatokat az osztályban tanító tanárok közössége állapítja meg. Az osztályzat a félévi értesítőbe, vagy a bizonyítványba kerül.

Iskolánk a tanulók rendszeretét is értékeli, minősíti. A rendszeretre vonatkozó kívánalmakat általánosságban az iskolai Háziarend rögzíti. Minősítésekor a nevelő testület figyelembe veszi a tanuló küllemét, öltözködését, könyveinek, füzetének és egyéb tanfelszereléseinek meglétét és állapotát, valamint írásbeli beszámolójának külső alakját.

Dicséretes (5) annak a tanulónak a rendszeretete,

- aki a tanórákon szükséges felszerelését minden alkalommal elhozza és a szünetben a tanórákra előkészíti,
- akinek iskolai felszerelései, könyvei, füzetei tiszták, rendesek,
- aki rendet, tisztaságot tart maga körül (tanulópadjában, padja körül és szekrényében),
- aki figyelmeztetés nélkül ügyel az osztály tisztaságára, rendjére,
- akinek írásbeli munkái áttekinthetőek,

Megfelelő (4) annak a tanulónak a rendszeretete

- aki a tanórákon szükséges felszerelését általában elhozza és a szünetben a tanórákra előkészíti,
- akinek iskolai felszerelései, könyvei, füzetei elfogadható külleműek,
- aki rendet, tisztaságot tart maga körül (tanulópadjában, padja körül és szekrényében),
- aki felszólításra szívesen segít a tanterem rendbetételében,
- akinek írásbeli munkái megfelelőek

Kifogásolható (3) annak a tanulónak a rendszeretete,

- aki a tanórákon szükséges felszerelését gyakran nem hozza el, és a szünetben a tanórákra nem készíti elő,
- akinek iskolai felszerelései hiányosak, könyvei, füzetei piszkosak, számárfületek,
- aki sokszor elfeledkezik arról, hogy rendet, tisztaságot tartson maga körül (tanulópadjában, padja körül és szekrényében), padját összefirkálja,
- aki figyelmeztetés ellenére sem törődik a tanterem rendjével,
- akinek írásbeli munkája nehezen olvasható, javítása szabálytalan,
- aki elveszíti az ellenőrző könyvét,

Hanyag (2) az a tanuló,

- aki a tanórákon szükséges felszerelését rendszeresen otthon felejt, tanórákra csak figyelmeztetés után készíti elő,
- aki iskolai felszereléseit, könyveit, füzetait összefirkálja, tönkreteszi
- aki állandóan rendetlenséget hagy maga körül (tanulópadjában, padja körül és szekrényében), szemetel, padját rendszeresen összefirkálja,
- akinek írásbeli munkája alig olvasható, javítása szabálytalan,
- aki iskolai felszerelését gyakran elveszíti.
-

II.2.8. A tanulók teljesítményének (a számonkérés eredményeinek) minősítése

A tanulmányi követelmények teljesítésének, továbbá a magatartás, szorgalom, rendszeret minősítését az előző pontokban leírtuk. A tanulók teljesítménye voltaképpen mindezen területek együttes vizsgálatából rajzolódik ki, hiszen igen fontos, hogy a gyermek teljesítményének megítélésénél ne szorítkozzunk csupán a tanulmányi területre. Személyiségének minél több oldalát igyekszünk figyelembe venni és a teljesítményt minősítését személyre szabni. Értelemszerűen a minősítés nem merül ki érdemjegyek, osztályzatok megállapításában, növendékeinket más módokon is minősítjük formális és informális módon. Bármelyik forma-akár az elismerő, biztató mosoly, akár egy igazgatói dicséret-fontos szerepet tölthet be a gyerek önismeretében, önértékelésében. Az esetek többségében a minősítés eredménye, módja dicséret, de adott esetben szükséges lehet az elmarasztalás, büntetés is:

Jutalmazás

Az iskola jutalomban részesítheti azt a tanulót, aki képességeihez mérten

- példamutató magatartást tanúsít,
 - az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez,
 - iskolai vagy iskolán kívüli versenyen, vetélkedőn, előadáson vesz részt, vagy
 - bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének öregbítéséhez.

A tanév közben elismerésül a következő dicséretetek adhatók:

- szaktanári dicséret,

- tanulószobai, nevelői dicséret,
- osztályfőnöki dicséret
- tagozatvezetői dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végző tanulók a tanév végén

- szaktárgyi teljesítményért,
- általánosan magas színvonalú tanulmányi eredményért,
- példamutató magatartásért és
- kiemelkedő szorgalomért

dicséretben részesíthetők. A tanév végi dicséreteket az osztályfőnök vagy az igazgató az osztály vagy az egész iskola közössége előtt adja át. Az évközi és a tanév végi dicséreteket írásba kell foglalni (ellenőrző, oklevél) és a szülő tudomására hozni.

Büntetés

Az iskola büntetésben részesítheti azt a tanulót, aki

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- a házirend előírásait nem teljesíti,
- igazolatlanul mulaszt, vagy
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének.

Az iskolai büntetések hivatalos formái:

- szaktanári figyelmeztetés, intés,
- tanulószobai, nevelői figyelmeztetés, intés
- osztályfőnöki figyelmeztetés, intés
- tagozatvezetői figyelmeztetés, intés,
- igazgatói figyelmeztetés, intés, megrovás
- nevelőtestületi intés, megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál elsősorban a fokozatosság elve érvényesül, de ettől indokolt esetben – a vétség súlyára való tekintettel – el lehet térni.

II.9. A tantervi modulok kezelése, értékelése, beszámítása az iskolai évfolyam sikeres befejezésébe

A kerettanterv által kötelezően előírt *modul*okat nem önálló tantárgyként tanítjuk, hanem egy-egy hagyományos tantárgyba illesztve. A modulok terén nyújtott teljesítmény önálló értékelésére nincs szükség, mert tananyaguk szervesen illeszkedik az adott „befogadó” tantárgy elsajátítási folyamatába. A gyerekek nem hívjuk föl a figyelmét arra, hogy „most modult tanul”, és ugyanígy külön osztályzatot sem kap rá, legfőljebb év közben érdemjegyet. A modul érdemjegye beleszámít annak a tantárgynak az év végi (félévi) osztályzatába, amelybe integráltuk.

II.10.. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek

A fizikai állapot mérésében az iskolaorvos együttműködik az iskola testnevelő munkaközösségével. Ennek az együttműködésnek szerves részét képezik az előbbieken már említett rendszeres orvosi mérések (az ortopédiai szűrés, illetve a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata), melyeknek eredménye befolyással van a tanulók testnevelési besorolására is („normál”, könnyített vagy gyógytestnevelés). A mérések másik csoportja a testnevelő munkaközösség feladatkörébe tartozik: a testnevelők rendszeresen iktathatnak be olyan feladatokat vagy teszt sorozatokat foglalkozásaik programjába, amelyek a tanulók fizikai teljesítményét, terhelhetőségét, illetve állóképességét mérik. Ezek a feladatsorok lehetővé teszik a teljesítmények abszolút mérését éppúgy, mint azok összevetését a különféle statisztikai átlagadatokkal (életkor, társadalmi réteg, hazai és nemzetközi mutatók stb.)

III. A Kollégium foglalkozási terve

III.1 Kötelező foglalkozások

Szilenciumok:

Szilenciumi órák száma: hétfőtől – csütörtökig: heti 14 óra

I. szilencium: 16.30 – 17.30

I. szünet: 17.30 – 17.45

II. szilencium: 17.45 – 18.30

Vacsora: 18.30 – 19.00

III: szilencium 19.00 – 20.00

Az internátusi nevelőtestület szervezésében korrepetálás, felzárkóztatás, tehetséggondozás, szabadidő szervezés:

- matematika - - számítástechnika
- magyar nyelv és irodalom
- biológia – kémia - fizika
- angol - német
- sport - szabadidő

Állandó kimenő: tanítási órák után 16.15-ig

Állandó kimaradás: szülői kikérő szerint

Szabadfoglalkozás: 20.00 -21.15

Villanyoltás: a közös helyiségekben 22.00

Villanyoltás: általános 22.30

III.2 Hitélet

- iskolai szervezésű ünnepi alkalmakon részvétel
- minden hónap első vasárnapján 20.00-20.30-ig az internátusi diákok számára istentisztelet.

Helye: diszterem.

Szolgálattelvő: meghívott vendég igehirdető

- alkalmoszerűen - vasárnap délelőtt közösen istentiszteleti alkalmon való részvétel. Lehetőség: a pasaréti református templom: 8⁰⁰ illetve 10⁰⁰-kor illetve a más vallásúak saját templomukba mehetnek.
- minden kedden 16.30 -17.30-ig internátusi ifjúsági bibliaóra. Helye: lelkészi szoba. Felügyelő: az iskola vezető lelkésze
- diák - ifjúsági alkalom (sörkert): csütörtök du. Helye: lelkészi szoba.
- gyülekezeti alkalmak látogatása (ifjúsági – felnőtt)
- zenés istentiszteleti alkalmakon részvétel
- diakóniai munka:

Máltai Szeretetszolgálat szervezésében

Magyarországi Református Egyház Szeretetszolgálata:

Schweitzer Albert Szeretetotthon

Református Szeretetotthon - Leányfalu

- egyházi, gyülekezeti kulturális programok látogatása
- igény és lehetőség szerint kapcsolattartás a diákok helyi gyülekezetével

III.3. Egészséges életmód

- minden hónap első csütörtöki napon délután: „Életmód-nevelés” program keretében egészségnevelő előadások, kötetlen beszélgetés (teadélután keretében) - felvilágosító előadás - videofilmek vetítése. Helye: az orvosi, illetve védőnői szoba.
- az előbbi keretében AIDS Világnaphoz kapcsolódva
- tüdőszűrés megszervezése
- egyéb sportolási lehetőség szülői állandó kimaradási kérelem alapján.
- tornatermi illetve évszaknak megfelelően az udvaron sportolási lehetőség
- kondicionálóteremben erősítő gyakorlatok végzésének lehetősége, csak szigorú nevelőtanári felügyelettel
- rendszeres körletrendezés, takarítás, apró javítási munkák, nevelői felügyelettel

III.4. Kulturális program

a.) Szervezett internátusi program

- ismerkedési est,
- gólyák köszöntése
- közös születésnap ünneplése (diákszervezés) I.
- Mikulás napja,
- fenyőfás karácsonyi ünnepi műsoros és ajándékozási est, istentiszteleti alkalommal. Helye: díszterem
- határon túli iskolákkal (az ösztöndíjas diákok, illetve vendégdiákok) kapcsolattartás és fogadásuk
- határon túli ösztöndíjas diákok búcsúztatása,
- közös születésnap ünneplése II.
- találkozás régi kollégistákkal (sport, élménybeszámolók)
- közös születésnap ünneplése (diákszervezés) III.
- negyedikesek búcsúztatása,
- ballagás (iskolai szervezésben)
- búcsú a tanévtől
- internetezési lehetőség biztosítása

b.) Hagyományörzés, hagyományújítás, hagyományteremtés

- táncház
- „öreg” diákok meghívása

c.) Színház, hangversenyek, filmszínház

- havonként egy alkalommal szervezett színházlátogatás
a tanév folyamán két alkalommal szervezett operalátogatás
- a tanév folyamán két alkalommal szervezett hangverseny látogatás
- rendszeres múzeumlátogatás
- kiállítótermek látogatása
- tárlatok megtekintése

d.) Műsorfigyelés

- hírek, tananyaghoz kapcsolódó filmek, tudományos ismeretterjesztő műsorok (dvd - video)
- faliújság rádió- tv műsor, (népzenétől a színházi közvetítéseken át a hírmondásokon túl, tudományos műsorok, nyelvvelő stb. műsorok), segítenek a műveltség gyarapításában, a tájékozottság kiterjesztésében.

e.) Honismeret, Európa-ismeret, világismeret

- szülőföld helytörténete, természeti jellemzőinek, kincseinek ismerete, néprajza, néphagyományai,
- nemzeti parkjaink, védett területeink, védett növényeink, állataink,
- tágabb környezetünk Európa,
- a nagyvilág környezeti problémáinak, katasztrófáinak hatása Európára, az emberiségre, hazánkra, az egyes emberre, megelőzésük lehetőségei, kollégisták feladatai, tevékenysége a megelőzésben.

f) Sport

- naponta 20.00 - 21.15-ig sportolási lehetőség nevelőtanári felügyelettel a tornateremben és a gyógytornaszok termében. Szigorúan csak tanári felügyelettel a kondicionálóteremben.
- sakk
- asztalitenisz
- cso-csó bajnokság
- foci szabadban
- foci tornateremben
- kézilabda tornateremben
- kosárlabda – röplabda tornateremben. Kora ősszel és tavasszal szabadban az udvaron.
- kondicionálóteremben erősítő gyakorlatok végzésének lehetősége, nevelőtanári engedéllyel illetve szigorúan csak nevelőtanári felügyelettel
- műjégpályán korcsolyázási lehetőség

3. Záró rendelkezések

3.1. A pedagógiai program nyilvánossága

Az iskola nevelési, illetve pedagógiai programját, házirendjét a vonatkozó rendeletek szerinti formában és mértékben hozzáférhetővé kell tenni a betekintésre jogosultak számára. A szülőket minden tanév végén tájékoztatni kell azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz. Tájékoztatni kell őket továbbá az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről, taneszközökről és más felszerelésekről, valamint arról is, hogy az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez.

3.1.1. A tájékoztatás, megismertetés formái és rendje

Az iskola működését szabályozó dokumentumok felől bárki érdeklődhet az iskola honlapjának fölkeresése útján. A honlapon meg nem található dokumentumokat és bármely egyéb, az iskola működését érintő kérdéssel az iskola titkárságához, tanáraihoz, vezetőségéhez, illetve végső soron az intézmény vezetőjéhez lehet fordulni. A tájékoztatás módja a fogadó órákon vagy bármely más egyeztetett időpontban folytatott személyes megbeszélés.

3.1.2. A hozzáférhető elhelyezés biztosítása

A pedagógiai program, a szervezeti és működési szabályzat, valamint a Házirend példányai megtalálhatók az intézmény könyvtárban, valamint elérhetők az iskola honlapján.

3.2. A pedagógiai program készítése, elfogadása, hatálya és felülvizsgálata

3.2.1. A pedagógiai program készítése és elfogadása

Az iskola pedagógiai programja a Kt. 44. §-a alapján készült. Elfogadásánál a törvényben meghatározott egyetértési jogot gyakorolt a szülőtanács, valamint a diákönkormányzat. .

3.2.2. A pedagógiai program jóváhagyása

A dokumentumot az iskola fenntartója a Kt. 44. §-ában meghatározottak szerint beszerzett szakértői vélemény alapján 2004. augusztus 26-án hagyta jóvá.

3.2.3. A pedagógiai program hatálya, hatályba lépése

A pedagógiai program hatálya kiterjed az iskola valamennyi tanárára, adminisztratív, gazdasági vagy technikai munkakörben dolgozó alkalmazottjára és növendékeire. A program a jóváhagyás időpontjával lép hatályba és határozatlan időre szól. A részét képező helyi tanterv a vonatkozó törvényeknek megfelelő rendben lép életbe. Egyidejűleg hatályon kívül helyeződik az intézmény előző pedagógiai programja.

3.2.4. A pedagógiai program felülvizsgálata, módosítása

A pedagógiai program módosítására sor kerül, ha a dokumentumra vonatkozó törvényi rendelkezések megváltoznak. Módosítható ezen kívül a program a nevelőtestület javaslata alapján is. A módosítás elfogadására a nevelőtestület jogosult. A módosítás véglegesítéséhez el kell végezni a törvényben meghatározott egyeztetéseket és szükséges beszerezni a fenntartó jóváhagyását.

A Pedagógiai programot 2006. május 25-én a nevelőtestület módosította, elfogadta, s a fenntartó elé terjesztette. Elfogadás előtt a törvényben meghatározott egyetértési jogot gyakorolt a szülőtanács, valamint a diákönkormányzat. A Pedagógiai program felülvizsgálatának esedékességét a nevelőtestület 2009-ben állapította meg. Módosítására addig az időpontig a jogszabályi környezet változása, vagy a Nevelőtestület határozata nyomán kerülhet sor.

A Református közoktatási törvény [1995/I. rtv.] alapján a felülvizsgált Pedagógiai program a fenntartó jóváhagyásával 2006. június 14-én hatályba lépett.

A Pedagógiai programot 2008. február 28-án a nevelőtestület módosította, elfogadta, a fenntartó jóváhagyta és 2008. március 17-én hatályba lépett.

A pedagógiai programot a jogszabályi változásokhoz igazodóan a nevelőtestület 2009. augusztus 28-án módosította. A törvényben meghatározott egyetértési jogát a szülőtanács valamint a diákönkormányzat gyakorolta. A fenntartó jóváhagyásával 2009. november 2-án életbe lépett.

Budapest, 2009. november 2.

Tombor László
igazgató

egyetértési jogát gyakorolta:

Tárnok Réka elnök

Dr. Pataki Béla elnök

a Diákönkormányzat részéről

a Szülőtanács részéről

jóváhagyta:

Dr. Szabó István püspök
az iskolafenntartó egyházkerület képviselője